

วารสาร

รัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ

Journal of Wisdom in Political Science and Multi-disciplinary Sciences

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน 2566

ISSN : 2730-2970

Vol 6 No 2 March-April 2023

วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ

Journal of Wisdom the Political Science and Multi-Disciplinary Sciences

กำหนดการเผยแพร่

วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นช่องทางการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปในแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ บริหารการศึกษา พระพุทธศาสนาปรัชญา และนิติศาสตร์ ตลอดจนบทความวิชาการที่นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ และประเด็นที่อยู่ในความสนใจของสังคม กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ ฉบับที่ 2 เดือนมีนาคม-เมษายน ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม และฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

บรรณาธิการ

ผศ.(พิเศษ) พล.ต.ท.ดร.สัณฐาน ชยนนท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผศ.พ.ต.ท.ดร.ไวพจน์ กุลาชัย

มหาวิทยาลัยบูรพา

ดร.ทีฆัมพร พันลิกเดช

มหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์

ผศ.ดร.จิรัฐ ขวนชม

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ดร.ธวัชดา สุวรรณรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

นางสาววาสนา อันป้อม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

นายรามิล จิรัฐพิชขามณู

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขานุการ : นางสาวรุจิรา เนียมหอม

ศิลปกรรม : นายลิขิต เกิดมงคล

บรรณาธิการวารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ

890/269 ถนน พระราม 3 แขวงบางโพงพาง เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
10120

<http://so1.tci-thaiko.org/index.php/WPSMS/index>

E-mail : sunthan.chayanon@gmail.com

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

พระเมธาวิณัยรส (สุเทพ ปวิสิโก), รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รศ.ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.พ.ต.ท.ดร.ไวพจน์ กุลาชัย

มหาวิทยาลัยบูรพา

ดร.ทิฆัมพร พันลึกเดช

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

พ.ต.อ.ดร.สุริยะ ประกายสาธก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ดร.จักรวาล สุขไมตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เสาวภา ไพทยวัฒน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผศ.ดร.บารมีบุญ แสงจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ดร.สืบสวัสดิ์ วุฒิวิธินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ดร.กิริติวรรณ กัลยาณมิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ดร.ธวัชดา สุวรรณรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ดร.สันหมัญ จักรภัทรวงศ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผศ.ดร.องค์อร สงวนญาติ

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผศ.ดร.จิรัฐ ขวนชม

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

พล.ต.ต.ดร.ปรีดา สถาวร

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พล.ต.ต.ดร.คมสัน สุขมาก

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พ.ต.อ.ดร.ฤทธิ์ชัย ช่างคำ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ดร.ณัทกิจพัฒน์ หอมวิจิตรกุล

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นางสาวจิตาภา บัวใหญ่รักษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทบรรณาธิการ

วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการฉบับนี้ เป็นวารสาร ปีที่ 5 ฉบับที่ 5 มกราคม - มิถุนายน 2564 ที่ได้รับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากลกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์ เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุดเพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการ และเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการสำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 15 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถามและการสัมภาษณ์ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะทีมงานทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วนมีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจขอขอบคุณคณาจารย์นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ในวารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการและขอขอบคุณกองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พลตำรวจโท ดร.สันฐาน ชยพันธ์

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ	ก
ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ	ป
บทบรรณาธิการ	ค
โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร	1
ณิศกร บัวชม กวีพนธ์ ระเบียบนาวินรัชช์ นฤพล มีกล้า และศิริพร กาฬกาญจน์	
ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักนโยบายและแผน กลาโหม	19
กัญจน์ณัฐร์ ชื่นตระกูล วิจิตรา ศรีสอน	
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอำเภอบาง คนที จังหวัดสมุทรสงคราม	35
กาญจนา เพิ่มพูน ศรีรัฐ โกวงศ์	
ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอบ้านนาสาร จังหวัด สุราษฎร์ธานี เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข	49
จิรนนท์ ปานคง วิจิตรา ศรีสอน อรรพรรณ อินสตุล	
โมเดลสมการโครงสร้างการสื่อสารทางการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	67
กวีพนธ์ ระเบียบนาวินรัชช์ นฤพล มีกล้า ณิศกร บัวชม และศิริพร กาฬกาญจน์	
แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจ ของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย	79
นฤพล มีกล้า ณิศกร บัวชม กวีพนธ์ ระเบียบนาวินรัชช์ และศิริพร กาฬกาญจน์	
การสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ร่วมสมัยที่ได้รับแรงบันดาลใจจากลักษณะและ ความหมายของภาพพิมพ์ไม้ตระกูลจีนแบบหยางเจียปู่	95
เนิน เจากัว และ พงศ์เดช ไชยคุตร	

Synergistic Relationships: Leadership, Preventive Management, and Business Continuity Management	113
Sipnarong Kanchanawongpaisan	
ปัจจัยที่ส่งเสริมศักยภาพเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดเพชรบูรณ์	139
ดวงกมล สุรพิพิธ ณัฐรินทร์ ปรีวงศ์กุลธร ผกามาศ ชัยรัตน์ ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ	
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานประมาณ	159
นรินทร์ บุญยเกียรติ และนันทิชา โชติพิทยานนท์	
แนวทางการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	185
ณัฐรินทร์ ชูมาก และ นันทิชา โชติพิทยานนท์	
การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาธรรมาภิบาลการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาดเขตพระนคร	205
กรุงเทพมหานคร	
ยศฐา ศรีปัญญาวิชญ์ และเมมินทร์ เมธาวิกุล	
แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	221
พัชรีดา สุพร และวัลลภ พิริยวรรณะ	

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

A Causal Relationship Model of Factors Effect Towards Purchase of The Electric Vehicle of People in Bangkok

ณิธิกร บัวขม¹ กวีพันธ์ ระเบียบนาวิรุรักษ์² นฤพล มีกล้า³ และศิริพร กาฬกาญจน์⁴

Nitikorn Buakhom, Kaweephon Rabiabnaweenurak, Naruepol Meeklam and
Siriporn Karakarn

Received: January 28, 2023 Revised: February 23, 2023

Accepted: March 14, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากบุคคลทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานครที่มีความรู้เกี่ยวกับรถยนต์ไฟฟ้า จำนวน 160 ตัวอย่าง โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก ได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.726 และผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เท่ากับ 0.884 ผลการศึกษาพบว่า (1) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ $\chi^2 = 279.51$,

¹สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: nitikorn.lac@gmail.com

²สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, kaweephon@gmail.com

³สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, naruepol9789@nongphai.ac.th

⁴สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Skarakarn.siriporn@gmail.com

$df = 204$, $\chi^2/df = 1.370$, $P\text{-value} = 0.0648$, $RMR = 0.018$, $GFI = 0.935$, $RMSEA = 0.032$ และ $CFI = 0.976$ แสดงให้เห็นว่า ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และ (2) ตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลรวมต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมากที่สุดคือ การสื่อสารทางการตลาดบูรณาการ รองลงมาคือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อตัวแปรการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครน้อยที่สุดคือ ทศนคติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.84, 0.83 และ 0.36 ตามลำดับ ในขณะที่การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสื่อสารทางการตลาดบูรณาการ มากที่สุด รองลงมาคือ ทศนคติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.74 และ 0.12 ตามลำดับ และพบว่า ทศนคติได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสื่อสารทางการตลาดบูรณาการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.76

คำสำคัญ: การซื้อรถยนต์ไฟฟ้า การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

Abstract

This research aims to develop the causal relationship of factors effect towards purchase of the electric vehicle of people in Bangkok and to test the congruence of the causal relationship of factors effect towards purchase of the electric vehicle of people in Bangkok through developed with empirical data. The data collected by questionnaires from 160 respondents who general people had knowledge of electric vehicles in Bangkok. The research sampling was convenience sampling. The index of item-objective congruence (IOC) was 0.726 and reliability value of 0.884. The result of study reveals that (1) the causal relationship model developed by the researcher was congruent with the empirical data $\chi^2 = 279.51$, $df = 204$, $\chi^2/df = 1.370$, $P\text{-value} = 0.0648$, $RMR = 0.018$, $GFI = 0.935$, $RMSEA = 0.032$ and $CFI = 0.976$; shows that The statistical value of the model congruence of

the causal relationship of factors effect towards purchase of the electric vehicle of people in Bangkok through developed by the researcher with the empirical data, which was according to the assumption. And (2) the latent variable which was the most of influence to purchase of the electric vehicle of people in Bangkok; integrated marketing communications, secondly was the subjective norm. The variable which had the least overall influence to purchase of the electric vehicle of people in Bangkok was attitude with the coefficient influence at 0.84, 0.83 and 0.36 statistical, respectively. In a meanwhile, the subjective norm received the most direct influence from the integrated marketing communications, secondly was attitude with the coefficient influence at 0.74 and 0.12 statistical, respectively. And found that the attitude received direct influence from the integrated marketing communications variable at 0.76 of coefficient influence.

Keywords: Electric vehicle Purchasing, Integrated marketing communications, Subjective norm

บทนำ

นวัตกรรมรถยนต์ไฟฟ้ากำลังได้รับความนิยมและพูดถึงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อความเคลื่อนไหวของโลกกำลังให้ความสำคัญเกี่ยวกับพลังงานสะอาด และการลดการใช้น้ำมันทำให้ผู้ผลิตยานยนต์ทั้งหลายพยายามคิดค้นรถที่ใช้พลังงานทดแทนการใช้น้ำมัน จึงเป็นที่มาที่รถยนต์ไฟฟ้าที่กำลังได้รับการจับตามองอยู่ในขณะนี้และมองเห็นว่ารถยนต์ที่ใช้การเผาผลาญน้ำมันเป็นพลังงานขับเคลื่อนเป็นหนึ่งในตัวการสำคัญในการทำลายชั้นบรรยากาศของโลก ค่ายรถแต่ละแห่งจึงได้ทุ่มเทและพัฒนารถยนต์ไฟฟ้าของตัวเองขึ้นมาและหลายประเทศมองเห็นถึงปัญหาของภาวะโลกร้อน จึงมีมาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการนำพลังงานทดแทนมาใช้แทนพลังงานน้ำมัน เพื่อลดการนำเข้าน้ำมันดิบจากต่างประเทศและลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ภาวะโลกร้อนโดยแนวทางสำคัญของการแก้ปัญหาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกประเทศทั่วโลก (นันทพงศ์ รักดีบุต, 2563)

ในปัจจุบันเริ่มเห็นว่ามีมีการนำรถยนต์ไฟฟ้ามาวิ่งบนท้องถนนมากขึ้น แสดงให้เห็นถึงความสนใจและความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อรถยนต์ไฟฟ้าแทนการเลือกซื้อรถยนต์สันดาปที่ใช้น้ำมันและในอนาคตจำนวนการใช้รถยนต์ไฟฟ้าจะมีเพิ่มมากขึ้นอย่างก้าวกระโดด เนื่องจากการพัฒนาของเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้าก้าวหน้าขึ้น เช่น แบตเตอรี่มอเตอร์ ระบบขับเคลื่อน และระบบควบคุมอัจฉริยะ เป็นต้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง ราคารถยนต์ไฟฟ้าจึงแข่งขันได้กับรถยนต์สันดาป ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนสถานีอัดประจุไฟฟ้าและความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชน รถยนต์ไฟฟ้าจึงไม่ใช่เรื่องไกลตัวอีกต่อไป นอกจากนี้ข้อดีของรถยนต์ไฟฟ้าที่เหนือกว่าเครื่องยนต์สันดาปรวมถึงการลดมลพิษทางอากาศเพราะในการปล่อยไอเสียจะไม่มีไอเสียจากท่อไอเสียจึงช่วยลดแก๊สเรือนกระจกโดยรวมได้เป็นจำนวนมาก และยังทำให้ราคาน้ำมันอ่อนตัวลงส่งผลให้การใช้ด้านอุปทานของน้ำมันหยุดชะงักเพราะถ้ามีการใช้รถยนต์ไฟฟ้ามากขึ้นการปล่อยมลพิษทางท่อไอเสียจะลดลง ซึ่งก็จะช่วยทำให้ลดภาวะการเกิดก๊าซเรือนกระจกโดยรวมได้เป็นจำนวนมากอีกด้วย (ณิชา บุรณสิงห์, 2564, น.1-2) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง “โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” ด้วยผลการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การผลักดันให้ประเทศไทยเปลี่ยนผ่านสู่สังคมยานยนต์ไฟฟ้า และกระตุ้นให้คนไทยเห็นถึงความสำคัญ ความจำเป็น และประโยชน์จากการใช้รถยนต์พลังงานไฟฟ้า ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการลดมลพิษในอากาศในระยะยาว

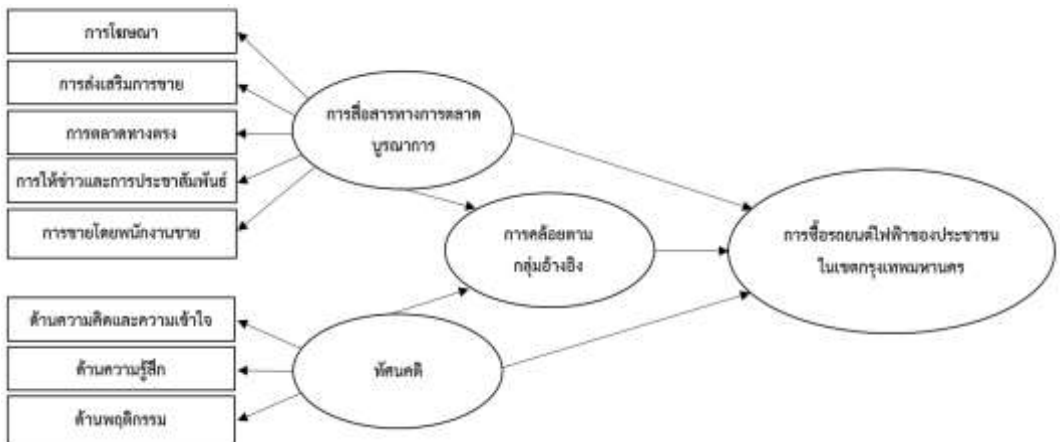
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

1. การสื่อสารทางการตลาดบูรณาการมีอิทธิพลทางตรงต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. การสื่อสารทางการตลาดบูรณาการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครโดยส่งผ่านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง
3. ทศนคติ มีอิทธิพลทางตรงต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
4. ทศนคติ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่งผ่านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง
5. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีอิทธิพลทางตรงต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคคลทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานครที่มีความรู้เกี่ยวกับรถยนต์ไฟฟ้าที่มีอายุตั้งแต่ 20 - 55 ปี เนื่องจากเป็นกลุ่มหลักที่อยู่ในช่วงการเกิดเทคโนโลยีใหม่ๆ รวมทั้งเป็นจังหวัดที่มีการจดทะเบียนรถยนต์ไฟฟ้ามากที่สุดในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับ Structural Equation Model (SEM) คือ การใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 10-20 เท่า ของพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า หรือจำนวนเส้นทาง (path) แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในโมเดลตามกรอบแนวคิดการวิจัย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, น. 39-50; Kline, 2011, p. 188-195) โดยกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดที่ยอมรับได้ดูจากค่าสถิติ Holster ที่ต้องมีค่ามากกว่า 200 (Hoelter, 1983, p. 325-344) จึงจะถือว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 8 ตัวแปร และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 20 เท่าของค่าพารามิเตอร์คือ $8 \times 20 = 160$ ดังนั้น เพื่อความน่าเชื่อถือของการวิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 160 ตัวอย่าง ถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไขและใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เป็นการวัดข้อมูลระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารทางการตลาดบูรณาการ จำนวน 25 ข้อ แบ่งเป็น 5 ส่วน ได้แก่ การโฆษณา จำนวน 5 ข้อ การส่งเสริมการขาย จำนวน 5 ข้อ การตลาดทางตรง จำนวน 5 ข้อการให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ จำนวน 5 ข้อ และการขายโดยพนักงานขาย จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ จำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ด้านความคิดและความเข้าใจ จำนวน 5 ข้อด้านความรู้สึกจำนวน 5 ข้อและด้านพฤติกรรม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 15 ข้อ

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 ถึงตอนที่ 5 เป็นคำถามแบบเรียงลำดับ (Interval Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึงระดับ 1 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามชุดนี้ผ่านการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Congruence; IOC) โดยเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.726 หลังจากนั้นมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient; α) โดยผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.884 แสดงว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจริงพร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 160 ตัวอย่าง เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมดแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวมข้อมูล และหนังสือทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย การใช้สถิติ และประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย

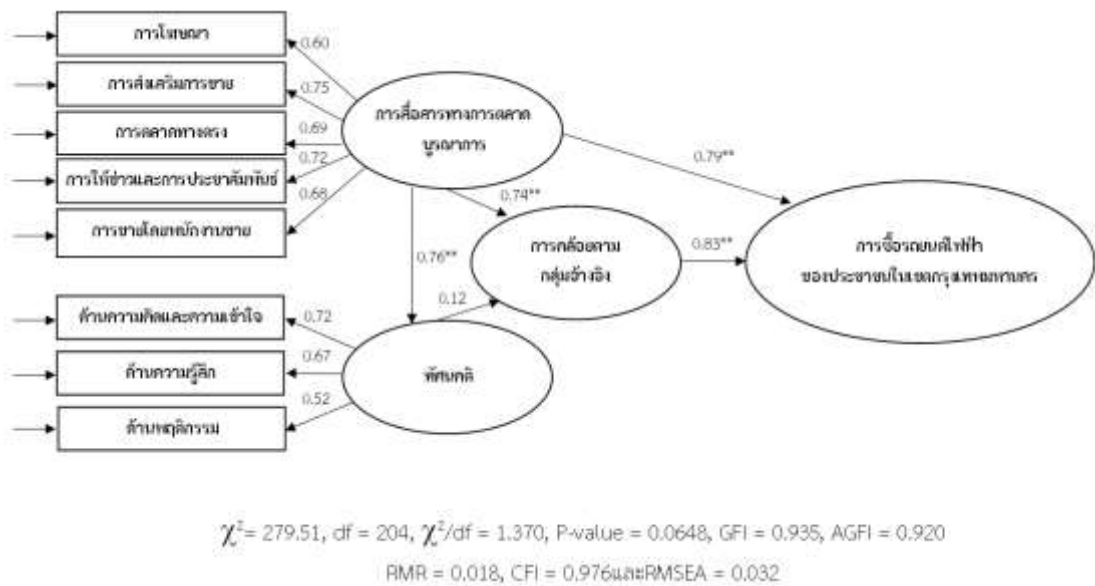
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า บุคคลทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีความรู้เกี่ยวกับรถยนต์ไฟฟ้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 106 คน (ร้อยละ 66.25) มีอายุ 30 - 35 ปีจำนวน 74 คน (ร้อยละ 46.25) มีสถานภาพโสด จำนวน 98 คน (ร้อยละ 61.25) อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 91 คน (ร้อยละ 56.88) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,000 - 35,000 บาท จำนวน 79 คน (ร้อยละ 43.89) และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 88 คน (ร้อยละ 34.85) สำหรับผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

1. ผลการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องโมเดลการวัดความสอดคล้องมีค่าสถิติที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตามกำหนด ยกเว้นค่า RMR แสดงว่า โมเดลยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงต้องปรับโมเดลให้มีความกลมกลืนมากขึ้นตามค่าเสนอแนะจากดัชนีปรับโมเดล (Model Modification Indices: MI) ผลการวิเคราะห์โมเดลที่ปรับแล้วได้ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์เท่ากับ 279.51 ดัชนี GFI มีค่าเท่ากับ 0.935 ดัชนี AGFI มีค่าเท่ากับ 0.920 ดัชนี CFI มีค่าเท่ากับ 0.976 ค่าRMR มีค่าเท่ากับ 0.018 และค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.032 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดแสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังตารางที่ 1 และภาพที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐาน

ค่าดัชนี	เกณฑ์	ก่อนการปรับโมเดล		หลังการปรับโมเดล	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2/df	<2	3.138	ไม่ผ่านเกณฑ์	1.370	ผ่านเกณฑ์
GFI	>0.90	0.847	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.935	ผ่านเกณฑ์
AGFI	>0.90	0.669	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.920	ผ่านเกณฑ์
CFI	>0.95	0.922	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.976	ผ่านเกณฑ์
RMR	<0.05	0.029	ผ่านเกณฑ์	0.018	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	<0.05	0.062	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.032	ผ่านเกณฑ์

2. ผลตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องคือ $\chi^2 = 279.51$, $df = 204$, $\chi^2/df = 1.370$, $P\text{-value} = 0.0648$ แสดงว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่า $RMR = 0.018$, $GFI = 0.935$, $RMSEA = 0.032$ และ $CFI = 0.976$ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานโดยตัวแปรสังเกตได้ที่นำมาใช้วัดตัวแปรแฝงสำหรับการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ภาพที่ 2 ค่าสถิติจากโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า
ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์
ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรผล	การสื่อสารทาง การตลาดบูรณาการ			ทัศนคติ			การคล้อยตามกลุ่ม อ้างอิง			การซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของ ประชาชน		
ตัวแปรสาเหตุ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
การสื่อสารทางการตลาด บูรณาการ	-	-	-	0.76**	-	0.76**	0.74**	-	0.74**	0.84**	0.05**	0.79**
ทัศนคติ	-	-	-	-	-	-	0.12	-	0.12	0.36**	0.36**	-
การคล้อยตามกลุ่ม อ้างอิง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.83**	-	0.83**

หมายเหตุ: * $p < 0.05$, ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

TE = ผลรวมอิทธิพล, IE = อิทธิพลทางอ้อม, DE = อิทธิพลทางตรง

จากภาพที่ 2 และตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวมของตัวแปรแฝงในโมเดลที่พัฒนาขึ้นพบว่า ตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลรวมต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมากที่สุดคือ การสื่อสารทางการตลาดบูรณาการรองลงมาคือการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อตัวแปรการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครน้อยที่สุดคือ ทศนคติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.84, 0.83 และ 0.36 ตามลำดับ

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสื่อสารทางการตลาดบูรณาการ มากที่สุด รองลงมาคือ ทศนคติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.74 และ 0.12 ตามลำดับ

ในขณะเดียวกัน ทศนคติ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสื่อสารทางการตลาดบูรณาการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.76

สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1. สมมติฐานที่ 1 พบว่า การสื่อสารทางการตลาดบูรณาการ มีอิทธิพลทางตรงต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญ มีค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.79 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. สมมติฐานที่ 2 พบว่า การสื่อสารทางการตลาดบูรณาการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่งผ่านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.74 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่า การสื่อสารทางการตลาดบูรณาการ ส่งอิทธิพลทางอ้อม 2 ทาง คือ ส่งอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่งผ่านตัวแปรแฝง คือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และทศนคติ มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.74 และ 0.76 ตามลำดับ

3. สมมติฐานที่ 3 พบว่า ทศนคติ ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

4. สมมติฐานที่ 4 พบว่า ทักษคติ มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่งผ่านตัวแปรแฝง คือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.12 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. สมมติฐานที่ 5 พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง อิทธิพลทางตรงต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.83 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ได้รับอิทธิพลมาจากการสื่อสารการตลาดบูรณาการ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.74 และได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.12 แสดงให้เห็นว่า เมื่อประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อรถยนต์ไฟฟ้าแล้ว ประชาชนจะมีความคิดเห็นคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งมีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า

อภิปรายผล

การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องโมเดลการวัดความสอดคล้องมีค่าสถิติที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตามกำหนด ยกเว้นค่า RMR จึงต้องปรับโมเดลให้มีความกลมกลืนมากขึ้นตามค่าเสนอแนะจากดัชนีปรับโมเดล (Model Modification Indices: MI) ซึ่งพบว่า หลังการปรับแก้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเส้นทางอิทธิพลของความคลาดเคลื่อน จนโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด ได้ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์เท่ากับ 279.51 ดัชนี GFI มีค่าเท่ากับ 0.935 ดัชนี AGFI มีค่าเท่ากับ 0.920 ดัชนี CFI มีค่าเท่ากับ 0.976 ค่าRMR มีค่าเท่ากับ 0.018 และค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.032 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สรุปได้ว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรแฝง จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านการสื่อสารทางการตลาดบูรณาการ ทักษะคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า χ^2 เท่ากับ 279.51, df เท่ากับ 204, ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.370, ค่า p-value เท่ากับ 0.0648, ค่า RMSEA เท่ากับ 0.032 ค่า GFI เท่ากับ 0.935 และ ค่า AGFI เท่ากับ 0.920 ซึ่งผลจากการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อค้นพบที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยมีค่าความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์เส้นทางอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

2.1 การสื่อสารทางการตลาดบูรณาการโดยรวมมีอิทธิพลทางตรงและส่งอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่งอิทธิพลผ่านทักษะคติโดยผลการศึกษามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิทยุต์ม์ โตข้า (2565, น.53-72) พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลทางบวกต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อรถยนต์พลังงานไฟฟ้าแบตเตอรี่ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ภราดร ตุ่นแก้ว (2563) ซึ่งพบว่า การสื่อสารทางการตลาดบูรณาการ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2 ทักษะคติโดยรวมมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่งอิทธิพลผ่านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงผลการศึกษาที่ได้มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ตฤณวรรษ ปานสอน (2562, น.68-90) ที่พบว่า การทราบและเข้าใจถึงทักษะคติมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าของผู้ใช้รถยนต์ในเขตกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดนัยกฤต อินทุฤทธิ์ (2565) ซึ่งพบว่า ทักษะคติ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อรถไฟฟ้าแบตเตอรี่ BEV ในด้านอุปสรรคต่อการถือเงิน ด้านปัจจัยเศรษฐกิจมหภาค ด้านปัจจัยแสวงหาข้อมูล และด้านปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด

โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ขององค์ประกอบยืนยันเท่ากับ 0.52, 0.96, 0.77 และ 0.83 ตามลำดับ

2.3 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากการสื่อสารทางการตลาดบูรณาการ และทัศนคติ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเมื่อประชาชนมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยการโฆษณาและการให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับรถยนต์ไฟฟ้าจึงทำให้มีความรู้สึกเชื่อมั่นและเกิดความต้องการในการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า โดยคำนึงถึงการโปรโมชั่นและเชื่อในโฆษณาส่งเสริมการขาย มากกว่าการใส่ใจในรายละเอียดเชิงลึกของรถยนต์ไฟฟ้า ซึ่งพบว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการขายในอันดับแรก ซึ่งผลการศึกษาที่ได้มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สรุจเทพ เผื่อนงูเหลือม (2561) ที่พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงจากคนรอบข้าง มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้า (ATT) โดยมีค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.728 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Schmalfuß, Mühl & Krems (2017, p.47-69) พบว่า การมีประสบการณ์การใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าของกลุ่มอ้างอิง มีอิทธิพลต่อการประเมินความสามารถของรถยนต์ไฟฟ้าและทัศนคติที่มีต่อรถยนต์ไฟฟ้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาครัฐบาลต้องการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการใช้รถยนต์ไฟฟ้าให้มากขึ้น ด้วยการออกนโยบายที่เอื้อต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าเช่น การลดหย่อนหรือกำหนดอัตราภาษีพิเศษสำหรับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า เป็นต้น
2. ภาครัฐควรมีนโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการได้ให้มีศักยภาพในการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์ไฟฟ้า
3. ควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนสามารถซื้อรถยนต์ไฟฟ้าได้ในราคาที่เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจสำหรับผู้ซื้อรถยนต์ไฟฟ้า
4. ควรมีนโยบายในการเตรียมความพร้อมโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการใช้รถยนต์ไฟฟ้า เช่น สถานีอัดประจุไฟฟ้าตามสถานที่จอดรถสาธารณะ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. เมื่อพิจารณาการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า ปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดบูรณาการ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์สูง โดยผู้จัดจำหน่ายรถยนต์ไฟฟ้ายังมีจำนวนไม่มาก ทำให้การให้ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ ดังนั้น จึงควรแสดงจุดแข็งด้านศักยภาพและสมรรถนะของรถยนต์ไฟฟ้าให้ประชาชนผู้สนใจได้รับข้อมูลมากที่สุดและสร้างทัศนคติที่ถูกต้องต่อรถยนต์ไฟฟ้าเพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดความต้องการซื้อรถยนต์ไฟฟ้า
2. ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญต่อการสื่อสารทางการตลาดบูรณาการเพื่อการเข้าถึงลูกค้าด้วยการโฆษณาและการให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ทางสื่อช่องทางออนไลน์ และพนักงานขาย รวมทั้งการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการตลาด เช่น การให้ข้อเสนอพิเศษแก่ลูกค้า การจัดกิจกรรมทดลองใช้งานจริง เป็นต้น เพื่อสร้างการรับรู้ความง่ายในการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้า ซึ่งจะช่วยให้เกิดทัศนคติการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าที่ดีเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจมากยิ่งขึ้นและเกิดเป็นความต้องการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าในลำดับต่อมา
3. ผู้ประกอบการจะต้องนำเสนอข้อมูลรถยนต์ไฟฟ้าให้ครบถ้วนมากที่สุดด้วยข้อมูลที่เป็นจริง เพื่อให้ผู้บริโภคนำข้อมูลไปเปรียบเทียบกับก่อนที่ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเพื่อค้นหาปัจจัยที่สำคัญอื่นเพิ่มเติมในการอธิบายเกี่ยวกับการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- ณิชา บุรณสิงห์. (2564). "รถยนต์พลังงานไฟฟ้า" ทางเลือกใหม่สำหรับคนรักโลก. กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร: 1-2.
- दनัยกฤต อินทุทธี. (2565). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบตเตอรี่ BEV.** สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.
- ตฤณวรรษ ปานสอน. (2562). พฤติกรรมการยอมรับเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร. **วารสารการขนส่งและโลจิสติกส์ ฉบับที่ 12 เล่ม 1 พ.ศ. 2562,** 68-90.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). **โมเดลลิสม์: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: 39-50.
- นันทพงศ์ รักดีบุต. (2563). **การใช้รถยนต์ไฟฟ้าจะช่วยสิ่งแวดล้อมอย่างไร.** สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2566 จาก: <https://www.grandprix.co.th/ถ้าทุกคนใช้-รถยนต์ไฟฟ้า/>
- พิทยุทธ์ โตข้า. (2565). **อิทธิพลของปัจจัยที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบตเตอรี่ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน ,** หน้า 53-72.
- ภราดร ตุ่นแก้ว. (2563). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบรนด์ FOMM ONE ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- สรุจเทพ เผื่อนงูเหลือม. (2561). **การยอมรับรถยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย. ปรินญาการจัดการมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล.**
- Hoelter, J. W. (1983). The Analysis of Covariance Structures: Goodness-of-fit Indices. **Sociological Methods and Research, 11(3), 325–344.**
- Kline, R. B. (2011). **Principles and Practice of Structural Equation Modeling.** (3rded.). New York: The Guilford Press.
- Schmalfuß, F., Mühl, K., &Krems, J. F. (2017). Direct experience with battery electric vehicles (BEVs) matters when evaluating vehicle attributes,

attitude and purchase intention. **Transportation research part F: traffic psychology and behaviour**, 47-69.

ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการ
ในสำนักนโยบายและแผนกลาโหม
The Effectiveness of Government Officials
in the Defense Policy and Planning Office,
Office of the Permanent Secretary for Defense

กัญจน์ณัฐร์ ชื่นตระกูล¹ วิจิตรา ศรีสอน²
Kanchanat Chuentragul and Wijittra Srisorn

Received: March 2, 2023 Revised: April 10, 2023 Accepted: April 25, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน 2. ระดับทัศนคติในการปฏิบัติงาน 3. ระดับเจตคติในการปฏิบัติงาน 4. ความสัมพันธ์ระหว่าง แรงจูงใจเจตคติ ที่มีประสิทธิผลของข้าราชการและ 5. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของข้าราชการใน สำนักนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งคำนวณจากสูตรของทาร์ยามาเน่ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ 95% หรือ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 คน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson Correlation (r) ผลการศึกษาพบว่า

ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการในภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือเรียงลำดับ ได้แก่ ด้านผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.71$) ด้านการขาดงาน ($\bar{X} = 4.59$) ด้านผลิตภาพของบุคคล ($\bar{X} = 4.45$) ด้านการตั้งใจจะลาออก ($\bar{X} =$

¹รัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program (Politics and Government) College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. Email: s64563825013@ssru.ac.th

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. Email: wijittra.sr@ssru.ac.th

4.36) ด้านทัศนคติของบุคคล ($\bar{X} = 4.33$) และด้านความเครียด ($\bar{X} = 4.28$) ระดับเจตคติในการปฏิบัติงานของข้าราชการพบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือเรียงลำดับ ได้แก่ ความผูกพันต่อองค์กร ($\bar{X} = 4.17$) การมีส่วนร่วมในการทำงาน ($\bar{X} = 4.07$) และความพึงพอใจในการทำงาน ($\bar{X} = 3.50$) ระดับทัศนคติในการปฏิบัติงานของข้าราชการพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ข้อที่มีความค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือเรียงลำดับ ได้แก่ การได้รับการยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 3.90$) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.58$) ความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.57$) ความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X} = 3.52$) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงจูงใจ เจตคติ ที่มีประสิทธิผลของข้าราชการพบว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง โดยมีค่า Sig (2-tailed) เท่ากับ 0.35 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H0) ยอมรับสมมติฐานรอง (H1) ความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.72 โดยแสดงว่าตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของข้าราชการควรมีการพัฒนาในด้านผลิิตภาพของบุคคลผลการปฏิบัติงานการขาดงานการตั้งใจจะลาออกทัศนคติของบุคคล และความเครียด และการส่งเสริมทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการทำงานของบุคลากร

คำสำคัญ (Keywords): ประสิทธิภาพ, แรงจูงใจ, ทัศนคติ

Abstract

The purposes of this research were to study: 1) the effectiveness of job performance, 2) performance motivation level, 3) work attitude level, 4) the relationship between motivation and attitude and the work effectiveness of government officials, and 5) to present guidelines for effective performance of civil servants in the Defense Policy and Planning Office of the Permanent Secretary for Defense. It is a quantitative research in which the questionnaires were used to collect data. From a sample group of 222 persons calculated from Taro Yamane's formula with an error of 95% or 0.05. Data analysis is in the forms

of frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. The data were also analyzed by using Pearson Correlation Coefficient (r).

The study found that the overall performance of civil servants was at a high level ($\bar{X} = 4.45$). The item with the highest average value was the performance ($\bar{X} = 4.71$), and followed by absenteeism ($\bar{X} = 4.59$), productivity ($\bar{X} = 4.45$), intention to resign ($\bar{X} = 4.36$), attitude of individual ($\bar{X} = 4.33$), and stress ($\bar{X} = 4.28$). The overall value of attitude levels in the performance of civil servants was at a high level ($\bar{X} = 3.91$), starting from organizational commitment ($\bar{X} = 4.17$), work participation ($\bar{X} = 4.07$), and job satisfaction ($\bar{X} = 3.50$). The level of work attitude of civil servants found that the overall value was at a high level ($\bar{X} = 3.61$), where the highest value was respect ($\bar{X} = 3.90$), and then followed by nature of work performed ($\bar{X} = 3.58$), responsibility ($\bar{X} = 3.57$), and success at work ($\bar{X} = 3.52$), respectively. For the relationship between motivation, attitude, and effectiveness of civil servants, it was found that there was a high correlation with a Sig (2-tailed) value of 0.35, which was greater than 0.05, that is, to reject the main hypothesis (H_0) and to accept the secondary hypothesis (H_1). The correlation was at a relatively high level with a correlation coefficient (r) of 0.72, indicating that the two variables were not correlated in the same direction. For the effective performance guidelines for civil servants, it was found that there should be improvements in a person's productivity, performance, absenteeism, willingness to quit, a person's attitude and stress and to promote operational resources to be ready in various fields to facilitate the work of personnel.

Keywords: Effectiveness, motivation, attitude

บทนำ (Introduction)

ยุคโลกาภิวัตน์มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในหลากหลายมิติ และเทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาของประเทศ ในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทาง สังคม เศรษฐกิจ โดยการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรถือเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้องค์กรมีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) หนึ่งในยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์กรต่าง ๆ ต้องมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารราชการ การปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างระบบการบริหารงานของรัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2563) จากการเปลี่ยนแปลงนอกระบบราชการได้มีการเคลื่อนไหวเชิงนโยบายที่เน้นงานด้านการพัฒนามากขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ที่ทำให้เกิดผลที่ดีให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ ในการพัฒนาประเทศนั้นเป็นการใช้กำลังพลหน่วยงานต่าง ๆ เครื่องมือ ยุทธวิธี ภูมิปัญญา และเทคโนโลยีความชำนาญทางทหาร เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, 2555) ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์งานราชการประจำทั่วไป และงานด้านความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศโดยทำหน้าที่ในการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนการดำเนินการที่เชื่อมโยงจากรัฐบาลไปยังหน่วยปฏิบัติรวมถึงการกำกับดูแลและตรวจสอบการปฏิบัติราชการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง เกิดประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และเป็นไปตามนโยบายรัฐบาล (สุทธิมาตร จันทร์แดง, 2551) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการช่วยเหลือประชาชน โดยข้าราชการในหน่วยงานภาครัฐถือเป็นตัวแทนของประชาชนที่เป็นส่วนสำคัญในการทำหน้าที่ควบคุม กำกับ ดูแลการปฏิบัติงานของส่วนราชการในกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ที่กำหนดเอาไว้ ดังนั้น การที่หน่วยงานจะสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ตามภารกิจนั้น จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการ การประเมิน และติดตามการปฏิบัติงานของข้าราชการในหน่วยงาน เพื่อให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ใช้เทคนิคหรือวิธีการในการทำงาน เพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลของหน่วยงานที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐต่อไป จากที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักนโยบายและแผนกลาโหมสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งประกอบด้วย ความสนใจ ศึกษาเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความ

รับผิดชอบ และความก้าวหน้า และเรื่องของเจตคติที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการ ไม่ว่าจะเป็นความพึงพอใจในการทำงาน การมีส่วนร่วมในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังมีในด้านผลผลิตของบุคคล ด้านผลการปฏิบัติงาน ด้านการขาดงาน ด้านการตั้งใจจะลาออก ด้านทัศนคติของบุคคล และด้านความเครียด เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษานำเสนอแก่ผู้เกี่ยวข้องไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนา และแก้ไขในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการใน สำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการใน สำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
2. เพื่อศึกษาระดับทัศนคติในการปฏิบัติงานของข้าราชการใน สำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
3. เพื่อศึกษาระดับเจตคติในการปฏิบัติงานของข้าราชการใน สำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงจูงใจ เจตคติ ที่มีประสิทธิภาพของข้าราชการใน สำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
5. เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของข้าราชการใน สำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ข้าราชการใน สำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม จำนวน 525 คน กลุ่มตัวอย่างในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มแบบง่าย (Sample Random Sampling) ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)

(ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) ยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง 5% หรือ 0.05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 222 คน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ประกอบด้วยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดขอบเขต คำถามให้ครอบคลุมโดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและถูกต้องของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ความถูกต้องของรูปแบบแบบสอบถาม และการใช้ภาษา เพื่อความถูกต้องตามหลักวิชาการ

และเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แบบสอบถามที่ผ่านการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Analysis) จากการใช้เทคนิค IOC (Item Objective Congruence Index) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยผ่านความเห็นชอบจากที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ราย ซึ่งจากการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อ พบว่าได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่าได้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์อยู่ที่ 0.900 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวม (Corrected Item-Total Correlation) แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.907

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของการศึกษา เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการ ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตอนที่ 3 ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการใน สำนักนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ และ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการใน สำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม

ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง ในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูล ในแต่ละตอนได้แก่ตอนที่ 1 วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตอนที่ 3 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ Pearson Correlation (r) และตอนที่ 5 ทำการวิเคราะห์ด้วยการสรุปและพรรณนาโวหาร

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการใน สำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมพบว่าประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการใน สำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือเรียงลำดับ ได้แก่ ด้านผลการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) ด้านการขาดงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) ด้านผลิตภาพของบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) ด้านการตั้งใจจะลาออก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) ด้านทัศนคติของบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) และด้านความเครียด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$)

2. ระดับทัศนคติในการปฏิบัติงานของข้าราชการใน สำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมพบว่ามีความค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือเรียงลำดับได้แก่ การได้รับการยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =$

3.58) ความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) ความสำเร็จในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$)

3.ระดับเจตคติในการปฏิบัติงานของข้าราชการใน สำนักรับนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมพบว่า เจตคติที่มีต่อการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือเรียงลำดับได้แก่ ความผูกพันต่อองค์กร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) การมีส่วนร่วมในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และ ความพึงพอใจในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$)

4.ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ เจตคติที่มีประสิทธิผลของข้าราชการใน สำนักรับนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมพบว่าความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการใน สำนักรับนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง โดยมีค่า Sig (2-tailed) เท่ากับ 0.35 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H0) ยอมรับสมมติฐานรอง (H1) หมายความว่า การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการในหน่วยงานรับนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.72 โดยแสดงว่าตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากผลการวิจัยที่ค้นพบผู้วิจัยนำเสนอประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการใน สำนักรับนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม พบว่าด้านผลิตภาพของบุคคล คือมีพฤติกรรมการทำงานมีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร การปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มศักยภาพการกำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอังคณา ศรีอ่อน และวิทร วิภาหส์น (2564) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษากับประสิทธิผลในการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์

พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษาพบว่าในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิผลขององค์กรนั้น ต้องปฏิบัติงานตามภาระกิจและกิจกรรมที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน ด้านผลการปฏิบัติงาน พบว่าบุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ การปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งองค์กร การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกช สุกสุทธินานนท์, นัทธ์หทัย อีอนอก และฉัตรธาร ลิ้มอุปถัมภ์ (2564) อิทธิพลของปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนในเครือข่ายสัมพันธภาพการศึกษาพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติงานคือการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ด้านการขาดงาน พบว่าการยึดถือสิทธิในการปฏิบัติงานตามระเบียบที่กำหนด การป้องกันมาตรการขาดงานที่ทำให้คนในองค์กรยึดเป็นแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัด การปฏิบัติตามระเบียบการทำงาน ไม่ขาดงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดาราวรรณ ลีอติเยอร์, จำเนียร ราชแพทยาคม และพนมพัทธ์ สมิทานนท์ (2564) ซึ่งได้ศึกษาคุณลักษณะการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน บุคลากรสำนักข่าวกรองแห่งชาติผลการศึกษาพบว่าในการปฏิบัติงานนั้นบุคลากรต้องพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาองค์อย่างต่อเนื่องและต้องยึดระเบียบในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดตระหนักถึงการขาดงานและป้องกันการขาดงานโดยไม่จำเป็น ด้านการตั้งใจจะลาออกพบว่าการลาออกของพนักงานไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานในองค์กร การมีความคิดที่ตั้งใจจะลาออกไปจากองค์กร การฝึกอบรมบุคลากรเพื่อทดแทนผู้ที่ตั้งใจลาออกมีค่าใช้จ่ายที่สูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรังสิยา พิทักษ์ศิริ และจิตติภรณ์ สินจรูญศักดิ์ (2564) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานด้านการบัญชีของกรมการเงินกลาโหมผลการศึกษาพบว่าประสิทธิผลในการปฏิบัติงานด้านบัญชีนั้นเป็นภารกิจสำคัญในการปฏิบัติงานต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญและต้องมีอัตราทดแทนหากมีผู้ปฏิบัติงานลาออกเพื่อให้การปฏิบัติงานในองค์กรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ด้านทัศนคติของบุคคล พบว่า การมีส่วนร่วมในการทำงานส่งผลต่อการมีพฤติกรรมและทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ความผูกพันในองค์กรมีผลต่อทัศนคติของบุคลากรในการปฏิบัติงาน ผลสำเร็จของงานส่งผลต่อทัศนคติในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประเทือง มูลทองตน, ชินโสณ วิสิฐนิกิจา และสาวิตรี จบศรี (2564) แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 3 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานครผลการศึกษาพบว่า ในการปฏิบัติงานนั้นจำเป็นต้องอาศัยความผูกพัน เพื่อจูงใจให้พนักงานปฏิบัติงานนอกจากนี้แรงจูงใจสำคัญอีก

ประการคือความก้าวหน้าและความรักในงานซึ่งมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานเป็นอย่างมาก และด้านความเครียด พบว่าความเครียดเป็นผลกระทบต่องิตใจผู้ปฏิบัติงาน ภาวะความเครียดที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงาน ความเครียดส่งผลต่อปัจจัยด้านกายภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรนนท์ แสงการ (2564) ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานสายงานสนับสนุนของกรมทางหลวงผลการศึกษาพบว่าปัจจัยแรงจูงใจที่มีต่อประสิทธิผลของผู้ปฏิบัติงานสายงานสนับสนุนของกรมทางหลวง และความเครียดในการปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานสายงานสนับสนุนของกรมทางหลวงอีกด้วย

2. ผลการศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการใน สำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมพบว่าด้านความสำเร็จในการทำงาน คือความสามารถในการปฏิบัติงานให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด มีการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติงาน มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดาราวรรณ ลีตเตอร์, จำเนียร ราชแพทยาคม และพนมพัทธ์ สมิตานนท์ (2564) คุณลักษณะการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานบุคลากรสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า การทำงานเป็นทีมส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน และร่วมกันกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ คือการได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา การให้กำลังใจเมื่อได้ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งบรรลุผลสำเร็จ การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน จากผู้มาขอคำปรึกษา และจากบุคคลในหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนลัทศิริ นิธิสุโข (2563) ตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานให้สำเร็จได้นั้นเกิดจากการได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานจากหน่วยงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ พบว่างานที่ปฏิบัติในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับความสามารถและความชำนาญ ขั้นตอนการการปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติให้เสร็จสมบูรณ์อย่างเป็นระบบ งานที่ปฏิบัติต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และความท้าทายในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรังสิยา พิทักษ์ศิริ และฐิตาภรณ์ สินจัญญศักดิ์ (2564) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานด้านการบัญชีของกรมการเงินกลาโหม ผลการศึกษาวิจัยพบว่า นักบัญชีมีทักษะใน

การปฏิบัติงานที่ต้องอาศัยความชำนาญ มีระบบขั้นตอนการทำงานที่เป็นระบบและในการปฏิบัติงานนั้นต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ ด้านความรับผิดชอบ พบว่ามีความเป็นอิสระในการทำงานหรือควบคุมอย่างใกล้ชิดภายใต้ระเบียบที่กำหนดไว้ มีระเบียบกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนในการปฏิบัติมีความรับผิดชอบต่องานใหม่ ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิชัย ทรัพย์แสนดี และดารณี เอื้อชนะจิต (2564) การบริหารสำนักงานบัญชีดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีดิจิทัลในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของพนักงานสำนักงานบัญชีดิจิทัลนั้นต้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้งาน พนักงานปฏิบัติงานภายใต้ระเบียบอย่างเคร่งครัด ด้านความก้าวหน้า คือทุกคนมีสิทธิ์ได้รับการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ความสามารถนำความรู้ที่เรียนมาไปปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าแก่ตนเอง มีการเข้าถึงโอกาสในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประเทือง มูลทองตน, ชิมโสณ วิสิฐนิจิกิจา และสาวิตรี จบศรี (2564) แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 3 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน เกิดจากการได้รับโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านความเป็นส่วนตัว ด้านความมั่นคงในงานด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชา

3. ผลการศึกษาระดับเจตคติในการปฏิบัติงานของข้าราชการใน สำนักนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม พบว่า ด้านความพึงพอใจในการทำงาน พบว่า ความรู้สึกเชิงบวกของข้าราชการที่มีต่อการทำงาน ความคาดหวังในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ การได้รับการตอบสนองความต้องการในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุเชาว์ มีหนองหว้า และคณะ (2565) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารนโยบายการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี เป็นไปตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไข พ.ศ. 2545 การจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาอยู่ในความสำคัญลำดับที่ 2 รองจากงบประมาณด้านโครงสร้างพื้นฐาน การสื่อสารมีความเหมาะสม แต่ยังติดขัดในระเบียบปฏิบัติบางอย่าง ผู้บริหารที่รับผิดชอบการจัดการศึกษามีภาวะผู้นำ แต่ยังขาดความเข้มแข็งด้านวิชาการ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน พบว่าความต้องการของสมาชิกในองค์กรเพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงาน การมีจุดประสงค์เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกันในองค์กร การร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ กองคำ และธนวิทย์ บุตรอุดม (2565)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติในจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงานคือการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกองทุน รวมไปถึงการได้รับการสนับสนุนทรัพยากรในการทำงาน ด้านความผูกพันต่อองค์กร พบว่าความรู้สึกร้อยแรงกล้าที่ต้องการให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรอย่างแท้จริง ความจงรักภักดีต่อองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรกช สกุศลฐิตนันทน์, นัทธ์หทัย อีอนอก และฉัตรธาร ลิ้มอุบลรัตน์ (2564) อิทธิพลของปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนในเครือข่าย อัสสัมชัญ ผลการศึกษาพบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในเครือข่ายนั้นความสำเร็จของงานเกิดจากปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติ การร่วมเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและการร่วมปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลขององค์กรซึ่งทำให้บุคลากรเกิดความภูมิใจในตัวเองและรักในองค์กร

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงจูงใจ เจตคติ ที่มีประสิทธิผลของข้าราชการในสำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม พบว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงโดยมีค่า Sig (2-tailed) เท่ากับ 0.35 ซึ่งมากกว่า 0.05 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H0) ยอมรับสมมติฐานรอง (H1) หมายความว่า การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการในหน่วยงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.72 โดยแสดงว่าตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวารุณี เกิดก่อวงศ์ (2563) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยจูงใจมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกและอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

5. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของข้าราชการใน สำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม สามารถนำเสนอแนวทางปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของข้าราชการในสำนักงานนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ดังนี้

5.1 ด้านผลิตภาพของบุคคล เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของข้าราชการในหน่วยงานนโยบายและแผนกลาโหม ควรส่งเสริมเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานมีผลกระทบต่อความสำเร็จ

ขององค์กร ที่มีลักษณะเฉพาะขององค์กร พร้อมทั้งการกำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม ทั้งนี้ ความมองเป้าหมายขององค์กรเป็นหลักในการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้บุคลากรในองค์กรเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ ปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ

5.2 ด้านผลการปฏิบัติงาน สำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรนั้น การปฏิบัติงานต้องมีความสัมพันธ์กับการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งองค์กร เพื่อส่งเสริมการทำงานซึ่งกันและกัน และในการปฏิบัติงานนั้นต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เป็นธรรมกับผู้ปฏิบัติงานด้วย

5.3 ด้านการขาดงาน บุคลากรที่ปฏิบัติงานนั้นต้องยึดถือสิทธิ์ในการปฏิบัติงานตามระเบียบที่กำหนด บุคลากรที่ปฏิบัติงานต้องปฏิบัติตามระเบียบการทำงาน ไม่ขาดงาน หรือไม่มาปฏิบัติงานโดยไม่แจ้งให้ทราบ

5.4 ด้านการตั้งใจจะลาออก ในการปฏิบัติงานย่อมมีบุคลากรที่ลาออกหมุนเวียนอยู่เสมอ สำหรับการลาออกนั้น ต้องไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานในองค์กร ต้องมีการมอบหมายหน้าที่ให้กับบุคลากรท่านอื่นก่อนลาออก นอกจากนั้นองค์กรต้องมีการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อทดแทนผู้ที่ตั้งใจลาออก แต่ทั้งนี้ในเบื้องต้นยังมีความเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการอบรมที่ค่อนข้างสูง ซึ่งหากบุคลากรจะลาออกต้องปฏิบัติตามระเบียบของการลาออกอย่างเคร่งครัด

5.5 ด้านทัศนคติของบุคคล ในองค์กรต้องมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำงาน ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมและทัศนคติที่ดีของบุคลากรต่อองค์กร เพื่อเสริมพลังบวกในการทำงานให้กับองค์กร และส่งผลต่อผลสำเร็จของงาน ซึ่งเกิดจากผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานของบุคลากร

5.6 ด้านความเครียด การปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรนั้น ความเครียดส่งผลกระทบต่อจิตใจผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก เนื่องจากความเครียดส่งผลกระทบต่อปัจจัยด้านกายภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ทำให้ร่างกายเจ็บป่วย ไม่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานเป็นต้น ซึ่งแนวทางการดำเนินงาน คือการลดความตึงเครียดในการปฏิบัติงานด้วยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนสร้างความสนิทสนมกัน และสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ดีต่อกัน

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การส่งเสริมให้บุคลากรเข้าถึงโอกาสในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในระดับที่สูงขึ้น และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญต่อการปฏิบัติงาน
2. การกำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรส่งเสริมให้เกิดการทำงานเป็นทีม การสนับสนุนให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน จากผู้มาขอคำปรึกษา และจากบุคคลในหน่วยงานเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากร และการมีจุดประสงค์เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกันในองค์กร
2. ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบต่องานใหม่ ๆ ที่ได้รับมอบหมาย และส่งเสริมงานที่ปฏิบัติต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และความท้าทายในการทำงาน เพื่อปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์แวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
3. ควรส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงาน มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาย่างเป็นระบบเพื่อสร้างองค์ความรู้และยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรกช สกฤตจิตตานนท์, นภัทรหทัย อื่อนอก และฉัตรธาร ลิ้มอุปถัมภ์. (2564). อิทธิพลของปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนในเครืออัสสัมชัญ. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*. หน้า 120 – 131.
- จิรนนท์ แสงวงการ. (2564). แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานสายงานสนับสนุนของกรมทางหลวง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*, 4(2). หน้า 57-67.
- ดาราวรรณ ลีอิตเยอร์, จำเนียร ราชแพทยาคม และพนมพัทธ์ สมิตานนท์. (2564). คุณลักษณะการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานบุคลากรสำนักข่าวกรองแห่งชาติ. *วารสาร มจร วิชาการล้านนา*, 10(2), หน้า 35-46.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. กรุงเทพฯ. ปิสนิเนสอาร์แอนด์ดี.
- นลัทศิริ นิธิศุภโชค. (2563). ตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 2(1), 57-54.
- ประเทือง มุลทองตน, ชินโสณ วิสิฐนิจิกิจา และสาวิตตรี จบศรี. (2564). แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 3 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ (มสป.)*, 23(2), หน้า 39 – 49.
- รังสิยา พิทักษ์ศิริ และฐิตาภรณ์ สินจรรย์ศักดิ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานด้านการบัญชี ของกรมการเงินกลาโหม. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*. 17(2), หน้า 42 – 55
- วันเพ็ญ กองคำ และธนวิทย์ บุตรอุดม. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ในจังหวัดอุดรธานี. *Journal of Politics and Governance*, 12(1), หน้า 115 – 132.

- วารุณี เกิดก่อวงศ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงาน ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. *Journal of Tourism Leisure and Hospitality Management*, 2(2), หน้า 1-11.
- สิทธิชัย ทรัพย์แสนดี และดารณี เอื้อชนะจิต. (2564). การบริหารสำนักงานบัญชีดิจิทัลที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีดิจิทัล ในประเทศไทย. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(10), 125-140.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (2555). *กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทยด้าน กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม.
- สุเชาว์ นี้นองหว้า และคณะ (2565) การบริหารนโยบายการศึกษาขององค์การบริหารส่วน จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 7(2), หน้า 156 – 166.
- สุทธิมาตร จันทรแดง. (2551). พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551. *จุลนิติ*, 6(4), หน้า 89-97.
- อังคณา ศรีอ่อน และวิทร วิชาหัตน์. (2564). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองในการจัดการศึกษากับประสิทธิผลในการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 6(2), หน้า 1-9.

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
COMMUNITY PARTICIPATION IN SUSTAINABLE TOURISM
MANAGEMENT AT BANG KHONTHI DISTRICT, SAMUT SONGKHRAM
PROVINCE

กาญจนา เพ็มพูน¹ ศรีรัฐ โกวงศ์²

Kanjana Puempoon and Srirath Gohwong

Received: March 20, 2023 Revised: April 10, 2023 Accepted: April 25, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จำนวน 305 คน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ (LSD) และสัมประสิทธิ์สหพันธ์ตามแบบของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Thailand, E-mail: Kanjana.pue@ku.th

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Thailand, E-mail: srirathg3@yahoo.com

.05 ผลการศึกษาพบว่า ประชากรให้ความเห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.23 และ S.D. = .65) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงครามแตกต่างกันยกเว้นระดับการศึกษา ทั้งนี้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในทิศทางตามกันน้อย (r = .169) นอกจากนี้ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงครามอยู่ในทิศทางตามกันน้อย (r = .378)

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วมของชุมชน, การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, อำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of community participation in sustainable tourism management at Bang Khonthi District, Samut Songkhram Province 2) to compare community participation according to demographic factors 3) to study the relationship between community knowledge and understanding in the sustainable tourism and community participation 4) to study the relationship between the community opinions towards the sustainable tourism and the community participation. The data were collected by questionnaires. The statistics employed in this research were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One Way ANOVA and LSD, and Pearson Product Moment Correlation Coefficient. The level of significance was set at .05.

The findings revealed that the level of community participation in sustainable tourism management at Bang Khonthi District, Samut Songkhram Province was at the moderate level ($\bar{x}$ = 3.23 and S.D. = .65) The hypothesis testing showed that the differences in sex, age, status, occupation, and income

had differences in the community participation, except for education. Community's knowledge and understanding had a weak positive relationship with community participation ($r = .169$). In addition, Community's opinion towards sustainable tourism had a correlated relationship with community participation ($r = .378$).

Keywords: Community participation, sustainable tourism, Bang Khonthi District, Samut Songkhram province

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยขับเคลื่อนเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวด้วยความหลากหลายของวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง แม้ภายหลังโควิด 19 รัฐบาลยังมีนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้วยการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่กำหนดโดยคนในชุมชนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว สร้างการเรียนรู้ร่วมกันทั้งคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่ต้องการให้ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่เรามี และพลังของคนในชุมชนที่มีส่วนร่วม ในการสร้างสรรค์พื้นที่ชุมชนของตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สร้างรายได้เลี้ยงตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้ในที่สุด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564) อำเภอบางคนที เป็นหนึ่งในสามอำเภอ ของจังหวัดสมุทรสงคราม สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ อย่างไรก็ตามจากข้อมูลสถิติรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในจังหวัดสมุทรสงคราม ในปี พ.ศ. 2562 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 38,395.32 บาท และปี พ.ศ. 2564 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 24,964.12 บาท ต่อเดือนของครัวเรือนลดลง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานการณ์โควิดทำให้มีนักท่องเที่ยว มาท่องเที่ยวและพักผ่อนจำนวนลดน้อยลง จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาและดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงความสามารถในการดำรงอยู่ของชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งนี้การพัฒนาต้องคำนึงถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหลัก อันได้แก่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการจัดการ ด้านการผลิต และด้านการให้บริการ โดยจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเพราะรายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวจะถูกนำกลับมาใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเข้มแข็งและสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวได้โดยชุมชนเอง

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนตนเอง และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทั้งนี้ผลการศึกษจะสามารถสะท้อนการส่งเสริมและผลักดันแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพระดับประเทศและประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1.ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วม การรับรู้ ความคิดเห็น และประชากรศาสตร์ของชุมชนอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.2 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 5 ตำบล จำนวน 11,221 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2565 จำนวนประชากร องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที, 2564) กลุ่มตัวอย่าง 305 คน โดยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสูตร *G power

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ 5 ตำบล ในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ ตำบลกระดังงา ตำบลบางนกแขวก ตำบลบางกุ้ง ตำบลจอมปลวก และตำบลบ้านปรามโหมทย์

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา เก็บข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2565

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยให้เลือกตอบ check list

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน จำนวน 9 ข้อโดยให้ผู้ตอบเลือก “ใช่”หรือ“ไม่ใช่” ผู้วิจัยได้แบ่งระดับความรู้ความเข้าใจ 2 ระดับ โดยใช้สูตรภาคชั้น = (คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด) / จำนวนชั้น = $(1-0)/2 = .50$ จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของค่าเฉลี่ยออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้ ค่าเฉลี่ย 0.51 – 1.00 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจระดับมาก และค่าเฉลี่ย .00 – 0.50 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจระดับน้อย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน จำนวน 10 ข้อ โดยแต่ละคำถามมีให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยแบ่งเป็น 4ด้าน ได้แก่ ด้านการเสนอความคิด วางแผนและตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยแต่ละคำถามมีให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งตอนที่ 3 และ 4 ผู้วิจัยได้จัดระดับเป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตรภาคชั้น = (คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด) / จำนวนชั้น = $(5-1)/3 = 1.33$ จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของค่าเฉลี่ยออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00 หมายถึงระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67 หมายถึงระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึงระดับน้อย

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด และขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับสำคัญของงานวิจัย ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมทั้งได้รับข้อเสนอแนะผู้วิจัยจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.2 จัดทำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วนำไปสอบถามประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 305 คน ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2565

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล โดยใช้โปรแกรม SPSS

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสถิติ SPSS โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test One Way ANOVA และ LSD และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนในระดับมาก ($\bar{x} = .92$ และ S.D. = .24) และเมื่อพิจารณารายข้อ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน และชุมชนต้องร่วมมือกันในการบริหารจัดการตนเองได้ มากที่สุด ($\bar{x} = .99$ และ S.D. = .08) รองลงมา แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน ($\bar{x} = .97$ และ S.D. = .17) ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เดินทางมาเที่ยวได้สะดวก ชุมชนมีความรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = .81$ และ S.D. = .39)

2. ด้านความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$ และ S.D. = .46) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนหากมีโอกาสจะ

แนะนำเพื่อนหรือคนรู้จักให้มาเที่ยวที่อำเภอบางคนที อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.19$ และ S.D. = .49) รองลงมา สถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ในอำเภอบางคนที มีความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป ($\bar{x} = 3.98$ และ S.D. = .41) และ น้อยที่สุด คือ สถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว มีความสะดวกสบาย ($\bar{x} = 3.67$ และ S.D. = .57)

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1.ด้านการเสนอความคิด วางแผนและตัดสินใจ 2. ด้านการดำเนินการ 3. ด้านติดตามและประเมินผล 4. ด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาารายด้านในภาพรวม พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มากที่สุด คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{x} = 3.70$ และ S.D. = .57) รองลงมา คือ ด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.33$ และ S.D. = .63) และด้านน้อยที่สุดคือ ด้านติดตามและการประเมินผล ($\bar{x} = 2.82$ และ S.D. = .72)

ในด้านเสนอความคิดเห็น วางแผนและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.07$ และ S.D. = .76) เมื่อพิจารณาารายข้อ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมากที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสร่วมประชุมโครงการ/กิจกรรมของชุมชน ($\bar{x} = 3.27$ และ S.D. = .73) รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการลงมติให้มีการจัดทำโครงการ หรือกิจกรรมของชุมชน ($\bar{x} = 3.07$ และ S.D. = .77) และน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมของชุมชน ($\bar{x} = 2.96$ และ S.D. = .75)

ในด้านการดำเนินการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$ และ S.D. = .74) เมื่อพิจารณาารายข้อจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มากที่สุดคือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ รักษาความสะอาดและการจัดเก็บขยะในชุมชน ($\bar{x} = 4.10$ และ S.D. = .74) รองลงมา คือ การช่วยเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนด้วยการแจกใบปลิว ป้ายโฆษณา สื่อทาง เพ็ชบุ๊ก ($\bar{x} = 3.98$ และ S.D. = .82) และ น้อยที่สุด คือ การได้ร่วมกำหนดแผนการทำงาน เช่นการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน ($\bar{x} = 3.15$ และ S.D. = .73)

ในด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.82$ และ S.D. = .81) เมื่อพิจารณาารายข้อจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้า

ของกิจกรรม/โครงของชุมชน ($\bar{x} = 3.19$ และ S.D. = .74) รองลงมา คือ การได้เข้าร่วมประชุม เพื่อติดตามความคืบหน้าและหาแนวทางแก้ไขเมื่อมีปัญหา ($\bar{x} = 2.93$ และ S.D. = .81) และ น้อยที่สุด คือ การได้ร่วมตรวจสอบการใช้เงินของกรรมการชุมชน ($\bar{x} = 2.42$ และ S.D. = .89)

ในด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$ และ S.D. = .76) เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มากที่สุด คือกลุ่มตัวอย่างมักเก็บขยะตามพื้นถนน เพื่อช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ($\bar{x} = 3.92$ และ S.D. = .61) รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ($\bar{x} = 3.52$ และ S.D. = .70) และน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมทำสบู่นาธรรมชาติ ผลไม้แปรรูป จากวัตถุดิบที่อยู่ในชุมชนเพื่อให้เกิดรายได้ที่ยั่งยืน ($\bar{x} = 2.95$ และ S.D. = .89)

อภิปรายผล (Research Discussion)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.23$ และ S.D. = .65) และด้านการดำเนินการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$ และ S.D. = .57) รองมาด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.33$ และ S.D. = .63) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ประชากรในชุมชนได้ร่วมสนับสนุนสมทบทุนหรือบริจาคสิ่งของเพื่อดำเนินกิจกรรมและกำหนดแผนการทำงาน เช่น การปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนให้นำมาท่องเที่ยวมากขึ้นและยังได้ช่วยกันเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนด้วยการแจกใบปลิว ทำป้ายโฆษณา หรือสื่อทางเฟซบุ๊ก ทั้งนี้ในส่วนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประชาชนในชุมชนได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ รักษาความสะอาดและการจัดเก็บขยะในชุมชน ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนของตนเสมอ อีกทั้งยังจัดอบรมการแยกขยะที่ถูกวิธีและเลือกใช้วัสดุธรรมชาติแทนการใช้พลาสติก ลดปัญหาขยะล้นแม่น้ำ รณรงค์ทิ้งขยะให้เป็นที่ และแยกขยะ รีไซเคิลเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ได้โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติด้วย

2. ผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

ประชากรที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปณิตัต บณขุนทด และคณะ (2558) การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศหญิงทำงานอยู่บ้านมากกว่าเพศชาย จึงทำให้มีเวลาเข้าร่วมเมื่อมีกิจกรรม การจัดอบรม การร่วมทำสบู ยาสระผมหรือผลไม้แปรรูปต่างๆ

ประชากรที่มีอายุต่างกัน มีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนิษฐ์ สังขดวง (2559) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนท้องถิ่น ในเขตอำเภอลิเกา ซึ่งพบว่า ประชาชนที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมแตกต่างกัน ประชาชนที่มีช่วงอายุเฉลี่ยที่ 40 ปีลงมา เป็นช่วงวัยที่พร้อมในการมีส่วนร่วมมากที่สุด อาจเพราะสังคมที่อยู่และสังคมในการทำงานทำให้ต้องพบปะกันบ่อยๆ

ประชากรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยกนิษฐิกา ศอกกลาง (2556) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านธารประสาธ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้อาจเพราะคนที่มีสถานภาพโสด หม้าย หรือหย่าร้าง จะมีเวลาว่างและอิสระเรื่องเวลามากกว่าคนที่มีสถานภาพสมรส เนื่องจากไม่ต้องกังวลในเรื่องการใช้ชีวิตประจำวัน

ประชากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของกุสุมา เขียวเพกา (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าการศึกษาคือเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน หากมีการพัฒนาการศึกษาให้ดีขึ้น ก็จะส่งผลให้การมีส่วนร่วมของชุมชนพัฒนาไปในทางที่ดียิ่งขึ้น และไม่ว่าการศึกษาระดับใดก็สามารถมีส่วนร่วมได้ อย่างไรก็ตามสำหรับชุมชนบางคนที ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม มีระดับการศึกษาที่ไม่แตกต่างกันเท่าใด ส่วนลูกหลานที่มีการศึกษาสูงก็จะเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ มีได้อยู่ในท้องถิ่นชุมชนบางคนที

ประชากรที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของจริยาภรณ์ เจริญชีพ (2560) ได้

ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลลำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากอาชีพพนักงานบริษัท พนักงานราชการ ค้าขาย รับจ้างทั่วไป นักเรียนและนักศึกษา จะมีช่วงเวลาของการมีส่วนร่วมที่มีขีดจำกัดทั้งนี้จึงทำให้การมีส่วนร่วมนั้นแตกต่างกัน

ประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที่ แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของธนินทร์ สังขดวง (2559) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสีเกา ทั้งนี้เนื่องจากคนที่มีรายได้ต่อเดือนมากนั้นต้องทำงานกับองค์กร หรือบริษัท ของตนเองก่อน บางเวลาอาจมีการทำงานล่วงเวลา จึงเลิกงานดึก หรือทำโอทีพิเศษในช่วงวันหยุด เป็นผลทำให้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับชุมชนต่างกันไป

3. ผลการวิจัยในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที่ ในทิศทางตามกันแต่น้อย ($r = .169$) สอดคล้องกับงานวิจัยของธนิตร์ ยืนยง (2561) การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก จริยาภรณ์ เจริญชีพ (2560) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลลำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมาก แต่การมีส่วนร่วมน้อย ทั้งในด้านการติดตามและประเมินผล อาจเพราะการประชุมในแต่ละครั้ง การติดตามความคืบหน้า การดำเนินการต่างๆ ประชาชนอาจจะไม่ทราบผลลัพธ์ในแต่ละครั้ง จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลลดน้อยลง อีกทั้งยังมองว่าเป็นการเสียเวลา

4. ผลการวิจัยด้านความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ในทิศทางตามกันน้อย ($r = .378$) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุตาพร สุชาโภชน์ (2557) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษาตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี คมลักษณ์ สงทิพย์ (2557) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชนตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้ ประชาชนให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของชุมชน เช่นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่าประชาชนในชุมชน

นั้นร่วมมือกันบริจาคสิ่งของเพื่อพัฒนาชุมชน ร่วมกันรณรงค์แยกขยะให้เป็นที่ และเก็บขยะทุกครั้งที่พบเจอ จึงไม่มีปัญหาน้ำเน่าเสียหรือขยะเกลื่อน แต่ในด้านการติดตามประเมินผลนั้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมน้อย อาจเพราะประชาชนได้ร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ แล้ว ต่างคนต่างแยกย้ายกันไปทำหน้าที่ของตน ไม่ว่าจะทำงานประจำ ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว จึงไม่มีเวลามาติดตามผลของกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใน อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จากการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนยังเป็นไปในทิศทางตามกันน้อย จึงอยากให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที ทั้งหน่วยงานของรัฐ อบต. เทศบาล ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชนเอง ช่วยกันรักษาจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรมไว้ อีกทั้งจัดอบรมและสร้างกิจกรรมต่างๆ เช่น การออกบูทสินค้า OTOP จัดเวทีเสวนาที่ช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชน รวมถึงนักท่องเที่ยวในตลาดทุกๆ เดือน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง

2. ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใน อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จากการวิจัยพบว่า ชุมชนควรเน้นสิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่พัก และสวนผลไม้ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอบางคนที มีความน่าสนใจ ให้ผู้คนเข้ามาท่องเที่ยวและพักผ่อนได้ในทุกๆ สัปดาห์ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนอีกด้วย

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใน อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จากการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้

3.1 ด้านการเสนอความคิด วางแผนและตัดสินใจ จากผลการวิจัยที่มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ผู้นำชุมชนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง รวมทั้งให้ร่วมเสนอแผนงานกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ เช่น จัดทำกล่องแสดงความคิดเห็นให้ทุกคนมา

หยอดกระดาสใส่กล่องหลังจากการประชุมเสร็จ หรือเรียก สุ่มถามความคิดเห็นของแต่ละคน เช่นนี้แล้วจะทำให้คนในชุมชนสมัครสมานสามัคคีและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประชาชนในชุมชนยังคงให้ความสำคัญกับแผนงานและกิจกรรมที่เสนอ คาดหวังผลลัพธ์จากแผนงานและกิจกรรมดังกล่าว จึงควรเน้นการใช้สื่อโซเชียล เช่น Line หรือ Facebook รวมทั้งหອກกระจายข่าวประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนได้ทราบถึงผลลัพธ์ด้วย

3.2 ด้านการดำเนินการ จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับมาก อาจเพราะทุกคนให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมดำเนินการ เพื่อให้การพัฒนาชุมชนนั้นสำเร็จลุล่วงด้วยดี ทั้งนี้ควรให้ผู้นำชุมชนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพิ่มขึ้นจากเดิม เพื่อประชาชนในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุด

3.3 ด้านการติดตามและประเมินผล จากการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนควรมีระบบการติดตามและประเมินผล รายงานให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบเป็นระยะ หรือทุกครั้งที่มีการประชุม อาจจะใช้บอร์ดและหອກกระจายเสียงประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่แล้ว เพียงแต่เปลี่ยนการใช้ภาษาให้ฟังเข้าใจง่ายขึ้น ทั้งนี้ควรจะเพิ่มการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย เช่น Line หรือ Facebook เพื่อความรวดเร็วในการสื่อสารให้ประชาชนในชุมชนทราบและตระหนักถึงความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำร่วมกัน

3.4 ด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากการวิจัยพบว่า ประชาชนยังไม่สามารถต่อยอดมูลค่าสินค้าหรือแปรรูปสินค้าใหม่ๆออกมาได้เท่าที่ควร อีกทั้งยังขาดการสร้างมูลค่าสินค้าจากวัตถุดิบที่มีในชุมชนให้เกิดรายได้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้นำชุมชนควรจัดฝึกอบรมอาชีพและสร้างเสริมความรู้ใหม่ๆ ให้กับประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่กันกับการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อให้ทราบข้อมูลอย่างถ่องแท้และเกิดการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนิษฐิกา คอกกลาง. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ,มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- กุสุมา เขียวเพกา. (2557). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). แนวคิดและหลักการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2565, จาก <https://ajkanittha.files.wordpress.com/2017/09/e0b89ae0b897e0b897e0b8b5e0b988-1-e0b881e0b8b2e0b8a3e0b897e0b988e0b8ade0b887e0b980e0b897e0b8b5e0b988e0b8a2e0b8a7e0b8a2e0b8b1e0b9882.pdf>.
- จริยาภรณ์ เจริญชีพ. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี. วารสารสารสนเทศ.คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 16(2), หน้า 85-97.
- คมลักษณ์ สงทิพย์. (2557). การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน: กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธนินทร์ สังขดวง. (2559). การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนท้องถิ่นในเขตอำเภอเสนา วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว. งานวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ธนศร ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก. วารสารมหาจุฬานครทรรศน์, 5(2), หน้า 119-132.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม
กรุงเทพ.

ปิ่นนัท บนขุดทด, ริร์ พิมมานุรักษ์, ธนัพร หาได้, และสันติ คู่กระสังข์. (2558). การมีส่วนร่วม
ร่วม ของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.

วารสาร บัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ 6(1), หน้า 209-222.

รัชนีวรรณ บุญอนันต์. (2562). **การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วม
ของประชาชนตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร : กรุงเทพฯ:
สำนักงานการสนับสนุนวิจัย.**

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). **สถิติรายได้และรายจ่ายของครัวเรือน**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ
วันที่ 25 ธันวาคม 2565, จาก

<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>.

สุดาพร สุชาโกชน. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่ง
ท่องเที่ยว: กรณีศึกษาตำบลท่าอุแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี.**

สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย.

องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที. (2564). **จำนวนประชากร**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 30
เมษายน 2565, จาก <http://www.bangkhontee.go.th/>.

Bloom, B.S. (1971). **Taxonomy of Education Objectives**. Handbook I:
Cognitive Domain, New York: David Mokay.

Cohen, J.M. and N.T. Uphoff. (1981). **Rural Development Participation:
Concept and Measure for Project Design Implementation and
Evaluation: Rural Development Committee Center for International
Studies**. New York: Cornell University Press.

ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่
อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อรองรับการถ่ายโอน
ภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข

The potential of local government organizations in the area
of Ban Na San District Surat Thani Province to support the
transfer of missions from the Ministry of Public Health

จีรนนท์ ปานคง¹, วิจิตรา ศรีสอน², อรวรรณ อินสตุล³

Jeeranan Pankhong, Wijittra Srisorn, and Orawan Insatool

Received: March 16, 2023 Revised: April 23, 2023 Accepted: April 27, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษา 1.ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข 2.ความพร้อมในการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ 3. ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้รับผิดชอบงานด้านสาธารณสุขของเทศบาลจำนวน 5 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลตำบลคลองปราบ เทศบาลตำบลควนศรี เทศบาลตำบลท่าชี เทศบาลตำบลพรุพี และเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ หัวหน้า

¹รัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program (Politics and Government) College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. Email: s64563825007@ssru.ac.th

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. Email: wijittra.sr@ssru.ac.th

³ นักวิชาการอิสระ, Independent Scholar, E-mail: seatiger.o26 @gmail.com

ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงาน จำนวนทั้งสิ้น 17 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตีความสร้างข้อสรุป ผลการศึกษาพบว่า

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ภารกิจการดำเนินงานต้องกำหนดให้สอดคล้องกับพื้นที่ ด้านบุคคล ต้องสร้างความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ให้เข้าใจถึงนโยบายความจำเป็นในการดำเนินงานด้านสาธารณสุข การวางแผนกรอบอัตรากำลังให้เหมาะสมกับงบประมาณ ความพร้อมในการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล ต้องมีนโยบายที่มีความชัดเจนและขับเคลื่อนนโยบายต่อเนื่อง การปรับเปลี่ยนทรัพยากร ซึ่งต้องทำความเข้าใจนโยบายต่าง ๆ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานต้องเข้าใจนโยบายของผู้บริหารในการขับเคลื่อนนโยบายสู่ความสำเร็จ การศึกษาความพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ต้องเริ่มจากการปรับแผนการจัดกรอบอัตรากำลัง 3 ปี มีกระบวนการสรรหาบุคลากรอย่างโปร่งใส การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมาตรการสำคัญต่าง ๆ ที่จะรักษาไว้ซึ่งบุคลากร ซึ่งองค์กรต้องได้รับประโยชน์จากบุคลากรทางด้านสาธารณสุขอย่างเต็มความสามารถ

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข ควรมีการปรับโครงสร้างอัตรากำลัง การกำหนดแนวทางการบริหารงานบุคคลให้ชัดเจน การกำหนดตำแหน่งบุคลากรที่สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับ การกำหนดอำนาจหน้าที่ให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และต้องกำหนดภารกิจสำคัญในการปฏิบัติงาน เพื่อดึงศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานมาใช้ในการพัฒนาพื้นที่อย่างเต็มความสามารถ

คำสำคัญ (Keywords): การถ่ายโอน, ศักยภาพองค์กร, ภารกิจสาธารณสุข

Abstract

The main objectives of this study are: 1) to study the important factors affecting the potential of local government organizations, 2) to study readiness to drive the development of local personnel management system that affects the potential of local government organizations, and 3) to provide suggestions for the potential development of local government organizations to support the transfer

of missions from the Ministry of Public Health. This is a qualitative research method. Data were collected from key informants who are responsible for municipal health work in 5 municipalities, namely Khlong Prap Municipality, Khuan Si Municipality, Tha Chi Municipality, Phru Phi Municipality, and Nasan municipality, Surat Thani Province in which the interviewees were Chief/Director of Public Health Division, operative staff, and supervisors at the total of 17 people. Data were analyzed by interpretation to create conclusions.

The study found that the important factors affecting the potential of local government organizations to support the transfer of missions from the Ministry of Public Health were operational tasks that must be defined according to the area. On the personal side, there must be an understanding of the officers in charge, to understand the need for public health policies, to plan the manpower framework to suit the budget, resource analysis requires a clear policy and policy-driven continuation of resource adaptation with understanding various policies, operational personnel must understand management's policies to drive policy success. There must be a study of readiness to drive the development of local personnel management system that must start from adjusting the 3-year manpower framing plan. There is a transparent recruitment process. Continuous personnel development including important measures to retain personnel in which the organization must benefit from the full capacity of public health personnel.

Recommendations for potential development of local government organizations to support the transfer of missions from the Ministry of Public Health, the manpower project should be adjusted, to determine clear guidelines for personnel management, the position of personnel must correspond to the assigned mission, the assignment of authority to the operator must be clear, and must define important tasks in the operation in order to bring out the fullest potential of the operators.

Keywords: Transfer, capacity, organization, public health mission

บทนำ (Introduction)

การให้บริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงจะเป็นการส่งเสริมและพัฒนา การสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีและแข็งแรง การบริการสาธารณสุขในระดับ ท้องถิ่นจะต้องมีการพัฒนาให้เทียบเท่าในส่วนกลางเพื่อยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพการ ให้บริการแก่ประชาชนครอบคลุมพื้นที่การถ่ายโอนภารกิจสถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรชนาวินทรราชินี และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นก้าวสำคัญที่แสดงถึงการพัฒนาระบบสาธารณสุขให้เข้มแข็ง ซึ่งการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นกลไกที่สำคัญที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการ ให้บริการด้านสุขภาพของรัฐให้เข้าถึงประชาชนได้ดีขึ้นเร็วขึ้น และตรงกับความต้องการของ ประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ นอกจากนี้ ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมคิดวิเคราะห์ ร่วมจัดทำแผนพัฒนาด้านสุขภาพ อย่างไรก็ตามการจัดการจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ยังคงเป็นการดำเนินการภายใต้มาตรฐานตามที่กระทรวง สาธารณสุขกำหนดไว้ โดยคำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจซึ่งกำหนดไว้ให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นใดที่รับการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนราชการจะต้องจัดทำบริการสาธารณะ กิจกรรม สาธารณะให้แก่ประชาชนได้อย่างมีมาตรฐานไม่น้อยกว่าที่ส่วนราชการได้ดำเนินการไว้ เพื่อ ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนอย่างเหมาะสมกับบริบทในแต่ละพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2564)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จึงถือเป็นปรากฏการณ์ด้านหน้าของระบบ สุขภาพในทำนองเดียวกับที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นปรากฏการณ์ด้านหน้าของระบบบริการ สาธารณะในการขับเคลื่อนการถ่ายโอนกลับไม่เป็นไปตามแผน โดยจากจำนวนโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล ทั่วประเทศ 9,787 แห่ง มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่ได้รับการ ถ่ายโอนให้แก่เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบพิเศษ (เมืองพัทยา) เพียง 65 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น, 2564) ประกอบกับหน่วยงานรับถ่ายโอน มีสภาพข้อเท็จจริงของระบบการ

บริหารงานบุคคลในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนใหญ่ทราบและพร้อมรับการถ่ายโอน แต่ยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งยังไม่ทราบกระบวนการของการถ่ายโอน ปัญหาเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กไม่มีความพร้อมรับ การถ่ายโอน ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์กรที่ไม่มีกองสาธารณสุข ขาดนักทรัพยากรบุคคลที่มีความชำนาญในภารกิจทางด้านสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจ ทั้งนี้ในการทำงานนั้น จำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการ มีความพร้อมด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องของการบริหารงานบุคคลที่เป็นตัวขับเคลื่อนภารกิจ ความพร้อมด้านอัตราตำแหน่ง ความพร้อมด้านองค์ความรู้ ความพร้อมด้านงบประมาณ ซึ่งหากต้องรับการถ่ายโอนภารกิจใด หน่วยปฏิบัติ จำเป็นต้องปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมายและต้องไม่กระทบกับภารกิจเดิมที่ปฏิบัติอยู่แล้ว (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2564)

สำหรับการดำเนินงานของเทศบาลนั้นในเบื้องต้นยังไม่ทราบกระบวนการของการถ่ายโอนว่าต้องดำเนินการอะไรบ้าง ดังนั้นทางส่วนกลางควรมีคู่มือกระบวนการในการดำเนินการให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้อย่างชัดเจนและมีรายละเอียดประกอบ รวมทั้งมอบหมายบุคลากรส่วนกลางหรือจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะให้มีหน่วยงานในการให้ คำปรึกษา หากมีข้อสงสัยหรือเกิดปัญหาในกระบวนการถ่ายโอนอย่างชัดเจน และ ประชาสัมพันธ์ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะรองรับการถ่ายโอนภารกิจทราบ (ธัญญพัทธ์ ฐริพินิตนันท์, 2565) ซึ่งจากปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับ ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อ รองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งดำเนินการศึกษาศักยภาพขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข ในแต่ละ ภารกิจ รวมไปถึงวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลถึงศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการ รองรับภารกิจด้านสาธารณสุข และความพร้อมในการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบบริหารงาน บุคคล ส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลถึงศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรองรับการถ่ายโอน ภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้กองสาธารณสุข/หน่วยงานสาธารณสุขสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น นำผลการวิจัยมาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ การทำงานด้านต่าง ๆ เพื่อ รองรับการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อศึกษาความพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข
3. เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ หัวหน้า ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงาน จำนวน 17 คน จากหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอบ้านนาสาร จำนวน 5 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลตำบลคลองปราบ เทศบาลตำบลควนศรี เทศบาลตำบลท่าชี เทศบาลตำบลพรุพี และเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant Interviews) โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open end) และคำถามที่ตรงกับวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ตรงและเกี่ยวข้องกับประเด็นในการสัมภาษณ์ และทำการสืบค้นข้อมูลด้วยการกำหนดประเด็นหลัก (Main Issue) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ วารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต หนังสือทางวิชาการ บทความ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant Interviews) พูดคุยแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ประสพการณ์ให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ในเรื่องที่ต้องการศึกษา ขออนุญาตบันทึกเสียงและภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึกตามแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและขออนุญาตบันทึกข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ โดยมีระยะเวลาในการสัมภาษณ์ต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ 1 ท่าน ประมาณ 20 – 40 นาที ผู้วิจัยเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองในพื้นที่ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) ด้วยการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็นที่เก็บรวบรวมมาได้จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอบ้านนาสารจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1.1 โครงการอัตรากำลัง พบว่าเทศบาลมีการกำหนดโครงสร้างส่วนราชการตามพระราชบัญญัติ โดยมีการจัดตั้งกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และมีการจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาลเอง มีภารกิจหลักในด้านส่งเสริม ป้องกัน ควบคุม รักษาฟื้นฟู และคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีการปรับโครงสร้างเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจ

1.2 การบริหารงานบุคคล พบว่าเทศบาลมีการบริหารงานบุคคลเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานมีระบบการบริหารงานบุคลากรที่มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพประสิทธิผล สามารถใช้ทรัพยากรบุคคลในการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.3 ตำแหน่งบุคลากร พบว่าเทศบาลมีการกำหนดตำแหน่งบุคลากรเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจอย่างต่อเนื่องโดยมีการเปิดตำแหน่งเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับ หน่วยงานมีการกำหนดตำแหน่งแพทย์ ทันตแพทย์ เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข ศักยภาพของเทศบาลแต่ละที่จะไม่เหมือนกันเมื่อรับถ่ายโอน

1.4 อำนาจหน้าที่พบว่าเทศบาลมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ว่าด้วยการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และกฎหมาย

อื่นที่เกี่ยวข้อง มีความสามารถแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพให้กับประชาชนในพื้นที่ หน่วยงานมีศักยภาพในการกำหนดอำนาจหน้าที่ที่จะปฏิบัติ ตามกฎหมายจัดตั้ง

1.5 การกิจสำคัญในการปฏิบัติงาน พบว่าเทศบาลมีความพร้อมในปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจต่าง ๆ ในระดับหนึ่ง มีการให้บริการครบทั้ง 5 ภารกิจหลัก ๆ ที่ดำเนินการถ่ายโอน โดยในปัจจุบันสามารถให้การรับบริการที่ศูนย์บริการสาธารณสุขได้ในหลาย ๆ บทบาทแต่หลังจากได้มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ทั้งแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล นักกายภาพบำบัด นักวิชาการสาธารณสุขจะสามารถขยายบทบาทหน้าที่ทำงานเชิงรุกในชุมชนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2. ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

2.1 การกิจการดำเนินงาน พบว่า ปัจจัยที่จะส่งผลต่อการกิจการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ปฏิบัติงานในการรับถ่ายโอนอย่างมีประสิทธิภาพมี 3 ประการ คือ นโยบายของผู้บริหารที่มีความชัดเจนเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุข การนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ และแผนงานต้องสอดคล้องกับความต้องการด้านสาธารณสุขของคนในพื้นที่ เป็นลักษณะเฉพาะตัวของประชาชนในพื้นที่และท้องถิ่น

2.2 ด้านบุคคล พบว่ามีการสร้างความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านบุคลากรของเทศบาล ให้เข้าใจถึงนโยบายความจำเป็นในการดำเนินงานด้านสาธารณสุข มีการกำหนดนโยบายด้านบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การวิเคราะห์ทรัพยากร พบว่า มีการสนับสนุนงบประมาณในด้านการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขที่เพียงพอ มีการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็น มีการสร้างอาคารขยายพื้นที่ให้บริการกระบวนการปฏิบัติงานครอบคลุมทั่วถึง

2.4 การปรับเปลี่ยนทรัพยากร พบว่า มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล พัฒนาทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพ ทำให้มีความคล่องตัวในการบริหารกำลังคนและการจ่ายค่าตอบแทน ส่งผลให้เกิดความคุ้มค่า ความรับผิดชอบ

3. ความพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับภารกิจด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

3.1 การปรับแผนการจัดรอบอัตรากำลัง 3 ปี พบว่า แนวทางปรับแผนอัตรากำลังต้องสอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหาร ภารกิจและค่างาน มีการปรับแผนจัดรอบอัตรากำลัง 3 ปี

การกำหนดกรอบอัตรากำลังด้านสาธารณสุขอย่างชัดเจน เพื่อมาปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ และให้บริการแก่ประชาชนที่เดือดร้อนได้อย่างตรงตามความต้องการ

3.2 การสรรหาบุคลากร พบว่า การสรรหาบุคลากรให้มาปฏิบัติงานอาจจัดหาโดยการแข่งขัน เกิดเสรีภาพในการสอบแข่งขัน ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และการสอบคัดเลือกหน่วยงานได้เตรียมความพร้อมในด้านค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ตอบแทน การสรรหาบุคลากรตามกรอบอัตรากำลัง ลงสู่ตำแหน่ง ภายใต้กรอบระเบียบการบริหารงานบุคคลของท้องถิ่น

3.3 การพัฒนาบุคลากร พบว่า มีการส่งบุคลากรเข้าร่วมอบรมที่สอดคล้องกับวิชาชีพ และตามตำแหน่งของบุคลากร กระทรวงสาธารณสุขควรเป็นพี่เลี้ยงด้านวิชาการ องค์ความรู้ วัฒนธรรม นโยบาย กฎระเบียบ วิธีปฏิบัติโดยกระทรวงสาธารณสุขควรเป็นพี่เลี้ยงให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาล เพื่อให้การปฏิบัติมีความต่อเนื่องเป็นสากล

3.4 การรักษาไว้ซึ่งบุคลากร พบว่า การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่ง หน้าที่การทำงานการก้าวขึ้นสู่ตำแหน่ง โดยมีความชัดเจนในการพิจารณาเงินเดือน ผลงาน หรือความสุจริตในการสอบแข่งขันต่าง ๆ ให้มีสิทธิประโยชน์ในสิ่งที่บุคลากรพึงได้รับ

3.5 การใช้ประโยชน์บุคลากรทางด้านสาธารณสุข พบว่า มีการมอบหมายงานให้ชัดเจนเหมาะสม และตรงกับตำแหน่งของบุคลากร มีความเท่าเทียมในการมอบหมายงาน มีการใช้ประโยชน์บุคลากรทางด้านสาธารณสุขในการสร้างเสริมสุขภาพชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมและความรู้ความสามารถ การใช้ประโยชน์บุคลากรด้านสาธารณสุขนั้น เป็นการปฏิบัติงานตามภารกิจของหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากผลการวิจัยที่ค้นพบผู้วิจัยนำเสนอประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีปัจจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้ ภารกิจการดำเนินงาน พบว่า ปัจจัยที่จะส่งผลต่อการกิจการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ปฏิบัติงานในการรับถ่ายโอนอย่างมีประสิทธิภาพมี 3 ประการ คือ นโยบายของผู้บริหารที่มีความชัดเจนเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสุข การนำนโยบายลงสู่การ

ปฏิบัติ จำต้องอาศัยบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และแผนงานต้องสอดคล้องกับความต้องการด้านสาธารณสุขของคนในพื้นที่ เป็นลักษณะเฉพาะตัวของประชาชนในพื้นที่และท้องถิ่นควรมีแนวทางเฉพาะพื้นที่ เพราะแต่ละพื้นที่บริบทเกี่ยวกับสุขภาพแตกต่างกัน การกำหนดภารกิจตามแผนงานที่มีอยู่เดิม ซึ่งมีปริมาณงานมากเกินกำลังบุคลากรที่มีอยู่เป็นไปตามกฎหมายกำหนดเป็นภารกิจเชิงนโยบายของรัฐบาล เป็นภารกิจตามความพร้อมปัญหาของงบประมาณภารกิจเครือข่ายซึ่งจะทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในภาพรวม และการกำหนดภารกิจในการดำเนินงานมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับแผนพัฒนา ทำให้การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราพร องค์กรลอย (2564) ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะเพื่อการบริหารสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ในการปฏิบัติงานจำเป็นต้องปฏิบัติตามภารกิจหลักในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นปัจจุบันยังมีข้อจำกัดเพื่อการบริหารสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินงานด้านบุคคล ด้านการวิเคราะห์ทรัพยากร ด้านการปรับเปลี่ยนทรัพยากร และด้านงบประมาณ โดยบูรรวมท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กและใช้แผนงบประมาณเดียวกัน ด้านบุคลากร โดยการเพิ่มขวัญและกำลังใจอย่างเท่าเทียม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการรับสมัครบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญหรือจบตรง ด้านกฎหมายและด้านความรู้ โดยการกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำและส่งเสริมจัดทำจัดการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM)

ด้านบุคคล พบว่า มีการสร้างความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านบุคลากรของเทศบาล ให้เข้าใจถึงนโยบายความจำเป็นในการดำเนินงานด้านสาธารณสุข มีการวิเคราะห์อัตรากำลังรองรับภารกิจ การวางแผนอัตรากำลัง การพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานให้ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานรับถ่ายโอนภารกิจให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับบุคลากรที่มี และความสามารถที่มีของบุคลากร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของตุลยวดี หล่อตระกูล, อนุวัต กระสังข์ และธิดิฐิณี หมั่นมี (2564) ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพระนครศรีอยุธยา ในการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านทักษะ และด้านประสิทธิภาพ อธิบายการเปลี่ยนแปลงความพร้อมในการรับการถ่ายโอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ทรัพยากร พบว่า ต้องอาศัยนโยบายที่มีความชัดเจนของผู้บริหาร ต้องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารก็ตาม บุคลากรที่มีความรู้/ความสามารถเฉพาะด้านมาเป็นผู้ปฏิบัติงาน การเปิดกรอบอัตรากำลังเพิ่ม การสนับสนุนงบประมาณในด้านการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขที่เพียงพอ อุปกรณ์ มีการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของตุลยวดี หล่อตระกูล, อนุวัต กระสังข์ และธิดิฐิณี หมั่นมี (2564) ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่าในการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพระนครศรีอยุธยาในการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านบุคลากร และด้านงบประมาณ ยังขาดบุคลากรและผู้ให้บริการที่มีความเชี่ยวชาญ ความรู้ ประสิทธิภาพ และทักษะ ในด้านการสาธารณสุขและภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล การใช้ประโยชน์บุคลากรทางด้านสาธารณสุข

การปรับเปลี่ยนทรัพยากร พบว่า ต้องมีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล พัฒนาทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพ ทำให้มีความคล่องตัวในการบริหารกำลังคนและการจ่ายค่าตอบแทน ส่งผลให้เกิดความคุ้มค่า ความรับผิดชอบ ตอบสนองความต้องการของสังคมและประชาชนผู้รับบริการและส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาสมรรถนะอย่างสัมฤทธิ์ผล เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา ยีรงค์ (2563) การถ่ายโอนภารกิจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคในการถ่ายโอน ผลการศึกษาพบว่า ความก้าวหน้าในการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการถ่ายโอนแล้วหลายภารกิจแต่ก็ยังไม่ครบถ้วน ภารกิจด้านที่มีการถ่ายโอนมากที่สุดคือ ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น และภารกิจด้านที่มี

การถ่ายโอนน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ในด้านองค์ประกอบที่ต้องถ่ายโอนไปพร้อมภารกิจ ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร และการจัดให้มีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีความพร้อมในการขับเคลื่อนการพัฒนาดังนี้ การปรับแผนการจัดกรอบอัตรากำลัง 3 ปี พบว่า การเปิดกำหนดกรอบอัตรากำลังบุคลากรด้านสาธารณสุขเพิ่มในตำแหน่งแพทย์ ทันตแพทย์ และกายภาพบำบัด การดำเนินกรอบอัตรากำลังต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับการใช้และงบประมาณของเทศบาล การปรับปรุงกรอบอัตรากำลังให้สอดคล้องกับภารกิจงานที่จะมีในอนาคต เทศบาลจะมีการกำหนดกรอบอัตรากำลังด้านสาธารณสุขอย่างชัดเจนเพื่อมาปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุเขวน์ มีหนองหว่า, อำนวย บุญรัตน์ไมตรี, หวณ ชูเพ็ญ และปธาน สุวรรณมงคล (2563) การบริการสาธารณสุขด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้บริบทการกระจายอำนาจในรอบสองทศวรรษ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งสามารถจัดการศึกษาได้ดีกว่าสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้สอดคล้องกับการสร้างโอกาส การสร้างความเสมอภาคในสังคมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การถ่ายโอนโรงเรียนที่กำลังถูกยุบดังกล่าวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลจึงเป็นสิ่งท้าทายและน่าจับตามองในอนาคตอันใกล้

การสรรหาบุคลากร พบว่า การสรรหาบุคลากรให้มาปฏิบัติงานอาจจัดทำโดย 2 กระบวนหลัก แต่ทั้ง 2 กระบวนการมีข้อจำกัด แต่อย่างไรก็ตามก็ควรดำเนินการด้วยความโปร่งใส การแข่งขัน เกิดเสรีภาพในการสอบแข่งขัน ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ แต่ก็เกิดการโยกย้ายและการสอบคัดเลือกอาจเกิดการเอื้อประโยชน์ แต่หากได้บุคลากรที่มีความสามารถก็จะอยู่กับองค์กรได้ยาว ๆ ในการสรรหาบุคคล หน่วยงานได้เตรียมความพร้อมในด้านค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ตอบแทน แหล่งที่มาว่าต้องการสรรหาบุคคลจากภายในหรือภายนอกองค์กร รวมทั้งคุณภาพและปริมาณของบุคลากรที่ต้องการ ความยุติธรรม มาตรฐานในการคัดเลือก ต้องสามารถคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อรองรับภารกิจด้านสาธารณสุข การสรรหาบุคลากรตามกรอบอัตรากำลังลงสู่ตำแหน่ง ภายใต้กรอบระเบียบการบริหารงานบุคคลของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคมสัน พลศรี, สัญญา เคนาภูมิ, ภัคดี โพธิ์สิงห์ และเสาวลักษณ์ โกศล

กิตติอัมพร (2562) รูปแบบการพัฒนาการปฏิบัติตามภารกิจการถ่ายโอนอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติตามภารกิจการถ่ายโอนอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ด้านวัฒนธรรมองค์การแบบทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

การพัฒนาบุคลากร พบว่า ได้มีการส่งบุคลากรเข้าร่วมอบรมที่สอดคล้องกับวิชาชีพนั้น ๆ และตามตำแหน่งของบุคลากรนั้น ๆ กระทรวงสาธารณสุขควรเป็นพี่เลี้ยงช่วยดูแลด้านวิชาการ องค์ความรู้ นวัตกรรม นโยบาย กฎระเบียบ วิธีปฏิบัติโดยกระทรวงสาธารณสุขเป็นพี่เลี้ยงให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลแต่ไม่ใช่เจ้านาย เพื่อให้การปฏิบัติมีความต่อเนื่องเป็นสากล และให้เจ้าหน้าที่ที่มีศักยภาพเท่าเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข มีการพัฒนาบุคลากรในสังกัดเทศบาลโดยการกำหนดแนวทาง วิธีการพัฒนาที่สร้างการมีส่วนร่วม และมีการพัฒนาบุคลากรในสังกัดให้เรียนรู้ในหลักสูตรต่าง ๆ ของกระทรวง และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภายในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ที่เหมาะสมและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรรค์ ตันตวินิช (2562) แนวคิดกระบวนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแนวโน้มการปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคต มีการดำเนินการในเรื่องถ่ายโอนภารกิจ การปรับปรุงสัดส่วนภาษีและอากร และรายได้ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจภายนอก สภาพแวดล้อมทางการเมือง และการเมืองในชุมชนท้องถิ่น

การรักษาไว้ซึ่งบุคลากร พบว่า การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่ง หน้าที่การงาน การก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งโดยมีความชัดเจนในการพิจารณาเงินเดือน ผลงานหรือความสุจริตในการสอบแข่งขันต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพประโยชน์ในสิ่งที่บุคลากรพึงได้รับ การรักษาไว้ซึ่งบุคลากรของท้องถิ่นโดยการลด ความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน การรักษาไว้ซึ่งบุคลากรจะต้องมีการสร้างความก้าวหน้าในวิชาชีพที่ชัดเจน และมีสภาพแวดล้อมตลอดจนวัฒนธรรมขององค์กรที่ทำงานแล้วสบายใจ เพื่อรองรับภารกิจด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัชญา สุนันตะ (2561) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทการสร้างเสริมสุขภาพชุมชน โดยความพร้อมด้านการจัดการสุขภาพของชุมชนท้องถิ่นที่สำคัญ คือ ความพร้อมเชิงองค์การขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความพร้อมของชุมชน ซึ่งทัศนคติของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นต่อการรักษาสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์แข็งแรง และ

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งองค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นกลไกของการมีส่วนร่วมในเชิงปกครองหรือในเชิงโครงสร้างของชุมชนท้องถิ่นที่สำคัญ และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการผลักดันให้เกิดการดำเนินการกิจการพัฒนาท้องถิ่นให้ขับเคลื่อนไปได้ การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญ

การใช้ประโยชน์บุคลากรทางด้านสาธารณสุข พบว่า มีการมอบหมายงานให้ชัดเจนเหมาะสม และตรงกับตำแหน่งของบุคลากรนั้น ๆ มีความเท่าเทียมในการมอบหมายงาน มีการใช้ประโยชน์บุคลากรทางด้านสาธารณสุขในการสร้างเสริมสุขภาพชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบุคลากรตรงกับบริบทของพื้นที่ความต้องการ สรรหาเครื่องมืออุปกรณ์ให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่หรือวางบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมกับจำนวนบุคลากรที่มีพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมและความรู้ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงหทัยชนก เรืองหนองยาง (2561) การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการจัดการระบบสาธารณสุขของประเทศไทย ซึ่งแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นการมุ่งเน้นการลดขนาดองค์กรให้มีความคล่องตัว เพื่อสะดวกรวดเร็วในการบริหารระบบสาธารณสุขและยังมีการกระจายอำนาจให้กับผู้บริหารหน่วยงานให้มีอิสระในการบริหารที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการบริหารระบบสาธารณสุข ประชาชนเข้าบริการสุขภาพอย่างทันทั่วถึง

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. โครงการอัตรากำลัง พบว่า เทศบาลต้องกำหนดโครงสร้างส่วนราชการตามบทบาทหน้าที่ โดยมีการจัดตั้งกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และมีการจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขเป็นของเทศบาล การสร้างความร่วมมือกับโรงพยาบาลในพื้นที่

2. การบริหารงานบุคคล พบว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการมีบุคลากรเป็นของตนเอง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ตำแหน่งบุคลากร พบว่า เทศบาลมีการกำหนดตำแหน่งบุคลากรเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจ อย่างต่อเนื่อง โดยมีการเปิดตำแหน่งเพิ่มเติม ปรับเพิ่มจำนวนบุคลากร เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับ

4. อำนาจหน้าที่ พบว่า เทศบาลปฏิบัติหน้าที่ในด้านการป้องกันระงับโรคติดต่อ การทำกิจการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อการสาธารณสุข และดำเนินการตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอน

การกระจายอำนาจ โดยดำเนินการได้ก้าวหน้าในหลาย ๆ มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ว่าด้วยการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

5. การกิจสำคัญในการปฏิบัติงาน พบว่า เทศบาลมีความพร้อมในปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจต่าง ๆ ในระดับหนึ่ง มีการให้บริการครบทั้ง 5 ภารกิจหลัก ๆ ที่ดำเนินการถ่ายโอน โดยในปัจจุบันสามารถให้การรับบริการที่ศูนย์บริการสาธารณสุขได้ในหลาย ๆ บทบาท ผู้บริหารมีทัศนคติเชิงบวกต่องานด้านสาธารณสุข โครงสร้างองค์กรเอื้อต่อการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข บุคลากรด้านสาธารณสุขมีความรู้ความสามารถมีงบประมาณเพียงพอ

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การที่จะทำให้การถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุขสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ผู้ที่เป็นตัวแทนของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองท้องถิ่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรี ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ เพื่อให้ให้นักการเมืองเป็นผู้กำหนดนโยบายระดับประเทศ เพื่อให้การดำเนินการถ่ายโอนภารกิจของกระทรวงสาธารณสุขมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความต่อเนื่อง

2. เห็นควรสนับสนุนด้านนโยบาย บุคลากรและงบประมาณแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อดำเนินการให้บรรลุภารกิจต่อไป

3. หน่วยงานส่วนกลางควรจัดสรรงบประมาณในการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวงสาธารณสุข มาพร้อมกันด้วย โดยถ่ายโอนทั้งงบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์มาให้เทศบาล เนื่องจากตามกฎหมายระบุบทบาทหน้าที่ของเทศบาลไว้เหมือนกันทุกแห่ง แต่ศักยภาพ ความพร้อม งบประมาณ และนโยบายของผู้บริหารแต่ละเทศบาลแตกต่างกัน การถ่ายโอนให้มีประสิทธิภาพหรือครอบคลุม จึงควรได้รับงบประมาณมาสนับสนุน

4. ส่วนกลางควรถ่ายโอนงบประมาณและถ่ายโอนบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานเกี่ยวกับภารกิจที่สนับสนุนการถ่ายโอน เพราะเทศบาลมีงบประมาณไม่เพียงพอในการปฏิบัติภารกิจด้านสาธารณสุข เนื่องจากยังมีภารกิจอื่นที่จำเป็นและเป็นที่ต้องการของประชาชนมากกว่า

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีการกำหนดบทบาทให้ชัดเจนตามพื้นที่ โดยกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน ไม่ควรคำนึงถึงตัวชี้วัดของสาธารณสุข
2. มีการสนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุข บทบาท หน้าที่ แนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ให้คณะผู้บริหารรับทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดนโยบายและการปฏิบัติงานเพื่อรองรับการถ่ายโอนอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงคณะผู้บริหารก็ตาม
3. ในการถ่ายโอนภารกิจกระทรวงสาธารณสุขให้กับท้องถิ่น กระทรวงสาธารณสุขจะต้องส่งบุคลากรที่ปฏิบัติงานโดยตรงมาด้วย เพราะท้องถิ่นประสบปัญหาขาดบุคลากรด้านสาธารณสุขเกือบทุกองค์กรและสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินการด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

คมสัน พลศรี, สัญญา เคนาภูมิ, ภักดี โพธิ์สิงห์ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2562).

รูปแบบการพัฒนาการปฏิบัติตามภารกิจการถ่ายโอนอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 185 ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์. **วารสาร ว.มร.ม. 13(1)**. น. 185 – 198.

ดวงหทัยชนก เรืองหนองยาง. (2561). การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการจัดการระบบสาธารณสุขของประเทศไทย. **วารสารศิลปะการจัดการ. 2(3)** น. 167-178

ตุลยวดี หล่อตระกูล, อนุวัต กระสังข์ และจิตวุฒิ หมั่นมี. (2564). ความพร้อมขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. **วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(6)** น. 29-42.

ธัญญพัทธ์ ภูมิพิณนันทน์. (2565). การกระจายอำนาจกับการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. **วารสาร มจร บาลีศึกษายุทธศาสตร์. 8(1)** น. 86-100.

วราพร องคะลอย. (2564). การสร้างและการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรรัฐสมัยใหม่. **วารสาร มจร.**

ทริภูมัยปริทรรศน์ 5(1) น. 77-78

วาสนา ยี่รงค์. (2563). การถ่ายโอนภารกิจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคในการถ่ายโอน. **วารสารรัฐประศาสนศาสตร์. 18(2)** น. 27 - 57

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.(2564) **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542**. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116/ตอนที่ 114 ก/หนา 48/17 พฤศจิกายน 2542

เสกสรร ต้นติวนิช. (2562). แนวคิดกระบวนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแนวโน้มการปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคต. **Journal of Administrative and Management. 7(1)** p. 80 – 85.

สุเชาว์ มีหนองหัว, อำนวย บุญรัตน์ไผตรี, หวณ ชูเพ็ญ และปธาน สุวรรณมงคล. (2563).

การบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้
บริบทการกระจายอำนาจในรอบสองทศวรรษ. **วารสารการเมืองการปกครอง.**

10(3) น. 288 – 303.

สุภัชญา สุนันตะ. (2561). องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทการสร้างเสริมสุขภาพชุมชน.

วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข. 4(1) น. 98 – 107.

โมเดลสมการโครงสร้างการสื่อสารทางการท่องเที่ยวและ การจัดการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน A Structural Equation Model of Tourism Communication and Community Management Affect Towards Sustainable Tourism

กวีพนธ์ ระเบียบนาวันรุักษ์¹ นฤพล มีกล้า² นิธิกร บัวชม³ และศิริพร กาฬกาญจน์⁴

Kaweephon Rabiabnaweenurak, Naruepol Meeklam, Nitikorn Buakhom
and Siriporn Karakarn

Received: January 28, 2023 Revised: February 23, 2023

Accepted: March 25, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างการสื่อสารทางการท่องเที่ยว และการจัดการท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านวัฒนธรรมไทยดำ ชุมชนบ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคน จังหวัดเลย จำนวน 180 ตัวอย่าง โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างตัวอย่างแบบสะดวก ได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.742 และผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เท่ากับ 0.879 ผลงานวิจัยพบว่า (1) โมเดลสมการโครงสร้างที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ $\chi^2 = 45.362$, $df = 36$, $\chi^2/df = 1.260$, $P\text{-value} = 0.263$, $RMR = 0.013$, $GFI = 0.954$, $RMSEA = 0.027$ และ $CFI = 0.967$ แสดงให้เห็นว่า ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และ (2) ตัวแปรแฝงการจัดการท่องเที่ยว และการสื่อสารทางการตลาดท่องเที่ยว มีอิทธิพลทางตรงเชิง

¹สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E - mail: kaweephon@gmail.com

²สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E - mail: naruepol9789@nongphai.ac.th

³สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E - mail: nitikorn.lac@gmail.com

⁴สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E - mail: skarakarn.siriporn@gmail.com

บวกต่อตัวแปรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.83 และ 0.70 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการท่องเที่ยว การจัดการชุมชน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Abstract

This research aims to test the congruence of the structural equation model of tourism communication and community management affect sustainable tourism, and to analysis a causal of factor affects sustainable tourism. This study was quantitative research. The data collected by questionnaires from 180 respondents who the tourist visited Tai Dam Community at Ban Na Pa Nard, Chiang Khan district, Loei province. The research sampling was convenience sampling. The index of item-objective congruence (IOC) was 0.742 and reliability value of 0.879. The result of study reveals that (1) the structural equation model developed by the researcher was congruent with the empirical data $\chi^2 = 45.362$, $df = 36$, $\chi^2/df = 1.260$, $P\text{-value} = 0.263$, $RMR = 0.013$, $GFI = 0.954$, $RMSEA = 0.027$ และ $CFI = 0.967$; shows that The statistical value of the model congruence of the structural equation model of tourism communication and community management affect sustainable tourism with the empirical data, which was according to the assumption. And (2) the latent variable; tourism communication and community management, secondly were influence significant sustainable tourism with the coefficient influence at 0.83 and 0.70, respectively.

Keywords: Tourism communication, Community management, Sustainable tourism

บทนำ

การสื่อสารมีความสำคัญต่อสังคมและเป็นเครื่องมือในการติดต่อสร้างการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และมีอิทธิพลต่อกิจกรรมการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ การสื่อสารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญ

สำหรับมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้การสื่อสารการท่องเที่ยวเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เพราะการสื่อสารมีผลต่อการกระตุ้นความต้องการของนักท่องเที่ยว (Murphy & Wood, 2008) การสื่อสารจึงเปรียบเสมือนตัวกลางในการเชื่อมโยงปรากฏการณ์ทางสังคม และมีบทบาทในการกระตุ้นให้กลุ่มบุคคลในระดับสังคมหรือชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม การจะทำให้การจัดการการท่องเที่ยวไม่อาจจะประสบความสำเร็จได้โดยง่าย แต่การจะทำให้เกิดผลสำเร็จนั้นจำเป็นต้องอาศัยการสร้างการสื่อสารและความร่วมมือจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม การสื่อสารจึงถูกนำมาใช้ในการจัดการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว และส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเพื่อให้ได้รับความร่วมมือและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่ต้องการ ทำให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืน (ยุทธศักดิ์ สุภสร และนิค แอนดรูส์, 2563)

แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านวัฒนธรรมไทยดำ ชุมชนบ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอยะเยี่ยงคาน จังหวัดเลยยังคงรักษาขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมของไทดำเอาไว้ทำให้หมู่บ้านวัฒนธรรมไทยดำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีอายุและความเป็นมามากกว่า 100 ปี ถูกจัดให้เป็นศูนย์เรียนรู้และมีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และประวัติความเป็นมาของชาวไทดำ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว เช่น การฟ้อนแคน แขนปาง พิธีกรรมแสดงความเคารพต่อหมอดมประจำหมู่บ้าน มะกอนลอดบ่วงเพื่อเสี่ยงทายหรือเลือกคู่ ต้มนกต้มหนู ดอกไม้ไทดำที่ใช้ประดับต้นปางเพื่อขอบคุณผีบรรพบุรุษ หรือผีฟ้า ศิลปะการทอผ้า แบบดั้งเดิมหรือแม้แต่ตัวอักษรไทดำ ก็เป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่น ซึ่งเป็นการสืบสานเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สั่งสมกันมาเป็นเวลายาวนานที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและบริบทของชุมชนจึงถือเป็นรากฐานสำคัญในการเนนชีวิตเป็นวัฒนธรรมและวิถีแบบดั้งเดิมที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของสังคมซึ่งมีความสำคัญและควรค่าแก่การอนุรักษ์ โดยชุมชนบ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอยะเยี่ยงคาน จังหวัดเลยถูกคาดหวังให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเลย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษา “โมเดลสมการโครงสร้างการสื่อสารทางการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” ด้วยผลการวิจัยครั้งนี้เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อเป็นกุญแจสำคัญสร้างโอกาสทางการท่องเที่ยวให้แก่หมู่บ้านวัฒนธรรมไทยดำ ชุมชนบ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอยะเยี่ยงคาน จังหวัดเลย

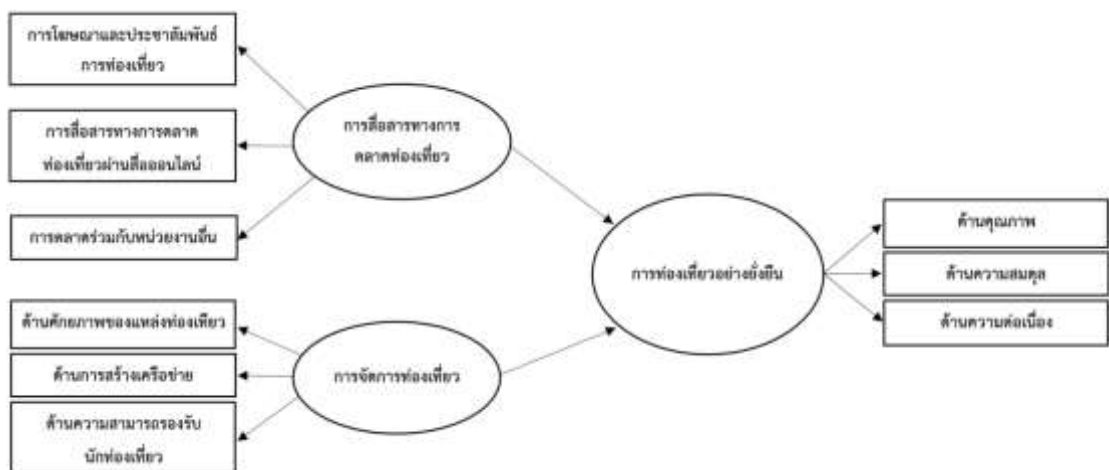
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างการสื่อสารทางการท่องเที่ยว และการจัดการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สมมติฐานการวิจัย

1. โมเดลสมการโครงสร้างการสื่อสารทางการท่องเที่ยว และการจัดการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. การสื่อสารทางการท่องเที่ยว และการจัดการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านวัฒนธรรมไทยดำ ชุมชนบ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับ (Structural Equation Model; SEM) คือ การใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 10-20 เท่าของพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า หรือจำนวนเส้นทาง (path) แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในโมเดลตามกรอบแนวคิดการวิจัย (Kline, 1998) โดยกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดที่ยอมรับได้ดูจากค่าสถิติ Holster ที่ต้องมีค่ามากกว่า 200 (Hoelter, 1983) จึงจะถือว่าโมเดลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 9 ตัวแปร และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 20 เท่าของค่าพารามิเตอร์ คือ $9 \times 20 = 180$ ดังนั้น เพื่อความน่าเชื่อถือของการวิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่างที่ 180 ตัวอย่าง ถือได้ว่าขนาดตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไขและใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เป็นการวัดข้อมูลระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารทางการตลาดท่องเที่ยว จำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว จำนวน 5 ข้อ การสื่อสารทางการตลาดท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน 5 ข้อ และการตลาดร่วมกับหน่วยงานอื่น จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวจำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 5 ข้อ ด้านการสร้างเครือข่าย จำนวน 5 ข้อ และด้านความสามารถรองรับนักท่องเที่ยว จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำนวน 10 ข้อ

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 ถึงตอนที่ 4 เป็นคำถามแบบเรียงลำดับ (Interval Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึงระดับ 1 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามชุดนี้ผ่านการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Congruence; IOC) โดยเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.742 หลังจากนั้นมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient; α) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.879 แสดงว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีประสิทธิภาพนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจริงพร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 180 ตัวอย่าง เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมดแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวมข้อมูล และหนังสือทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย การใช้สถิติ และประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือ การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการสื่อสารทางการท่องเที่ยว และการจัดการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านวัฒนธรรมไทยดำ ชุมชนบ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยส่วนใหญ่เป็น

เพศหญิง จำนวน 116 คน (ร้อยละ 64.44) มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 69 คน (ร้อยละ 38.33) มีสถานภาพสมรส จำนวน 139 คน (ร้อยละ 77.22) อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 91 คน (ร้อยละ 50.55) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,000 - 35,000 บาท จำนวน 39 คน (ร้อยละ 21.67) และมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 134 คน (ร้อยละ 74.44) สำหรับผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

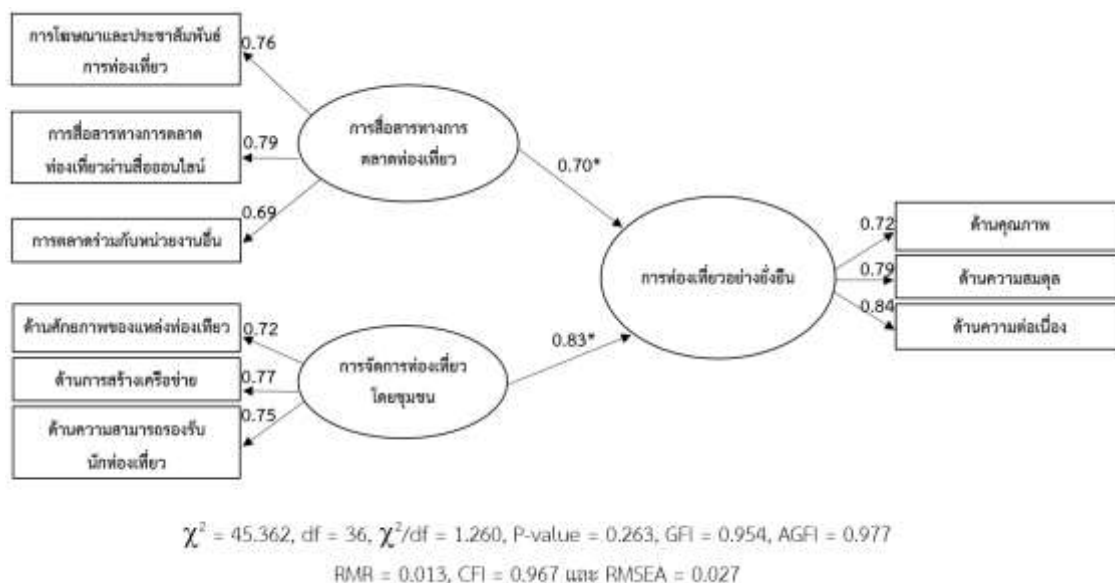
1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบตัวแปรแฝงในโมเดลการวัดมีความสอดคล้องระหว่างข้อมูลเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรแฝง จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดท่องเที่ยวการจัดการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างพบว่า χ^2 เท่ากับ 45.362, df เท่ากับ 36, ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.260, ค่า p-value เท่ากับ 0.263, ค่า RMSEA เท่ากับ 0.027 ค่า GFI เท่ากับ 0.954 และ ค่า AGFI เท่ากับ 0.977 ผลจากการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า โมเดลสมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อค้นพบที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้โดยมีค่าความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์เส้นทางและในส่วนของน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้

ตัวแปรแฝงปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดท่องเที่ยว มีส่วนองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ พบว่าการสื่อสารทางการตลาดท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์ มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ 0.79 รองลงมาคือ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ 0.76 และน้อยที่สุดคือ การตลาดร่วมกับหน่วยงานอื่น มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ 0.69 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงการจัดการท่องเที่ยวมีส่วนองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ พบว่าด้านการสร้างเครือข่าย มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ 0.77 รองลงมาคือ ด้านความสามารถรองรับนักท่องเที่ยว มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ 0.75 และน้อยที่สุดคือด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ 0.72 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีส่วนองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ พบว่าด้านความต่อเนื่อง มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ 0.84 รองลงมาคือ ด้านความสมดุล มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ 0.79 และน้อยที่สุดคือ ด้านคุณภาพ มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบเท่ากับ 0.72 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) สามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรแฝงการจัดการท่องเที่ยว และการสื่อสารทางการตลาดท่องเที่ยว ส่งผลอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.83 และ 0.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามลำดับ

ภาพที่ 2 ค่าสถิติโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

อิทธิพลของตัวแปรในโมเดลสมการโครงสร้างพบว่า การสื่อสารทางการตลาดท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการสื่อสารทางการตลาดท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย การโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว การสื่อสารทางการตลาดท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์ และการตลาดร่วมกับหน่วยงานอื่น ส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอาจเป็นเพราะว่า การสื่อสารทางการตลาดท่องเที่ยว ช่วยสื่อสารให้ผู้บริโภครับรู้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น และช่วยเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิมุกต์ สมชอบ (2560) ซึ่งพบว่า ปัจจัยการสื่อสารการตลาด มีความสัมพันธ์ทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของส่วนประสมทาง

การตลาดการท่องเที่ยว ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Shu and Steven (2007) พบว่า การตลาด การสื่อสารเกี่ยวกับงานเทศกาล โดยใช้จุดดึงดูดในการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ด้านประวัติศาสตร์ สังคมวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและเกิดการบอกต่อ และการกลับมาท่องเที่ยวอีกรอบ

ขณะเดียวกันอิทธิพลของตัวแปรการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย ด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวด้านการสร้างเครือข่าย และด้านความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเนื่องจากการแหล่งเที่ยวในพื้นที่ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายและชุมชนมีเอกลักษณ์ มีศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่น ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนานตื่นเต้น และได้รับประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวและแบ่งปันผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กรรณก เกิดสังข์ (2560) ที่พบว่า แหล่งท่องเที่ยวในตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีศักยภาพที่สามารถดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว โดยหน่วยงานในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีการร่วมกันจัดทำโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น โครงการสร้างเส้นทางศึกษาธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชน โครงการมัคคุเทศก์น้อย โครงการความร่วมมือระหว่างหัวหน้าชุมชนและผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว รวมถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. นักการตลาดท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญการสื่อสารทางการตลาดท่องเที่ยว ด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ การสื่อสารทางการตลาดท่องเที่ยวออนไลน์ และการตลาดร่วมกับหน่วยงานอื่น เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันที่ส่งผลต่อการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

2. นักการตลาดท่องเที่ยวควรส่งเสริมความร่วมมือให้ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชน ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยเฉพาะสินค้าและสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความเป็นเอกลักษณ์เพื่อพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3. ภาครัฐควรเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนเพื่อส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมเครือข่ายสื่อสารออนไลน์ ซึ่งจะสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ให้เข้าถึงนักท่องเที่ยวและเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างการสื่อสารทางการท่องเที่ยว และการจัดการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตำบลเขาแก้ว อำเภอยะรัง จังหวัดเลย เท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวตำบลเขาแก้ว อำเภอยะรัง จังหวัดเลย เพื่อค้นหาปัจจัยที่สำคัญที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเขาแก้ว อำเภอยะรัง จังหวัดเลย เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก เกิดสังข์. (2560). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเชิงกลยุทธ์: กรณีศึกษา ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปรินญาธกรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พิมุกต์ สมชอบ. (2560). โมเดลกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดเพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวจังหวัด อุบลราชธานี. **วารสารวิจัยและประเมินผลอุบลราชธานี** 6, 1 (มกราคม - มิถุนายน 2560), 29-38.
- ยุทธศักดิ์ สุภสรและนิค แอนดรูส์. (2563). กลยุทธ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย ใน **สถานการณ์โควิด-19**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ร่วมกับ Expedia Group และสมาคมโรงแรมไทย.
- Hoelter, J. W. (1983). The Analysis of Covariance Structures: Goodness-of-fit Indices. **Sociological Methods and Research**, 11(3), 325–344.
- Kline, R. B. (2011). **Principles and Practice of Structural Equation Modeling**. (3rded.). New York: The Guilford Press.
- Shu, T.C. and F.I. Steven. (2007). “Examining the Mediating Role of Festival Visitors” Satisfaction in the Relationship Between Service Quality and Behavioral Intentions. **Journal of Vacation Marketing** 12, 2.
- Murphy, P. R., & Wood, D. F. (2008). **Contemporary Logistics**. (11thed.). New York: Prentice Hall.
- NEVEM Workgroup. (1992). **Performance Indicators in Logistics**. **Logistics Information Management**. 5(3), 35-40.

แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีผลต่อ ความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย Structural Equation Modeling of Factors Affect Satisfaction of The Logistic Service Business Customers in Thailand

นฤพล มีกล้า¹ นิธิกร บัวชม² กวีพนธ์ ระเบียบนาวิณูรักษ์³ และศิริพร กาฬกาญจน์⁴

Naruepol Meeklam, Nitikorn Buakhom, Kaweephon Rabiabnaweenurak
and Siriporn Karakarn

Received: January 28, 2023 Revised: February 23, 2023

Accepted: March 25, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการโลจิสติกส์ ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายขาย ผู้จัดการฝ่ายคลังสินค้า และเจ้าของธุรกิจ จำนวน 220 ตัวอย่าง โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างตัวอย่างแบบสะดวก ได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.755 และผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เท่ากับ 0.852 ผลการศึกษาพบว่า (1) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ χ^2 เท่ากับ 85.606, df เท่ากับ 29, ค่า χ^2/df เท่ากับ 2.952, ค่า p-value เท่ากับ

¹สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E - mail: naruepol9789@nongphai.ac.th

²สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E - mail: nitikorn.lac@gmail.com

³สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E - mail: kaweephon@gmail.com

⁴สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E - mail: skarakarn.siriporn@gmail.com

0.082, ค่า RMSEA เท่ากับ 0.065 ค่า GFI เท่ากับ 0.973 และ ค่า AGFI เท่ากับ 0.944 แสดงให้เห็นว่า ค่าสถิติความสอดคล้องของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และ (2) ตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทยมากที่สุดคือ ราคา รองลงมาคือ ลักษณะองค์กรของผู้ให้บริการ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อตัวแปรความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการ โลจิสติกส์ของไทยน้อยที่สุดคือ การบริการลูกค้า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.259, 0.254 และ 0.189 ตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปรแฝงราคา และการบริการลูกค้า ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านตอบสนองอย่างรวดเร็ว โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.786 และ 0.714 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ ลูกค้าธุรกิจบริการ โลจิสติกส์

Abstract

This research aims to develop and testing the congruence of structural equation modeling of factor affects satisfaction of the logistic service business customers in Thailand through developed with empirical data, and to analysis factors affect satisfaction of the logistic service business customers in Thailand. The study was quantitative research. The data collected by questionnaires from 220 respondents who was the decision authoritarian choosing the logistic service provider such as sale manager, warehouse manager, and business owner. The research sampling was convenience sampling. The index of item-objective congruence (IOC) was 0.755 and reliability value of 0.852. The result of study reveals that (1) the structural equation modeling developed by the researcher was congruent with the empirical data $\chi^2 = 85.606$, $df = 29$, $\chi^2/df = 2.952$, $P\text{-value} = 0.082$, $RMSEA = 0.065$, $GFI = 0.973$ and $AGFI = 0.944$; shows that The statistical value of the model congruence of the structural equation modeling of factor affects satisfaction of the logistic service business customers in Thailand

through developed by the researcher with the empirical data, which was according to the assumption. And (2) the latent variable which the most of influence to satisfaction of the logistic service business customers in Thailand was service price, secondly was organization characteristics of logistic service provider and the variable which the least influence to satisfaction of the logistic service business customers in Thailand was customer service with the coefficient influence at 0.259, 0.254 and 0.189 statistics, respectively. the latent; service price variables and customer service had indirect influence pass the prompt response in operations with the coefficient influence at 0.786 and 0.714 statistics, respectively.

Keywords: Satisfaction, Service business customers, Logistic

บทนำ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว รวมถึงการค้าเสรี ส่งผลให้ทุกประเทศรวมถึงประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากภาคธุรกิจโลจิสติกส์เป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจมาช้านานในการกระจายทรัพยากรทางธุรกิจจากต้นทางไปสู่ปลายทางตามจุดต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ปัจจุบันผู้ให้บริการโลจิสติกส์ได้ขยายการให้บริการครอบคลุมกิจกรรมโลจิสติกส์ 6 ประเภท คือ 1) การขนส่ง 2) การจัดเก็บสินค้า 3) การบริการท่าเปลี่ยนถ่ายสินค้า 4) การจัดการสินค้าคงเหลือ 5) การบรรจุภัณฑ์ และ 6) การจัดส่งสินค้าระหว่างประเทศ (Charles Lagat, Josphine Koech and Ambrose Kemboi, 2016) ซึ่งการดำเนินงานของผู้ให้บริการโลจิสติกส์มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมต่าง ๆ ด้วยเหตุที่ว่าทุกธุรกิจไม่ว่าจะเป็นธุรกิจที่เกี่ยวกับการผลิตหรือการบริการล้วนต้องพึ่งพาธุรกิจการให้บริการโลจิสติกส์ทั้งการผลิต คลังสินค้า การประมูล การจัดซื้อ และการจัดจำหน่าย แสดงให้เห็นว่า ธุรกิจโลจิสติกส์เป็นธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญในการกระจายสินค้าสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลให้การให้บริการโลจิสติกส์มีความรวดเร็วและครบวงจรมากขึ้น และก่อให้เกิดการประหยัดต้นทุนการดำเนินการของผู้ใช้บริการ โดยสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้เหนือกว่ารูปแบบการรับจ้างขนส่งแบบดั้งเดิม อีกทั้งการนำนวัตกรรมโลจิสติกส์มาใช้สร้างความ

ได้เปรียบท่ามกลางการแข่งขัน ก็ทำให้ผู้ให้บริการโลจิสติกส์สามารถตอบสนองความคาดหวังของผู้ใช้บริการได้เพิ่มขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจเพิ่มมากยิ่งขึ้น (David Ackah and Makafui R. Agboyi, 2014)

อย่างไรก็ดี ธุรกิจบริการโลจิสติกส์ก็ยังคงประสบปัญหาในเรื่องประสิทธิภาพการให้บริการอยู่บ่อยครั้ง ได้แก่ การจัดส่งที่ไม่ตรงเวลา ต้นทุนค่าขนส่งสูงเกินไป สินค้าเกิดความเสียหายในระหว่างการจัดส่ง หรือการไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีความไม่แน่นอนได้ เป็นต้น ทำให้การจัดส่งสินค้าไปยังลูกค้าไม่มีประสิทธิภาพและไม่สามารถบริการได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น ผู้ให้บริการโลจิสติกส์จำเป็นต้องพัฒนาการให้บริการของตนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด รวมถึงความได้เปรียบคู่แข่ง นอกจากนี้ในมุมมองของผู้ใช้บริการก็ต้องเลือกใช้บริการโลจิสติกส์ที่ดีที่สุด มีความตรงต่อเวลา มีราคาค่าที่ต่ำที่สุด มีความน่าเชื่อถือ ความมีชื่อเสียงของผู้ให้บริการ และสามารถตอบโจทย์ความต้องการได้มากที่สุด ซึ่งผู้ให้บริการจะต้องมีการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อให้ได้ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ที่มีคุณสมบัติที่ตรงตามความต้องการ เพราะผลเสียที่ตามมาจากการเลือกผู้ให้บริการโลจิสติกส์ผิดพลาดก็อาจเกิดความเสียหายต่อผู้ให้บริการได้ (ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์, 2559) ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย โดยผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ให้บริการโลจิสติกส์ในประเทศไทยให้มีศักยภาพและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในระดับสากล

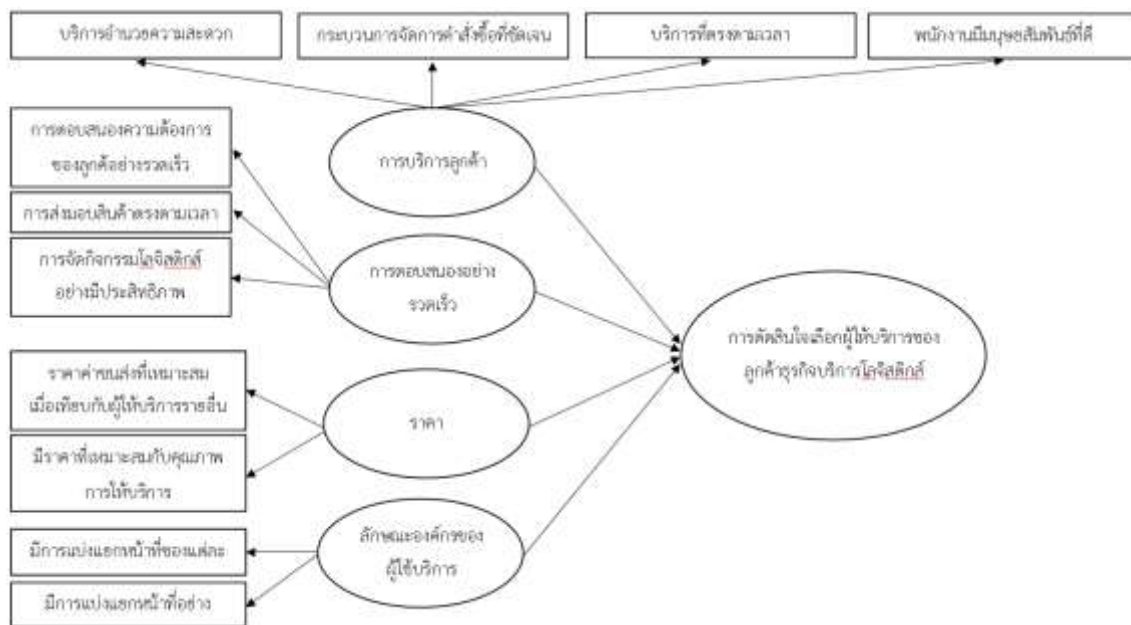
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย

สมมติฐานการวิจัย

1. แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. การบริการลูกค้า ส่งอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย
3. การบริการลูกค้า ส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย
4. ตอบสนองอย่างรวดเร็ว ส่งอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย
5. ตอบสนองอย่างรวดเร็ว ส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย
6. ราคา ส่งอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย
7. ราคา ส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย
8. ลักษณะองค์กรของผู้ให้บริการ ส่งอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย
9. ลักษณะองค์กรของผู้ให้บริการ ส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

การวิจัยนี้เป็นการศึกษากลุ่มผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการโลจิสติกส์ ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายขาย ผู้จัดการฝ่ายคลังสินค้า และเจ้าของธุรกิจ

กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับ Structural Equation Model (SEM) คือ การใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 10-20 เท่า ของพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า หรือจำนวนเส้นทาง (path) แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในโมเดลตามกรอบแนวคิดการวิจัย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548; Kline, 1998) โดยกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดที่ยอมรับได้พิจารณาจากค่าสถิติ Holster ที่ต้องมีค่ามากกว่า 200 (Hoelter, 1983) จึงจะถือว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ 10 ตัวแปร และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 20 เท่าของค่าพารามิเตอร์คือ $11 \times 20 = 220$ ดังนั้น จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 220

ตัวอย่างเพื่อความน่าเชื่อถือของการวิจัย ซึ่งถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไขและใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เป็นการวัดข้อมูลระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย รูปแบบของกิจการ เงินทุนจดทะเบียน พนักงานในกิจการ ระยะเวลาดำเนินธุรกิจ และผลประกอบการเฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการโลจิสติกส์ จำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ การบริการลูกค้า จำนวน 4 ข้อ ตอบสนองอย่างรวดเร็ว จำนวน 3 ข้อ ราคา จำนวน 4 ข้อ และลักษณะองค์กรของผู้ให้บริการ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการโลจิสติกส์ จำนวน 5 ข้อ

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบเรียงลำดับ (Interval Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึงระดับ 1 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามชุดนี้ผ่านการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญโดยใช้การวัดดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) โดยเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของค่าดัชนีความสอดคล้องควรเท่ากับหรือมากกว่า 0.5 ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.755 หลังจากนั้นมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient; α) โดยผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.852 แสดงว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจริงพร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามจากผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการโลจิสติกส์ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 220 ตัวอย่าง เมื่อผู้วิจัยได้

รวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมดแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวมข้อมูล และหนังสือทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย การใช้สถิติ และประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เพื่อยืนยันตัวบ่งชี้ของตัวแปรสังเกตได้ สามารถอธิบายตัวแปรแฝง ซึ่งได้แก่ ปัจจัยการบริการลูกค้า ตอบสนองอย่างรวดเร็ว ราคา และลักษณะองค์กรของผู้ให้บริการ และความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย และ 2) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรูปแบบของกิจการเป็นบริษัทจำกัด จำนวน 134 คน (ร้อยละ 60.91) มีเงินทุนจดทะเบียน 1 – 10 ล้านบาท จำนวน 114 คน (ร้อยละ 51.82) มีพนักงานในกิจการ 11 – 50 คน จำนวน 58 กิจการ (ร้อยละ 26.36) ระยะเวลาดำเนินธุรกิจน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี จำนวน 60 กิจการ (ร้อยละ 27.27%) และมีผลประกอบการเฉลี่ยต่อเดือน 1,500,000 – 2,000,000 บาท จำนวน 122 กิจการ (ร้อยละ 55.46) โดยตัวแปรแฝงปัจจัยการบริการลูกค้า มีตัวแปรสังเกตได้ การบริการที่ตรงตามเวลา ค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.838 รองลงมาคือ ตัวแปรสังเกตได้ มีกระบวนการจัดการคำสั่งซื้อที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 4.807 และตัวแปรสังเกตได้ พนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.649 ส่วนตัวแปรแฝง ตอบสนองอย่างรวดเร็ว มีตัวแปรสังเกตได้ การตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างรวดเร็ว ค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.903 รองลงมาคือ ตัวแปรสังเกตได้ การส่งมอบสินค้าตรงตามเวลา มีค่าเฉลี่ย 4.752 และตัวแปรสังเกตได้ การจัดกิจกรรมโลจิสติกส์อย่างมีประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.741 สำหรับตัวแปรแฝง ราคา มีตัวแปรสังเกตได้ ราคาขายส่งที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับผู้ให้บริการรายอื่น ค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.773 และตัวแปรสังเกตได้ มีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพการให้บริการ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.742 และพบว่า ตัวแปรแฝง ลักษณะองค์กรของผู้ให้บริการ มีตัวแปรสังเกตได้ มีการแบ่งแยก

หน้าที่ของแต่ละฝ่ายงานชัดเจน ค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.613 และตัวแปรสังเกตได้ มีการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเหมาะสม ค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.392 สำหรับผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

การวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรแฝง จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ การบริการลูกค้า ตอบสนองอย่างรวดเร็ว ราคา และความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบจำลองพบว่า χ^2 เท่ากับ 85.606, df เท่ากับ 29, ค่า χ^2/df เท่ากับ 2.952, ค่า p-value เท่ากับ 0.082, ค่า RMSEA เท่ากับ 0.065 ค่า GFI เท่ากับ 0.973 และ ค่า AGFI เท่ากับ 0.944 ซึ่งผลจากการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อค้นพบที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยมีค่าความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์เส้นทางและในส่วนของน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้

ตัวแปรแฝงปัจจัยการบริการลูกค้า มีส่วนองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ พบว่าการบริการที่ตรงตามเวลา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.986 มากที่สุด รองลงมาคือ บริการอำนวยความสะดวก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.957 และน้อยที่สุดคือ กระบวนการจัดการคำสั่งซื้อที่ชัดเจน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.926 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงตอบสนองอย่างรวดเร็ว มีส่วนองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ พบว่าการตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างรวดเร็ว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.997 มากที่สุด รองลงมาคือ การส่งมอบสินค้าตรงตามเวลา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.527 และน้อยที่สุดคือ การจัดกิจกรรมโลจิสติกส์อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.508 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงราคา มีส่วนองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ราคาค่าขนส่งที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับผู้ให้บริการรายอื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.995 มากที่สุด และน้อยที่สุดคือ มีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพการให้บริการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.776 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงลักษณะองค์กรของผู้ให้บริการ มีส่วนองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ พบว่า มีการแบ่งแยกหน้าที่ของแต่ละฝ่ายงานชัดเจน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.716

มากที่สุด และน้อยที่สุดคือ มีการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเหมาะสม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.508 ตามลำดับ

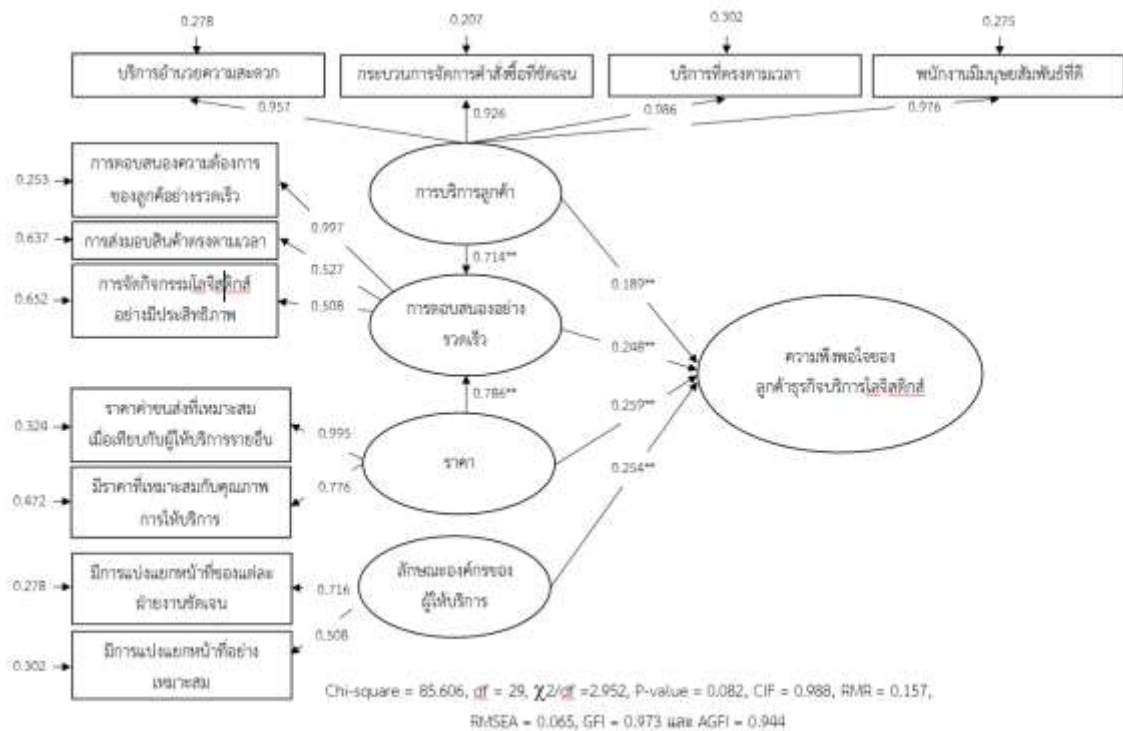
2. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling)

การวิเคราะห์ความมีอิทธิพลเส้นทางแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุความพึงพอใจของ ลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย สามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรแฝงปัจจัยการบริการลูกค้า มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.189 สามารถส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อตัวแปรแฝง ความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย และส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปร แฝง ตอบสนองอย่างรวดเร็ว โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.714 อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า ปัจจัยการบริการลูกค้า มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจ บริการโลจิสติกส์ของไทย

ตัวแปรแฝงตอบสนองอย่างรวดเร็ว มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.248 สามารถ ส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ตอบสนองอย่างรวดเร็ว มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย

ส่วนตัวแปรแฝงปัจจัยราคา มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.259 สามารถส่ง อิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของ ไทย และส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรแฝง ตอบสนองอย่างรวดเร็ว โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ เส้นทาง เท่ากับ 0.786 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า ปัจจัยราคา มีผลต่อ ความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย

ในขณะเดียวกันตัวแปรแฝงลักษณะองค์กรของผู้ให้บริการ มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.254 สามารถส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโล จิสติกส์ของไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ลักษณะองค์กรของผู้ให้บริการ มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย

อภิปรายผล

การวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย พบว่า ตัวแปรแฝงปัจจัยเชิงสาเหตุคือ ปัจจัยการบริการลูกค้า ตอบสนองอย่างรวดเร็ว ราคา และลักษณะองค์กรของผู้ให้บริการ มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย โดยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อค้นพบที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝงทั้งหมดตามกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นไปตามเกณฑ์ข้อตกลงเบื้องต้นในการตรวจสอบความสอดคล้องของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย พบว่า ปัจจัยการบริการลูกค้า สามารถส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่า

สัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.189 และส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.714 โดยผลของการทดสอบสมมติฐานมีความสอดคล้องเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยตามที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากในระบบโลจิสติกส์มีความสำคัญต่อทุกธุรกิจ ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นหลักไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้บริการรายย่อยหรือผู้ใช้บริการที่เป็นธุรกิจ โดยการขนส่งสินค้าถึงมือผู้ใช้บริการไม่ว่าจะเป็นบ้านที่พักอาศัย บริษัท หรือโรงงาน ด้วยคุณภาพการให้บริการที่ลูกค้ายอมรับและเกิดความพึงพอใจ การให้บริการลูกค้าจึงเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากกิจกรรมโลจิสติกส์ โดยการบริการลูกค้าให้เป็นไปตามมาตรฐานจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ โดยผลการวิจัยที่ได้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณัฐธยาน์ ภัทรพิเศษวงศ์ (2557) พบว่า โมเดลมีความสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และพบว่า การบริการลูกค้า มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานโลจิสติกส์และการบริหารงานลูกค้าสัมพันธ์

ส่วนปัจจัยตอบสนองอย่างรวดเร็ว สามารถส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.248 โดยผลการทดสอบสมมติฐานมีความสอดคล้องตามสมมติฐานของการวิจัยตามที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากการที่ธุรกิจมีการบริหารจัดการโลจิสติกส์ที่ดีก็จะสามารถลดระยะเวลาการดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการผลิตหรือการบริการได้ โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบการสื่อสารและยังเป็นการเสริมสร้างอำนาจในการแข่งขันของธุรกิจเพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ลูกค้าด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิศิษฐ์ จิตภักดีรัตน์ (2557) ที่พบว่า มิติการตอบสนองต่อลูกค้าที่มีค่าเท่ากับ 0 แสดงถึงความสามารถของผู้ให้บริการที่สามารถรับรู้ความคาดหวังของลูกค้าได้อย่างดี และพบว่ายังมีการประเมินความคาดหวังของลูกค้าที่ต่ำกว่าความเป็นจริงคือ การเตรียมข้อมูลให้ลูกค้า และความเร็วของเอกสาร ผู้ประกอบการจึงต้องปรับปรุงความสามารถในการให้บริการเพื่อลดช่องว่างการบริการให้อยู่ในระดับที่ลูกค้าคาดหวัง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พเยาว์ สายทองสุข (2559) ซึ่งพบว่า ในดำเนินธุรกิจทุกประเภทย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับโลจิสติกส์ เมื่อธุรกิจมีระบบโลจิสติกส์ที่ดี ย่อมทำให้การกระจายสินค้าถึงมือผู้บริโภคได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว

สำหรับปัจจัยราคา สามารถส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์

เส้นทางเท่ากับ 0.259 และส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.786 โดยผลของการทดสอบสมมติฐานมีความสอดคล้องเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยตามที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากเมื่อผู้ให้บริการกำหนดราคาในระดับที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับผู้ให้บริการรายอื่น หรือเหมาะสมกับคุณภาพการให้บริการ หรือมีการกำหนดราคาที่สูงเกินไปก็อาจจะมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ หรือหากผู้ให้บริการตั้งราคาสูงก็จะต้องมีคุณสมบัติเฉพาะบางประการที่พิเศษหรือตรงกับความต้องการของลูกค้าก็จะส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการ โดยผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กาญจน์ลิตา โขสดีธัญญสิทธิ์ (2559) ที่พบว่า ปัจจัยราคา มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ขององค์กรผู้ให้บริการ

ในขณะที่ปัจจัยลักษณะองค์กรของผู้ให้บริการ สามารถส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ของไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.254 เนื่องจากหากลักษณะองค์กรที่มีการแบ่งแยกหน้าที่งานอย่างชัดเจน และลักษณะองค์กรมีความสอดคล้องกับลักษณะธุรกิจ ย่อมจะทำให้มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการโลจิสติกส์ ซึ่งผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุริยันท์ ปลาเงิน (2559) ที่พบว่า ลักษณะองค์กรผู้ให้บริการที่มีต่อการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการ ได้แก่ ลักษณะองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านทุนจดทะเบียน ขอบเขตการให้บริการ สัญชาติ ขนาดขององค์กร มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกผู้ให้บริการ โดยผู้ให้บริการมองว่า ผู้ให้บริการที่มีการดำเนินงานที่ระบบมากกว่ามีการแบ่งหน้าที่การทำงานชัดเจน มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ ซึ่งจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีนโยบายประเมินระดับความพึงพอใจของลูกค้าเป็นระยะในช่วงประมาณ 3 - 6 เดือน แล้วนำผลมาปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดเพื่อให้การบริการตอบสนองความต้องการและนำไปสู่ความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์
2. ควรมีนโยบายให้ความสำคัญต่อคุณภาพการให้บริการของพนักงานให้เข้าใจถึงกระบวนการโลจิสติกส์ อย่างถ่องแท้ โดยการฝึกอบรมทักษะเพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่พนักงานอย่าง

เหมาะสม เพื่อนำมาใช้ในการทำงานเพื่อเพิ่มความสามารถในการบริการแก่ลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพนำไปสู่ความพึงพอใจของลูกค้ามากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรให้ความสำคัญถึงความจำเป็นและความต้องการของลูกค้ามากขึ้น โดยให้การดูแลและช่วยเหลือให้บริการที่ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ให้ดียิ่งขึ้น
2. ควรให้ความสำคัญกับเวลาในการจัดส่งสินค้าที่แน่นอนและได้มาตรฐานบริการเพื่อตอบสนองอย่างรวดเร็วและควรรักษามาตรฐานด้านนี้ไว้
3. ควรให้ความสำคัญด้วยการให้บริการอย่างใส่ใจและระมัดระวังให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุดเพื่อให้สินค้าส่งถึงผู้ใช้บริการอย่างถูกต้องและทันเวลาเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์
4. ควรมีช่องทางรับคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ รวมถึงการพูดคุยเกี่ยวกับการรับบริการเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและสามารถปรับบริการให้มีความเหมาะสมกับความต้องการหรือนโยบายที่ลูกค้าได้วางแผนไว้นำไปสู่ความพึงพอใจมากขึ้นและนำไปสู่การทำธุรกิจร่วมกันในระยะยาว
5. ควรมีนโยบายการกำหนดอัตราค่าบริการให้เหมาะสมมีมาตรฐานไม่สูงจนเกินไป และมีการแจ้งอัตราค่าบริการให้ลูกค้าทราบล่วงหน้า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งต่อไปผู้วิจัยเสนอให้ทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์ ควบคู่กับการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสัมพันธ์และมีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของลูกค้าธุรกิจบริการโลจิสติกส์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างดีที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กาญจน์สิตา โฆสิตธัญญสิทธิ์. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกผู้ให้บริการโลจิสติกส์ในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตอาหารและเครื่องดื่ม. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต การจัดการวิศวกรรมธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัฐยานันท์ ภัทรพิเศษวงศ์. (2557). โมเดลสมการโครงสร้างของผลการดำเนินงานระบบโลจิสติกส์และการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ในธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์. (2559). ภาพรวมอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ไทยกับการเตรียมพร้อมและการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสม์: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พเยาว์ สายทองสุข. (2559). กลยุทธ์การจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นประเภทผ้าขึ้นตีนจก (ผ้าคูบัว). ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- วิศิษฐ์ จิตภักดีรัตน์. (2557). คุณภาพการบริการของผู้ให้บริการโลจิสติกส์ในประเทศอินโดนีเซีย. วารสารวิจัยและพัฒนา มจร. ปีที่ 37 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2557, 77-88.
- สุริยันธ์ ปลาเงิน. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการผู้รับจัดการขนส่งระหว่างประเทศ กรณีศึกษา: บริษัท คอบร้า อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- Charles Lagat, Josphine Koech and Ambrose Kemboi. (2016). Supply Chain Management Practices, Customer Satisfaction and Customer Loyalty. *European Journal of Business and Management*. 8(21).
- David Ackah and Makafui R. Agboyi. (2014). The Role of Transportation in Achieving Customer Satisfaction in a Private Distribution Company.
- Kline, R.B. (2011). *Principle and Practice of Structural Equation Modeling*. 3rd ed. New York: The Guilford Press.

การสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ร่วมสมัยที่ได้รับแรงบันดาลใจ
จากลักษณะและความหมายของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีน
แบบหยางเจียบู

The inspiration for creating contemporary prints comes from the
characteristics and meaning of Yangjiabu
New Year wood-block prints.

เฉิน เจากั๋ว¹ และ พงศ์เดช ไชยคุตร²

Zhaoguo Chen and Pongdej Chaiyakut

Received: March 7, 2023 Revised: April 17, 2023 Accepted: April 23, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มาทางประวัติศาสตร์และคุณลักษณะทาง
นิเวศวิทยาทางวัฒนธรรมของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียบู วิเคราะห์ลักษณะทางศิลปะ
ของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียบูกลั่นกรองภาษาและสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของภาพ
ออกจากภาพเหล่านั้นสำรวจการออกแบบที่สร้างสรรค์ของรูปภาพปีใหม่แบบดั้งเดิมในบริบท

¹ หลักสูตรศิลปกรรมดุขุฎิบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University, E-mail: czggogo531@gmail.com

² หลักสูตรศิลปกรรมดุขุฎิบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University, E-mail: pongdejchai@gmail.com

ร่วมสมัย และสำรวจความสำคัญและความจำเป็นของการแปลงมูลค่าร่วมสมัยของภาพพิมพ์ไม้
ตรุษจีนแบบหยางเจียปู

ผลการวิจัย แบ่งขั้นตอนการศึกษาได้เป็น 2 ขั้นตอนหลักคือ ส่วนแรกคือการ
วิเคราะห์วรรณกรรม นักวิจัยจะทำงานในส่วนนี้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกใช้ทฤษฎีที่
เกี่ยวข้องกับนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรมและมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เพื่อวิเคราะห์
สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ภาพ
พิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปูยังคงอยู่ ตลอดจนค่านิยมที่แสดงโดยภาพพิมพ์ตรุษจีนแบบ
ดั้งเดิม เป็นต้น ขั้นตอนที่สอง รวบรวมภาพถ่ายของภาพพิมพ์ตรุษจีนจากพิพิธภัณฑ์ภาพพิมพ์
ตรุษจีนและสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ขั้นตอนสุดท้าย ใช้ทฤษฎีสัญศาสตร์และสุนทรียศาสตร์ในการ
ออกแบบเพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางศิลปะและความหมายของภาพพิมพ์ตรุษจีนจากข้อมูลที่ได้
รวบรวม ส่วนที่สองคือการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ จากผลการวิเคราะห์ในส่วนที่แล้ว ทำการ
สรุปและจำแนกลักษณะการสร้างแบบจำลองทางศิลปะของภาพพิมพ์ตรุษจีนแบบดั้งเดิม โดย
ผสมผสานกับจิตวิญญาณแห่งกาลเวลาและสุนทรียศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อสร้างผลงานยุคใหม่ของ
ภาพพิมพ์ปีใหม่ สิ่งที่ได้รับจากการวิจัยคือได้รับระบบความรู้ใหม่เกี่ยวกับภาษาทัศนศิลป์ของ
ภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบ หยางเจียปู ได้มีความรู้ด้านการแทรกแซงและการผสมผสานภาพ
พิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปูแบบดั้งเดิม ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ร่วมสมัย
เพื่อให้แนวทางในการอ้างอิงสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

คำสำคัญ : ภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปู, คุณค่าทางวัฒนธรรม, ภาพพิมพ์ร่วมสมัย

Abstract

This study aims to study the historical origin, cultural, and ecological attributes of Yangjiabu New Year wood-block prints, analyze the artistic characteristics of Yangjiabu New Year wood-block prints, and extract the representative symbol language. Explore the innovative design of traditional New Year pictures in the contemporary context, and explore the significance and necessity of the contemporary value transformation of Yangjiabu New Year woodblock prints. This investigation has two steps as below:

The first part is to analyze the literature. The researchers will carry out the work in three steps. First of all, using the theories related to cultural ecology and intangible cultural heritage, this paper analyzes the natural environment, cultural environment and social environment of Yangjiabu New Year wood-block prints, as well as the values conveyed by the traditional New Year prints. Secondly, various New Year picture data will be collected from New Year picture museums and published publications. Finally, using the theory of semiotics and creative aesthetics, this paper analyzes New Year pictures' artistic characteristics and meaning from the collected data.

The second part is artistic creation. Through the analysis results of the last part, the artistic modeling features of traditional New Year pictures are

summarized and refined, and combined with the spirit of The Times and modern aesthetics, New Year pictures in the new era are created. Finally, the creation and exhibition of the works reinterpret the value and symbolic meaning of the art of New Era New Year pictures.

This study will obtain a new knowledge system of the visual art language of Yangjiabu New Year woodblock prints. It has obtained the intervention and integrated expression form of Yangjiabu traditional New Year wood-block prints in contemporary printmaking art creation, providing a reference method for artistic creation.

Keywords: Woodcut New Year painting, Cultural value, Contemporary printing

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจี๋ยบูเริ่มต้นในราชวงศ์หมิงและรุ่งเรืองในราชวงศ์ชิง เป็นหนึ่งในรูปแบบที่มีลักษณะเด่นที่สุดของศิลปะพื้นบ้านจีนดั้งเดิม ซึ่งมีลักษณะดังนี้ มีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ หนาแน่น ได้สัดส่วน รูปแบบยิ่งใหญ่ แข็งแรงและเรียบง่าย มีเส้นที่กระชับและเรียบตรง มีสีสันมากมาย ร้อนแรง ตัดกัน และเต็มไปด้วยการตกแต่งและบรรยากาศชีวิตที่สมบูรณ์ มีความหมายทางวัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง ซึ่งได้กลั่นกรองความสามารถทางศิลปะและภูมิปัญญาที่ขยันขันแข็งของคนทำงานและแสดงออกถึงความคิดและความรู้สึกที่เรียบง่ายของคนทำงานและความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้น หยางเจี๋ยบูของเมืองเหว่ยฟางมณฑล

งานตรงกับหยางหลิวซิงของเทียนจินและเถาฮวาอู่ของซูโจวได้ขึ้นชื่อว่าเป็น “สถานที่ผลิตภาพปีใหม่ของจีนแห่งชาติสามแห่ง” และในปีพ.ศ.2549 ได้รวมอยู่ใน “มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของโลก” ชุดแรก ในกระบวนการของการพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้ก่อให้เกิดรูปแบบศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรมสูง

ภาษาที่มองเห็นของภาพแกะสลักไม้ปีใหม่ของจีน มีต้นกำเนิดมาจากคนพื้นบ้านและเป็นศูนย์รวมของความคิดสร้างสรรค์ดั้งเดิมและการดำรงอยู่ทางอารมณ์ ในช่วงเริ่มต้นการเจริญรุ่งเรืองของภาพพิมพ์ไม้ตระกูลจีนแบบหยางเจียปูภาพแกะสลักส่วนใหญ่โดดเด่นขึ้นโดยคนทำงานที่ใช้ตีภาพในช่วงบรรยากาศเทศกาลและในช่วงปีใหม่ของจีน แต่ในชีวิตของสังคมสมัยใหม่ บทบาทของภาพแกะสลักไม้ปีใหม่ของจีนได้เปลี่ยนไปอย่างเงียบ ๆ กลายเป็นสิ่งของที่ไม่จำเป็นสำหรับวันปีใหม่อีกต่อไปและค่อยๆสูญเสียคุณค่าของพื้นบ้านไปมาก เมื่อภาพแกะสลักไม้ปีใหม่ของจีนถูกลอกออกจากผืนดินดั้งเดิมและมีอยู่เป็นเพียงสัญลักษณ์ทางสุนทรียศาสตร์เท่านั้น สัญลักษณ์แห่งความงามนี้จะพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ สามารถก้าวทันเวลาและวิธีดำเนินการเปลี่ยนแปลงความเป็นไปได้ได้อย่างไร คำถามเหล่านี้จึงกลายเป็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ในระดับหนึ่ง สิ่งของดั้งเดิมไม่สามารถใช้อ้างอิงและค้นพบคุณค่าของการนำไปใช้ในปัจจุบันได้ดังนั้นพวกเขาจึงสูญเสียความมีชีวิตชีวา ดังนั้นในบริบทนี้ภาพพิมพ์ไม้ตระกูลจีนแบบหยางเจียปูที่มีลักษณะโดดเด่นถูกเลือกเป็นตัวอย่างสำหรับการทำวิจัยและการเรียนรู้โดยผสมผสานวิธีการวิจัยทางนิเวศวิทยา วัฒนธรรมและมานุษยวิทยา เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางสังคมในพื้นที่ที่ผลิตภาพพิมพ์ไม้ตระกูลจีนแบบหยางเจียปูเพื่อส่งเสริมการสืบทอดและการพัฒนานวัตกรรมของภาพพิมพ์

ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปูโดยผ่านจากพื้นฐานของวัสดุ รูปแบบลักษณะ แนวคิดเรื่องคุณค่า และวัฒนธรรม ซึ่งรวมเป็น 4 ระดับ อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและการพัฒนาเชิงลึกของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปูเกี่ยวกับปัจจัยในการออกแบบ รูปร่างลักษณะและในด้านอื่นๆ ค้นพบลักษณะและคุณค่าการใช้งานของภาพปีใหม่พื้นบ้าน สร้างองค์ประกอบของรูปภาพปีใหม่จากมุมมองของสุนทรียภาพในการออกแบบ สำนวการออกแบบที่สร้างสรรค์ของรูปภาพปีใหม่แบบดั้งเดิมในบริบทร่วมสมัย และสำรวจความสำคัญและความจำเป็นของการแปลงมูลค่าร่วมสมัยของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปู

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาที่มาทางประวัติศาสตร์และคุณลักษณะทางนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรมของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปู
2. วิเคราะห์ลักษณะทางศิลปะของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปูกรันกรองภาษาและสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของภาพออกจากภาพเหล่านั้น
3. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ร่วมสมัยชุดใหม่จากการผสมผสานภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปู

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาที่มาทางประวัติศาสตร์และลักษณะทางศิลปะของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปูตลอดจนตัวอย่างภาพพิมพ์ร่วมสมัยในรูปแบบภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปู

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

2.1 หมู่บ้านหยางเจียปู เขตหนานอิง เมืองเหว่ยฟาง มณฑลซานตง ประเทศจีน

2.2 พิพิธภัณฑ์ภาพตรุษจีน เลขที่ 1777 ถนนฟู่ถิง ถนนหนานอิง เขตหนานอิง เมืองเหว่ยฟาง มณฑลซานตง ประเทศจีน

3. ขอบเขตด้านเวลาและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ข้อมูลในการศึกษานี้ได้รับการคัดเลือกตั้งแต่สมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิงจนถึงปัจจุบัน โดยมีภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปูที่ทรงอิทธิพลและโดดเด่นจำนวน 88 ชิ้น ทำการวิเคราะห์การจัดหมวดหมู่ของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษา

4. ขอบเขตด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในงานวิจัยนี้จัดเป็นงานทัศนศิลป์ โดยรูปแบบการสร้างสรรค ลักษณะและเอกลักษณ์ทางศิลปะจะสอดคล้องกับเนื้อหาการวิจัยและวัตถุประสงค์ในการวิจัย คัดสรรเนื้อหาที่มีจิตวิญญาณแห่งยุคสมัย ผสมผสานกับเทคนิคการแกะสลักไม้และการพิมพ์ผ่านตะแกรงไหม (Silk Screen) โดยคาดว่าจะสามารถสร้างภาพพิมพ์ร่วมสมัย 1 ชุด หรือ 4-6 ชิ้นตามรูปแบบภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปู

ขั้นตอนการศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ร่วมสมัย

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนศึกษาค้นคว้าข้อมูล

1.1 เรียนรู้ภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์และลักษณะทางศิลปะจากหนังสือ บทความ และสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปู และเรียนรู้เกี่ยวกับผลงาน

ศิลปะร่วมสมัยที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยศิลปินที่เกี่ยวข้องในรูปแบบของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปู ทำความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะ นิเวศวิทยาทางวัฒนธรรมและคุณค่าร่วมสมัย

1.2 ทำการสำรวจในพื้นที่หมู่บ้านหยางเจียปู เขตหนานจิง เมืองเหว่ยฟาง มณฑลชานตง และพิพิธภัณฑสถานภาพตรุษจีนในประเทศจีน เพื่อทำความเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมของนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรมและสถานะการพัฒนาของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปูและสามารถรับข้อมูลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านหนึ่งผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลโดยการถ่ายภาพจดบันทึก และวาดภาพ เพื่อบันทึกวัสดุ เครื่องมือ เทคนิคงานฝีมือ ฯลฯ ของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปูและรวบรวมภาพพิมพ์ตรุษจีนทั้ง 88 ภาพ อีกด้านหนึ่ง จะทำการรวบรวมข้อมูลในสถานที่จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้สืบทอดและผู้เชี่ยวชาญด้านภาพพิมพ์ไม้ในท้องถิ่นห้าคน

1.3 วิเคราะห์ลักษณะทางศิลปะของผลงานที่มีเอกลักษณ์ สรุปสัญลักษณ์ทางศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะจากแง่มุมของรูปร่าง สี องค์ประกอบ ฯลฯ และนำไปใช้กับแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ สร้างภาพพิมพ์ร่วมสมัยด้วยจิตวิญญาณแห่งยุคใหม่ และส่งภาพเหล่านั้นเพื่อรับการประเมินและคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนแก้ไขและปรับปรุงผลงานตามความคิดเห็นที่ได้รับ

ขั้นตอนที่ 2 แผนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและกระบวนการปฏิบัติ

จากการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น รวมถึงการสังเคราะห์แนวคิดในการสร้างสรรค์พบว่า กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานสามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนหลักๆ ดังนี้

2.1 แนวคิดของการเลือกหัวข้อในการสร้างสรรค์

2.2 การวาดภาพร่างด้วยมือ

2.3 การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วาดภาพร่าง

2.4 การทำแบบสีและแบบแยกสี

2.5 กระบวนการผลิตและวัสดุ

2.6 ปัญหาที่พบในกระบวนการสร้างสรรค์

หลังจากสำรวจภาพพิมพ์ตรุษจีนแบบหยางเจียปูเป็นเวลานาน ผสมผสานกับการสร้างสรรค์ผลงานพิมพ์ร่วมสมัย จึงเลือกสร้างสรรค์ผลงานภายใต้หัวข้อภาพพิมพ์ตรุษจีนในยุคสมัยใหม่ เพื่อหวังว่าจะสามารถสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ตรุษจีนที่สอดคล้องกับลักษณะของกาลเวลา ในช่วงเริ่มต้นของแนวคิดในการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยพยายามใช้วิธีการขยายรูปแบบในการสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ตรุษจีนแบบหยางเจียปู โดยเปลี่ยนรูปลักษณะตัวละครและการเคลื่อนไหวแบบดั้งเดิมและเพิ่มตัวละครใหม่ แต่การสร้างสรรค์ด้วยวิธีนี้ไม่ได้ทำให้ก้าวออกจากกรอบภาพพิมพ์ตรุษจีนแบบดั้งเดิม และยังล้มเหลวในการบรรลุผลลัพธ์ภาพพิมพ์ตรุษจีนแบบดั้งเดิม จากนั้นจึงเปลี่ยนแนวความคิด โดยเลือกใช้สัญลักษณ์จากองค์ประกอบจีนดั้งเดิม และผสมผสานให้เข้ากับองค์ประกอบลวดลายของจิตวิญญาณแห่งยุคสมัย ทำการคัดแยก จัดระเบียบลายเส้นใหม่ ทำลายความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ และทำให้ภาพเต็มไปด้วยเค้าโครงของลวดลายโดยไม่เว้นช่องว่างและไม่มีอักษร สร้างสรรค์ผลงานเชิงระนาบและครอบคลุมด้านกาลเวลามากขึ้น โดยส่วนใหญ่แสดงถึงฉากประเพณีตรุษจีนในยุคสมัยใหม่ ผสมผสานองค์ประกอบของการพัฒนาเทคโนโลยีจีนร่วมสมัย เพื่อสะท้อนถึงสังคมที่แท้จริงและแสดงออกถึงบรรยากาศร่วมสมัย

ในการสร้างสรรค์ต้นฉบับชุดผลงาน "New Year's New Taste" ผู้วิจัยได้เลือก "เกี้ยว
ประทัด โคมไฟแดง การเชิดสิงโต และตัวอักษร 福" ที่มีความหมายแฝงทางวัฒนธรรมตรุษจีน
ดั้งเดิมของประเทศจีนเป็นส่วนหนึ่งของสัญลักษณ์ในการแสดงออกของภาพ ผสมผสานกับ
ลักษณะของการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงของจีนสมัยใหม่ เช่น การบินและอวกาศ รถไฟความเร็ว
สูง หุ่นยนต์ปัญญาประดิษฐ์ VR และสัญลักษณ์ขององค์ประกอบทางเทคโนโลยียุคสมัยใหม่อื่นๆ
เพื่อยกย่องความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของจีนในยุคสมัยใหม่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา
มา และแสดงออกถึงความปรารถนาของชาวจีนในการมีชีวิตที่ดีขึ้นในยุคสมัยใหม่

สรุปผลการศึกษา

1. ผลการวิจัยลักษณะทางศิลปะของภาพพิมพ์ไม้แกะสลักแบบหยางเจียปู

ในฐานะที่ภาพพิมพ์ไม้แกะสลักแบบหยางเจียปูเป็นศิลปะพื้นบ้านแบบดั้งเดิม จึงมี
ข้อมูลพื้นบ้านและองค์ประกอบทางศิลปะมากมาย ภาพพิมพ์ไม้แกะสลักแบบหยางเจียปูให้
ความสำคัญกับความหมายแฝงของแนวคิดทางศิลปะเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ภาพต้องม
ีความหมาย คำพูดต้องเป็นมงคลและรื่นเริง รูปทรงของภาพพิมพ์ไม้แกะสลักแบบหยางเจียปู
เป็นการสังเคราะห์สัญลักษณ์อุปมาอุปไมย ความเป็นจริง และจินตนาการ โดยองค์ประกอบ
ภาพมีเอกลักษณ์ของการวาดอย่างเป็นแบบแผนและเป็นอิสระ การใช้สีไม่เพียงเป็นไปตาม
สัญลักษณ์ การเปรียบเทียบ และความหมายแฝงของสีดั้งเดิมเท่านั้น แต่ยังมีความหมายแฝงทาง
วัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง และให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ในสุนทรียภาพของสีด้วยเช่นกัน

1.1 องค์ประกอบภาพ: รูปแบบการจัดองค์ประกอบที่พบเห็นได้บ่อยที่สุดของภาพพิมพ์ไม้แกะสลักแบบหยางเจียปู คือการจัดองค์ประกอบแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัสเต็มขนาด การจัดองค์ประกอบแบบความสมมาตร การจัดองค์ประกอบแบบความสมดุล และการจัดองค์ประกอบแบบเกลียว ซึ่งได้ทำลายแนวคิดของเวลาและพื้นที่ โดยรวมเอาสิ่งของและตัวละครต่างๆ จากเวลาและพื้นที่ที่แตกต่างกันไว้ในภาพเดียวกัน และทำการนำเสนอภาพในอุดมคติที่ไม่แสวงหา "การฟื้นฟูความเป็นจริง" แต่มุ่งเน้นไปที่ "ความเพิลิตเพลินทางจิตวิญญาณ"

1.2 สี: การจับคู่สีในภาพพิมพ์ไม้แกะสลักแบบหยางเจียปู รวมถึงการใช้สีที่อยู่ติดกัน สีกึ่งกลาง และสีที่ตัดกัน ซึ่งการใช้สีที่ตัดกันเป็นสิ่งที่พบเห็นได้บ่อยที่สุด ในด้านนี้ได้รับผลกระทบจากวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมและเทศกาลที่ใช้ สัดส่วนของสีแดงและสีเหลืองที่ใช้ในภาพจึงค่อนข้างใหญ่กว่าสีอื่น ส่งผลให้ภาพมีผลลัพธ์ทางทัศนวิสัยด้วยโทนสีอบอุ่นและสดใส

1.3 รูปทรง: องค์ประกอบรูปทรงของภาพพิมพ์ไม้แกะสลักแบบหยางเจียปูมีสัดส่วนที่เกินจริง ลักษณะภาพเรียบง่าย และมีความหมายในการตกแต่งที่ชัดเจน จากมุมมองของการผสมผสานกราฟิก ภาพพิมพ์ไม้แกะสลักแบบหยางเจียปูนั้นมักใช้การผสมผสานระหว่าง "การเปรียบเทียบระหว่างความเป็นจริงเสมือนกับความเป็นจริง" และ "ความหมายที่มีลักษณะเหมือนกัน" เพื่อแสดงถึงจิตสำนึกของผู้คนในการอธิษฐานขอพรและการแสวงหาทางจิตวิญญาณ

2.การปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์

ในขั้นตอนการสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ร่วมสมัย ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ภาพตามหัวข้อของภาพพิมพ์ตรุษจีนในยุคสมัยใหม่ โดยเลือกใช้สัญลักษณ์จากองค์ประกอบจีนดั้งเดิม และ

ผสมผสานให้เข้ากับองค์ประกอบลวดลายของจิตวิญญาณแห่งยุคสมัย ทำการคัดแยก จัดระเบียบลายเส้นใหม่ ทำลายความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ทำให้ภาพเต็มไปด้วยเค้าโครงของลวดลาย โดยไม่เว้นช่องว่างและไม่มีอักษร สร้างสรรค์ผลงานเชิงระนาบและครอบคลุมด้านกาลเวลามากขึ้น โดยส่วนใหญ่แสดงถึงฉากประเพณีตรุษจีนในยุคสมัยใหม่ ผสมผสานองค์ประกอบของการพัฒนาเทคโนโลยีจีนร่วมสมัย เพื่อสะท้อนถึงสังคมที่แท้จริงและแสดงออกถึงบรรยากาศร่วมสมัย

วิธีการสร้างสรรค์ผลงาน: ผู้วิจัยใช้วิธีการแกะสลักของภาพพิมพ์ตรุษจีนแบบหยางเจียปู โดยแกะสลักภาพร่างสร้างสรรค์บนกระดาษไม้เพื่อให้ได้รูปแบบลายเส้น จากนั้นจึงพิมพ์ลงบนกระดาษชว่น นำภาพร่างลายเส้นที่พิมพ์เสร็จแล้วไปประมวลผลโดยเทคโนโลยีการสแกนและป้อนข้อมูลภาพเข้าสู่โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อทำการแยกสี โดยจากการตั้งค่าสี จะได้สีที่ใช้ทั้งหมด 7 สี และสุดท้ายจึงพิมพ์ลงบนกระดาษชว่นในรูปแบบดิจิทัล

ภาพที่ 1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

อภิปรายผล

การวิจัยนี้ได้สำรวจวิธีการสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ร่วมสมัยในรูปแบบของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปู โดยวิเคราะห์ที่มาทางประวัติศาสตร์และลักษณะทางศิลปะของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปู ใช้ศาสตร์และทฤษฎีสุนทรียะเพื่อจำแนกและสรุปสัญลักษณ์ทางศิลปะที่เป็นตัวแทนของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปู และนำไปปฏิบัติในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่เพื่อสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ร่วมสมัยด้วยจิตวิญญาณของยุคสมัยใหม่และสุนทรียภาพสมัยใหม่

จากการสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ชุด "New Year's New Taste" ผู้วิจัยได้รับระบบความรู้ใหม่เกี่ยวกับภาษาทัศนศิลป์ของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปู จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้ผสมผสานภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปูกับภาพพิมพ์ร่วมสมัยในรูปแบบของการสร้างสรรค์ ซึ่งไม่เพียงแต่จะได้รับชุดภาพพิมพ์ที่ผสมผสานระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติเท่านั้น แต่ที่สำคัญที่สุดคือจะได้รับแนวคิดใหม่ในการสร้างสรรค์ เพื่อวางรากฐานสำหรับการสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ในอนาคต **ความสำเร็จหลักของการวิจัยมีดังนี้:**

1. การผสมผสานระหว่างนิเวศวิทยาวัฒนธรรม สัญลักษณ์ และทัศนศิลป์สามารถวิเคราะห์แนวคิดเชิงสร้างสรรค์และความสำคัญของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบดั้งเดิมได้ดีขึ้น
2. รูปแบบทัศนศิลป์ในการสร้างสรรค์ภาพพิมพ์ร่วมสมัยสามารถผสมผสานสัญลักษณ์แบบดั้งเดิมและร่วมสมัยเพื่อแสดงออกถึงหัวข้อและนัยยะของผลงานได้
3. ในด้านของเทคนิคการสร้างสรรค์ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีเทคโนโลยีสูงเพื่อเปลี่ยนภาษาแบบจำลองในการผลิตภาพพิมพ์แบบดั้งเดิมให้เป็นรูปแบบคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถผสมผสานระหว่างภาพพิมพ์ไม้แบบดั้งเดิมและเทคโนโลยีการพิมพ์ดิจิทัลสมัยใหม่เข้าด้วยกันได้
4. ใช้กระดาษชวอนจินเป็นกระดาษพิมพ์ และใช้เทคโนโลยีการพิมพ์ดิจิทัลโคมโครเจ็ตสสมัยใหม่เพื่อให้ได้ผลงานทัศนศิลป์ร่วมสมัยบนพื้นฐานของการรักษาพื้นผิวการพิมพ์ของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบดั้งเดิม

ในยุคสมัยปัจจุบันคือยุคที่เน้นทั้งนวัตกรรมและการเคารพประเพณีดั้งเดิม ในขณะที่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะใหม่ๆ จะต้องไม่ลืมความเชื่อมั่นทางวัฒนธรรมที่ได้รับจากศิลปะแบบดั้งเดิม ซึ่งศิลปินร่วมสมัยมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการส่งต่อวัฒนธรรมดั้งเดิมนี้ และศิลปะดั้งเดิมควรได้รับการอัดฉีดเลือดใหม่ โดยผสมผสานผลลัพธ์ของภาพพิมพ์ไม้แบบดั้งเดิม

เข้ากับผลลัพธ์ของเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดประกายไฟใหม่และผลลัพธ์ของภาพในรูปแบบใหม่ให้ภาพพิมพ์มีจิตวิญญาณแห่งยุคสมัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไปของผลการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบดั้งเดิมที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของนิเวศวัฒนธรรมนั้น ขั้นตอนแรกจำเป็นต้องปลูกฝังและเพิ่มพูนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของผู้คนและจิตสำนึกทางสังคมโดยรวม เพื่อส่งเสริมการกลับมาของบริบทคุณค่าดั้งเดิม ใช้ทรัพยากรของการศึกษาศิลปะในสถานศึกษาเพื่อนำภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบดั้งเดิมเข้าสู่หลักสูตรและนำปราชญ์ด้านการสืบทอดมรดกพื้นบ้านเข้าสู่หลักสูตร

1.2 รัฐบาลควรออกนโยบายที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนทางการเงินเพื่อสนับสนุนการรวบรวม การวิจัย และการอนุรักษ์ภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปู และทำการสำรวจการใช้นิทรรศการพิพิธภัณฑ์และการเก็บรวบรวมในรูปแบบดิจิทัลอย่างจริงจัง

1.3 ควรทำการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบูรณาการสัญลักษณ์ภาพแบบดั้งเดิมในภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปูในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ร่วมสมัย เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยรูปแบบวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมและมีการจดจำภาพได้มากขึ้น

1.4 ควรยกระดับผลลัพธ์ของภาพพิมพ์ไม้ตรุษจีนแบบหยางเจียปู ส่งเสริมการเผยแพร่ในต่างประเทศ ส่งเสริมความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนที่หลากหลาย ข้ามภูมิภาค และข้ามวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถเผยแพร่จิตวิญญาณของศิลปะจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะของการวิจัยในอนาคต

2.1 ควรเจาะลึกความหมายแฝงของภาพพิมพ์ตรุษจีนแบบดั้งเดิม และค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างความดั้งเดิมกับความทันสมัย ความเหมือนและความแตกต่าง เพื่อให้ศิลปะของภาพพิมพ์ตรุษจีน "มีชีวิต" ในปัจจุบัน และใช้แนวทางของแนวคิดทางทฤษฎีเพื่อสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ร่วมสมัยใหม่

2.2 ควรสำรวจนวัตกรรมจากรูปแบบสร้างสรรค์สู่รูปแบบการเผยแพร่ ขยายภาพในการมองเห็นอย่างสร้างสรรค์ และสร้างรูปแบบผลงานศิลปะใหม่ผ่านการบูรณาการข้ามพรมแดน เพื่อให้ศิลปะภาพพิมพ์ร่วมสมัยมีความ "ทันสมัย" และมีความหลากหลายยิ่งขึ้น และสามารถเผยแพร่ได้กว้างขึ้นจากความช่วยเหลือของสื่อใหม่ๆ วัสดุใหม่ และกระบวนการใหม่

รายการอ้างอิง (References)

- Weifang Yangjiabu Village Records Compilation Committee. (1993). **Yangjiabu Village Records**. Jinan, China: Qilu Book Society.
- Susanne, K. L.,(2006). **Art Issues (Teng, S. Y. Trans.)** (pp. 141-154). Nanjing, China: Nanjing Publishing House. (Original work published 1957)
- Chen, C. (2021). A Probe into the Diversified Development Trend of Chinese Contemporary Printmaking. **Fashion of Tomorrow**, 06, 49-50.
- Zhang, X. J. (2007). Andy Warhol and his screen prints. **Screen printing**, 09, 41-43.
- Lu, P. C., & Jing, Y. J. (2021). **Across the millennium and thousands of miles: the roots of Zitong in Weifang New Year pictures**. Retrieved from <https://rufodao.qq.com/a/20150428/053849.htm>.

Synergistic Relationships: Leadership, Preventive Management, and Business Continuity Management

Sipnarong Kanchanawongpaisan¹

Received: March 20, 2023 Revised: April 17, 2023 Accepted: April 23, 2023

Abstract

This study examines the intricate relationships between leadership, preventive management, and business continuity management in the construction industry. The research was conducted in Bangkok with the following objectives in mind: 1) to investigate the role and impact of leadership on the implementation of preventive management measures and the protection of business continuity; 2) to evaluate the prominence of preventive management within the broader framework of business continuity management, with a specific focus on the management of internal and external threats; and 3) to derive valuable insights that can not only be applied to Bangkok but also to other locations. To this purpose, 265 construction administrators were given a comprehensive questionnaire, including general managers, site managers, site engineers, and project managers. The acquired data were analyzed using Structural Equation Modeling (SEM), a robust statistical method that measures intricate interrelationships.

The findings reveal that leadership significantly influences the formulation and implementation of preventive management strategies, directly impacting business continuity. In addition, preventive management has emerged as a crucial

¹ College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

Email: sipnarong.benz@gmail.com

pillar of business continuity management, emphasizing the need to identify and proactively resolve internal and external organizational threats. These results demonstrate that effective leadership and well-structured preventive management are crucial for ensuring business continuity, particularly in industries prone to disruptions. The findings of this study not only contribute to the academic comprehension of leadership and business continuity management and provide strategies for industry practitioners and policymakers. This study paves the way for future research across various industry landscapes and cultures by illuminating the dynamics of leadership behaviors in crisis management.

Keywords: Leadership, Preventive management, Business Continuity management.

Introduction

The construction sector drives a nation's economic, societal, and political advancements (Ofori, 2015). The global construction industry is grappling with the impacts of the COVID-19 pandemic, making it imperative to devise methods to minimize the detrimental effects of this crisis. Such methods are needed to circumvent a downturn in economic growth that could potentially induce a recession. A vital strategy in this scenario is pinpointing industry stakeholders' emerging challenges amid this intricate situation (Duan et al., 2023).

Construction companies have been forced to dramatically change their mode of operation due to numerous worldwide lockdowns and restrictions. According to data from IHS Markit, global construction output shrank by 3.1% in 2020, which contrasts sharply with the 3.1% rise previously projected before the

epidemic. There are noticeable geographical differences, with output shrinking by 7.3%, 1.7%, and 0.9% in Western Europe, North America, and North-East Asia, respectively. Contractors have managed supply chain interruptions, project suspensions, and compliance with government rules while guaranteeing ongoing projects' completion and on-site personnel's safety. The pandemic response variations have worsened these problems (Dingel & Neiman, 2020).

For the pandemic's effects to be minimized, effective leadership is essential. Successful managers may motivate staff to preserve their health and give them the information they need to prevent the epidemic. In the end, this helps make the organization's operations more resilient. The virus is contained primarily through preventive measures, with early discovery, diagnosis, isolation, and treatment crucial steps in halting its transmission. These preventative strategies heavily emphasize isolating affected people and thorough infection control, which includes actions to be taken during the diagnosis and treatment of infected people (Sohrabi et al., 2020)

As the virus continues to propagate globally, maintaining a heightened awareness and implementing preventive measures become indispensable, given the virus's transformation into an "urban disease." This is particularly critical in the construction industry. The site administrator's leadership capability is vital to preventive management. However, how does this influence business continuity?

Therefore, the researcher is interested in examining how effective leadership is in connection to company continuity and preventive measures. Understanding these dynamics is essential for the current generation and for putting plans in place in case pandemics in the future start to spread. We can better prepare the construction sector and other sectors to react to similar events

in the future by using the lessons learned from this ongoing crisis. Thus, leadership's function in encouraging preventative measures and guaranteeing company continuity becomes a crucial research subject to protect our present and future societal and economic well-being.

Research objectives

1. To investigate the role and influence of leadership in implementing preventive management measures and ensuring business continuity in the construction industry, with a specific focus on the Bangkok area.
2. To assess the significance of preventive management as a critical component of business continuity management, identifying its role in managing internal and external organizational threats.
3. To provide valuable insights and recommendations on effective leadership and business continuity management strategies, thus contributing to the knowledge body and aiding industry practitioners and policymakers.

Literature Review

Concept and Theory of Leadership

Leadership as a concept is diverse and multifaceted, with an extensive body of literature dedicated to its study. It is generally recognized as an influence process where leaders guide group actions toward achieving a common goal (Northouse, 2018). Leadership has been described as a complex and multidimensional process that cannot exist without the mutual relationship between leaders and followers (Bryman et al., 2011). In a fast-paced, modern business environment, leadership is increasingly critical due to constant changes, digital transformation, and technological progression (Uhl-Bien et al., 2007). Leaders are responsible for navigating these changes, presenting a strategic

approach to problem-solving, and enabling business continuity (Oreg & Berson, 2018).

There are various leadership theories, but one notably relevant today is the Path-Goal theory, initially proposed by House and Mitchell (1974). The theory suggests that a leader's primary responsibility is to remove barriers and enhance the enjoyment and engagement of their followers' pursuit of goals. According to this theory, there are four distinct leadership styles: directive, supportive, participatory, and goal-oriented. While supportive leadership is defined by approachability and care for followers' welfare, directive leadership is the leader providing explicit instructions on tasks and performance requirements. Collaboration and democracy are fostered by participatory leadership, which involves followers in the decision-making process. In contrast, achievement-oriented leadership sets ambitious objectives and exhibits excellent levels of confidence in the talents of the followers. The Path-Goal theory states that leaders should modify their approach based on the traits of their followers and the workplace environment, eventually striving to increase follower motivation, contentment, and performance. Another influential leadership theory is the Transformational Leadership theory, as proposed by Bass and Riggio (2006), which underscores the vital role of leaders in inspiring and propelling their followers to prioritize the organization's good over their self-interests. This leadership model rests on four pillars: idealized influence, where leaders exemplify ethical values and act as role models; inspirational motivation, where leaders instill a sense of purpose and team spirit; intellectual stimulation, encouraging creativity and questioning established norms; and individualized consideration, offering personalized mentorship for each follower's development. Ultimately, this leadership style fosters followers who are deeply committed to the leader's

vision, exceed performance expectations, and pursue continual personal and professional growth. Also worth mentioning is the concept of Servant Leadership, a concept introduced by Robert K. Greenleaf in 1970, which emphasizes the importance of leaders prioritizing the needs of their followers. Rather than focusing on power or control, servant leaders promote their team's and broader community's growth and well-being. They exhibit active listening, empathy, self-awareness, and the ability to heal relationships, persuasively communicate, conceptualize strategically, and demonstrate foresight. Above all, they are committed to fostering personal and professional growth in others and building a sense of community, which results in a more collaborative, ethical, and caring environment.

The Path-Goal Theory of Leadership, Transformational Leadership Theory, and Servant Leadership provide distinct perspectives on the role and behaviors of influential leaders. Path-Goal Theory emphasizes the leader's responsibility to make the journey toward goals more accessible, transparent, and motivating for followers. It acknowledges that leaders must adapt their style to the characteristics of their followers and the work environment to boost motivation, satisfaction, and performance. Transformational Leadership Theory, on the other hand, emphasizes the ability of leaders to inspire and motivate adherents to put the organization's collective good ahead of their self-interests. This strategy encourages innovation, promotes individualized consideration of the requirements of followers, fosters intellectual stimulation, and incorporates inspirational motivation. The concept of servant leadership emphasizes the requirements of the followers and views leadership as a service to others. These leaders prioritize the development and well-being of their team, nurturing a collaborative, ethical, and compassionate environment. These theories provide

valuable insight into leadership and its influence on followers' outcomes. However, the most influential leaders can adapt their leadership style to the requirements of their followers and the specific context in which they operate by incorporating elements from each model. Therefore, effective leadership may not be limited to a singular theory but is more likely a combination of these various perspectives.

Therefore, Leadership, preventive management, and business continuity management are crucial in nurturing organizational resilience and success. Leadership influences preventive management directly, as leaders establish safety protocols, assure resource allocation, and cultivate a safety culture. For example, according to the Path-Goal theory, directive leadership aids in establishing distinct preventive measures, whereas participative leadership encourages the participation of all stakeholders in risk strategy development. In contrast, the relationship between leadership and business continuity management is significant, as leaders supervise the creation, implementation, and disseminating of continuity plans. Transformational leaders inspire team resilience, ensuring continuity in adverse conditions. In alignment with the essence of business continuity, servant leaders prioritize the team's well-being by attending to their requirements to maintain operational processes. Consequently, the triadic relationship between leadership, preventive management, and business continuity management emphasizes the need for skilled leaders to guide their organizations through uncertainty and adversity. The hypotheses were proposed as follows:

H₁: Leadership has a positive influence on preventive management.

H₂: Leadership has a positive influence on business continuity management.

Concept and Theory of Preventive Management

Preventive management emphasizes the significance of forward-thinking strategies and preparedness to mitigate risks and prevent potential challenges from evolving into more severe issues (Hale & Borys, 2013). The cornerstone of this concept is the idea that it is more cost-effective and efficient to deter a crisis than to respond to it once it has transpired. The broad activities within preventive management include risk evaluation, proactive planning, regular monitoring, and constant reassessment of strategies. Risk assessment involves determining potential risks, evaluating their prospective impact on an organization, and charting an appropriate response strategy (Dionne, 2013). Continuous monitoring is integral to this process, ensuring the prevention strategies effectively mitigate risks (Alberts & Dorofee, 2003).

The successful implementation of preventive management necessitates a paradigm shift from a reactive approach to a proactive one. Instead of waiting for problems to occur and then resolving them, preventive management focuses on anticipating potential issues and instituting measures to prevent them from occurring (Zsidisin et al., 2004). Leaders play a crucial role in the execution of effective preventive management. They must cultivate a culture that values and practices prevention, allocate resources for preventive measures, and participate actively in risk assessment and strategy formation (Kaplan & Mikes, 2012). As a result, effective preventive management can contribute to achieving strategic objectives, improving overall performance, and enhancing organizational resilience. Preventive management, emphasizing anticipation and proactive measures, is a crucial strategy in contemporary organizations. It plays a significant role in minimizing disruptions, enhancing resilience, and promoting business continuity.

Prevention in COVID-19

Prevention is the best practice right now to reduce the impact of COVID-19, considering the lack of effective treatment. There is no vaccine currently to protect against COVID-19. The best Preventive measures to reduce the chances of infection include staying at home, wearing a mask, avoiding crowded places, keeping at least 6 feet distance from others, washing hands with soap and water often and for at least 20 seconds, practicing good respiratory hygiene, and avoiding touching the eyes, nose, or mouth with unwashed hands. Those who are diagnosed with COVID-19 or suspected they might be infected are advised by the CDC (Centers for Disease Control and Prevention, 2020) to stay home except to get medical care, call in advance before visiting a healthcare provider, wear a face mask before entering the healthcare provider's office and when in any room or vehicle with another person, cover coughs and sneezes with a tissue, regularly wash hands with soap and water and avoid sharing personal household items.

Personal protective equipment

Chou et al. (2020) suggested that their frequent and close contact with infected patients suggests that healthcare personnel are more likely to contract COVID-19. Personal Protective Equipment (PPE), such as gloves, masks, and garments, is crucial in protecting healthcare workers against this risk. However, the efficacy of PPE depends on several variables, including the type of PPE used the correct donning and doffing procedures, and the environment in which it is used. The authors advocate for additional research to determine how these variables influence PPE's efficacy and identify additional strategies to safeguard healthcare workers from COVID-19.

Face Masks

The World Health Organization (WHO) and several nations advise that the public use nonmedical facial masks in scenarios where the risk of transmission is high and social distancing is hard to maintain. This recommendation aims to curb the disease's spread among asymptomatic and pre-symptomatic people, and it supplements established preventative measures, including social distancing (Feng et al., 2020). Face masks can restrict the size and reach of respiratory droplets produced during talking, breathing, or coughing. They are highly recommended for those who might be infected and those caring for someone suffering from the disease (Esposito et al., 2020).

Social distancing

Social distancing strategies aim to reduce contact of infected persons with large groups by closing schools and workplaces, restricting travel, and canceling large public gatherings. Distancing guidelines also include that people stay at least 2 meters (6.6 ft) apart. After the 7 of social distancing and stay-at-home orders, many regions have sustained an effective transmission rate ("Rt") of less than one, meaning the disease is in remission in those areas.

Hand-washing and hygiene

Always proper hand hygiene after any cough or sneeze is encouraged. The WHO also recommends that individuals wash their hands often with soap and water for at least 20 seconds, especially after going to the toilet, when hands are dirty, before eating, or after blowing one's nose. The CDC recommends using an alcohol-based hand sanitizer with at least 60% alcohol, but only when soap and

water are not readily available. The WHO provides two formulations for local production for areas where commercial hand sanitizers are not readily available. In these formulations, antimicrobial activity arises from ethanol or isopropanol. Hydrogen peroxide is used to help eliminate bacterial spores in the alcohol; it is "not an active substance for hand antisepsis." Glycerol is added as a humectant. Sanitizing frequently touched surfaces is also recommended.

Management

No antiviral treatment for COVID-19 is recommended, and no vaccine is available. Depending on the severity of the patient, various strategies are available. Residence administration is appropriate for asymptomatic patients. They require regular, mandatory assessments of their body temperature, blood pressure, oxygen saturation, and respiratory symptoms for approximately two weeks. These patients should prevent transmission to others, be monitored for clinical status, and, if necessary, be hospitalized immediately. COVID-19 outpatients should remain at home and attempt to isolate themselves from other household members. They must wear a face mask in the same room (or vehicle) as others. In the context of clinical settings. Also required are the cleaning and disinfection of frequently contacted surfaces. Uncertainty surrounds the optimal duration of home isolation, but 14 days without symptoms (fever, breathing problems, etc.) is considered sufficient to terminate home isolation. People are treated with supportive care, including fluid therapy, oxygen support, and care for other vital organs affected. The CDC advises those who suspect they contain the virus to wear a simple face mask. Extracorporeal membrane oxygenation (ECMO) has been utilized to diagnose respiratory failure, but its benefits are still being evaluated. A nutritious diet and good personal hygiene are recommended to

boost immunity. Supportive remedies may benefit patients with mild symptoms in the earliest stages of an infection.

In situations as delicate as the COVID-19 crisis, the issue lies not with a scarcity of solutions but rather the incompetence of leadership steering society. Arbitrary and divisive leadership is likely to falter in mitigating a pandemic. Middle-level leadership interventions may remedy organizational hurdles, such as fostering peer exchange or altering top-level leadership styles to embrace stress-preventive strategies. Other constraints, like staff shortages, relate to working conditions, and these can only be influenced through health policy decisions and preventive management strategies (Hanna et al., 2022).

In any business sector, business continuity management (BCM) is considered a crucial part of a larger framework or a component of other management processes (Partager, 2023). Preventive management and business impact analysis are key activities within BCM, governed under the company's governance and risk management policy. Preventive management primarily seeks to pinpoint and prioritize internal and external threats before formulating and implementing action plans to mitigate risk. Under the umbrella of BCM, business impact analysis relates to the critical processes tied to business risks, as outlined in an organization's preventive management program (Melnik et al., 2022). The hypothesis was proposed as follows:

H₃: Preventive management positively influences business continuity management.

Concept and Theory of Business Continuity Management (BCM)

Business Continuity Management (BCM) is an integral component of any robust organizational strategy, providing a road map for maintaining operations

during unforeseen disruptive events and assisting an organization in returning to a standard or near-normal state as soon as possible. It is intended to secure an organization against potential disruptions, such as natural disasters, IT failures, supply chain interruptions, and human-related incidents, such as strikes or malicious acts (Hiles, 2011; Partager, 2023). BCM entails an exhaustive evaluation of an organization's critical functions and processes, as well as an analysis of potential threats and their potential consequences. This phase, also known as a risk assessment or business impact analysis, assists in identifying vulnerabilities and the potential effects of a disruption on operations (Elliott et al., 2010). After identifying threats and vulnerabilities, the organization must devise a proactive plan to mitigate these risks. This includes implementing preventative measures, developing response strategies, and establishing recovery procedures. This phase may involve the creation of alternative operational sites, establishing backup procedures, and developing communication plans (Elliott et al., 2010).

In addition, BCM is not a one-time event. It is a dynamic process that requires periodic evaluations, updates, and enhancements in response to changes in the business environment or the organization. BCM must be thoroughly integrated into an organization's culture and regular operations to be effective, and top-level management must support it (Hiles, 2011). BCM also includes training and awareness programs to familiarize employees with their duties and responsibilities during interruptions. Testing and exercises are essential elements of BCM, as they identify gaps and areas for improvement while enhancing the organization's preparedness for disruptions (BCI, 2018).

Business continuity is a process within which organizations can predict and overcome disruptions, eliminate the risk of holding the operations, and continue operating. BCP is to mitigate risk, reduce the impact of risks, and ensure it operates

as usual. Until now, there was no specific standard or framework to make a BCP. The framework has eight elements and 38 activities by adopting PDCA (Plan-Do-Check-Act) in Figure 1.

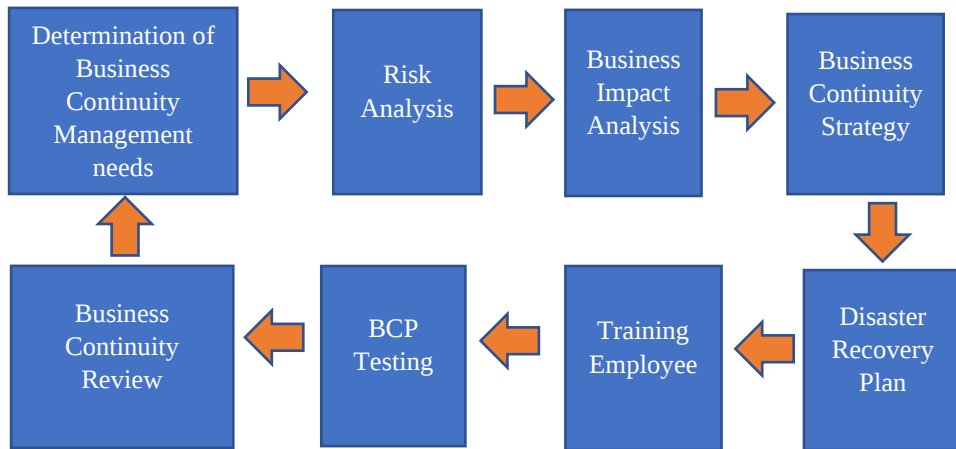

Figure 1. PDCA Framework

Source: (Deming, 1986)

In a study conducted by Wu et al. (2021), it was emphasized that organizations need to enhance their resilience to remain competitive and prosperous in the current volatile market. Both private and public sector entities must be well-prepared to handle and swiftly respond to any unexpected crises to mitigate operational disruptions. The authors noted that significant operational failures could decrease service quality and even cause considerable financial losses, mainly if the disruption is extensive or prolonged.

Research model

Based on the literature review above and the actual situation, a model for the linkage between leadership, preventive management, and business continuity management is shown in Figure 2. This model contains two endogenous variables (preventive and business continuity management) and one exogenous variable (leadership).

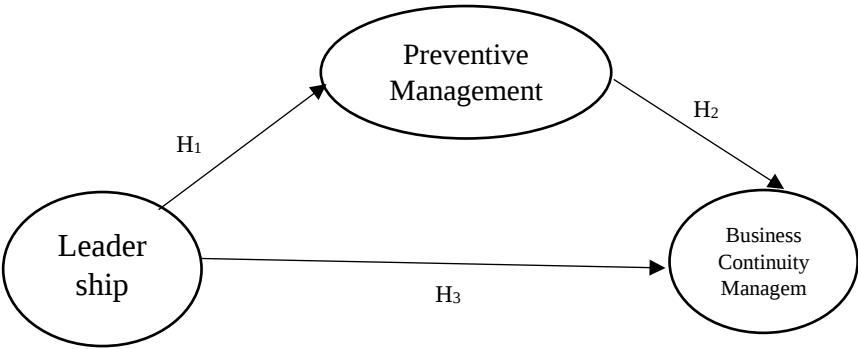

Figure 2. Conceptual Framework

Questionnaire Design

In this research, the questionnaire includes three parts: Part one focuses on the basic information of respondents, and part two, which is the core of this questionnaire, focuses on nineteen measurement items about the above three explanatory variables. The 5-Point Likert Scale was adopted for the survey and the items about the linkage of the three latent variables. However, some adjustments were made to the research model in this paper. Table 1 presents the questionnaire in detail.

Table 1 Variables and measurement items

Variable	No.	Measurement Item	References
Leadership	LM1	Identify the Problem	(Northouse, 2018)
	LM2	Identify the potential issues involve	(Oreg & Berson, 2018)
	LM3	Review Relevant Ethical Guideline	
	LM4	Know Relevant Laws and regulations	
	LM5	Obtain Consultation	

Variable	No.	Measurement Item	References
	LM6	Consider the possible and probable courses of action.	
	LM7	List the consequence of the probable course of action.	
	LM8	Decide on what appears to be the best course of action.	
Preventive Management	PM1	Sufficient Health Knowledge	(Hale & Borys, 2013)
	PM2	I am motivated by friends and Family.	(Dionne, 2013)
	PM3	With a Companion	
	PM4	Understand Health Status	
	PM5	Previous Experience	
	PM6	Completeness of Item	
	PM7	Expense Need	
	PM8	Convenient Location	
	PM9	Quality of Medical Devices	
	PM10	Process Layout Planning	
	PM11	Incentive Offered	
	PM12	Asymptomatic without Check	
	PM13	Lack of time	
	PM14	Afraid of Potential Health Problems	
Business Continuity Management	BCM1	Management Support	(Elliott, Swartz, & Herbane, 2010)
	BCM2	Organization Preparedness	(Hiles, 2011)
	BCM3	External Requirement	

Research Methodology

Data collection

This questionnaire was administered from April to December 2022 using a stratified random sampling method. By dividing the study area into 50 districts in Bangkok and five suburban areas, questionnaires were disseminated to all administrators at 265 construction sites divided into two work sites per district.

Data analysis

Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) version 25.0 and AMOS version 21.0 (copyright) were used to analyze the data in this study. The relationship between each latent variable was analyzed using a structural equation model (SEM).

Results and Discussion

The sample included 265 construction managers from Bangkok and the surrounding area. Most participants were male (77.4%), with an average age of 39.3 years. As shown in Table 2, the majority of participants were secondary school graduates (25%) and high school graduates (48%) with bachelor's degrees (10.6%), master's degrees (79.6%), and doctorates (9.8 percent).

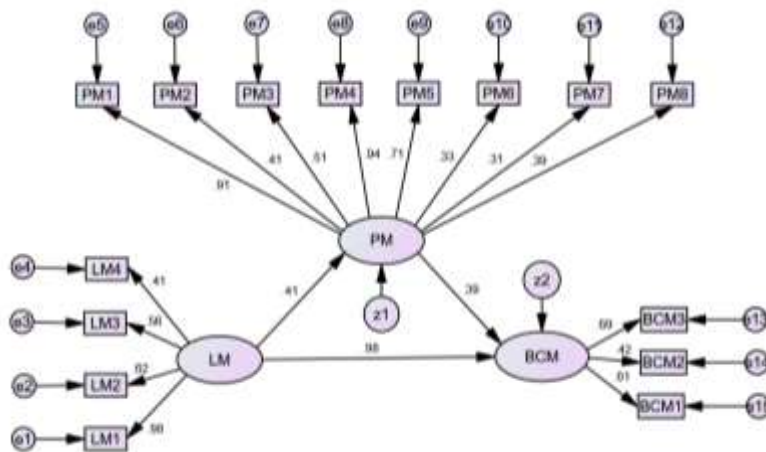
Table 2 Demographic characteristics of samples

Basic Information	Item	Frequency	Percentage
Gender	Male	205	77.4%
	Female	60	22.6%
Age (yr.)	Average	39.3 years	
Education background	Bachelor's	28	10.6%
	Degree		

Basic Information	Item	Frequency	Percentage
	Master's Degree	211	79.6%
	Doctor's Degree	3	0.01%
Income	30,001 – 50,000 baths	3	1.1%
	50,001 – 80,000 baths	17	6.4%
	80,001 – Above	228	86%
Position	General Manager	5	1.9%
	Site Engineer	30	11.3%
	Project Engineer	228	86%
	Project Manager	17	6.4

The results indicated that the model fit the empirical data ($\chi^2 = 40.451$, $df = 71$, $\chi^2/df = .570$, $p = .999$, $GFI = .981$, $AGFI = .967$, $CFI = 1.00$, $RMSEA = .000$, $RMR = .005$, $NFI = .967$). The findings revealed that leadership is the most influential factor affecting business continuity management. Preventive management also had a positive impact on business continuity management. In

addition, it also played a mediating role in the relationship between leadership and business continuity management, as illustrated by Figure 4.

$$\chi^2 = 40.451, df = 71, \chi^2/df = .570, p = .999, GFI = .981, AGFI = .967$$

$$CFI = 1.00, RMSEA = .000, RMR = .005, NFI = .967$$

Figure 4. Structural Equation Model (SEM)

Discussion and Conclusion

According to this research findings, leadership is crucial to business continuity management. This is consistent with Bakar, Yaacob, and Mohamed Udin's (2015) study, which demonstrated that solid leadership can promote organizational continuity. The trajectory of an organization is inextricably linked to the decisions made by its executives. Leadership is the foundation of organizational success in the contemporary socioeconomic environment (Mirjana et al., 2022). Diverse scholarly sources also emphasize the central role of leadership in the business continuity management of an organization. One of the most essential characteristics of leadership is the capacity to provide guidance that ensures the continued operation of vital business sectors following major incidents or their return to normal operations within a reasonable timeframe. Our research also uncovered the impact of leadership on preventive management in

construction site administration, corroborating The Health Foundation's (2015) assertions regarding the significance of leadership in infection prevention and control. Considering the challenges of maintaining construction sites and labor centers free of disease in the future, site administrators must give preventive management the attention it deserves. This emphasizes the need for site administrators to receive training to develop and improve their leadership skills to effectively manage and lead their teams (Kouzes & Posner, 2012; Hersey, 2008).

Implication

This study's findings can draw several implications for future research and clinical practice. This study enriches the literature on leadership and its impact on preventive and business continuity management, providing new angles for future research to investigate. Regarding practical implications, leaders should integrate leadership development and training into their strategic planning, particularly those in industries with a high risk of disruption, such as the construction industry. The findings of this research highlight the significance of leadership qualities in the administration of preventive measures and business continuity. Leaders are essential in establishing the tone for an organization's response to disruptions and recovery efforts. Therefore, leadership development programs can enhance an organization's capacity to manage crises and maintain continuity effectively.

In addition, it is demonstrated that preventive management is an essential component of business continuity management. Prioritize the identification of internal and external hazards and the creation of action plans to mitigate risk. Preventive management and effective leadership can increase an organization's resilience, allowing it to recover from disruptions quickly.

Finally, the findings provide policymakers with valuable insights for devising guidelines for industries at high risk of disruption. Given leadership's significant impact on business continuity management, policies should be developed to encourage leadership development and the implementation of effective preventive management strategies. Future research could investigate the dynamics of leadership behavior in managing crises and ensuring business continuity across diverse cultural and industry contexts. It will provide a more nuanced understanding of how leadership influences business continuity management under different circumstances.

References

- Alberts, C., & Dorofee, A. J. (2003). *Managing information security risks: the OCTAVE approach*. Addison-Wesley Professional.
- Bakar, Z. A., Yaacob, N. A., & Udim, Z. M. (2015). The Effect of Business Continuity Management Factors On Organizational Performance: A Conceptual Framework. *The International Journal of Economics and Finacial*, 6(4), 128-134.
- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). *Transformational leadership (2nd ed.)*. Psychology Press.
- Bryman, A., Collinson, D., Grint, K., Jackson, G., & Uhl-Bien, M. (2011). The SAGE handbook of leadership. *Sage Publications, London.*, 6(2), 1–15.
- CDC, U. C. (2020, June 28). 1. "Recommendation Regarding the Use of Cloth Face Covering, Especially in Areas of Significant Community Base. *CDC*.
- Chou, R., Dana, T., Buckley, D. I., Selph, S., Fu, R., & Totten, A. M. (2020). Epidemiology of and Risk Factors for Coronavirus Infection in Health Care Workers: A Living Rapid Review. *Annals of Internal Medicine*, 173(2), 120–136.
- Deming, E. W. (1986). *Out of the crisis*. Massachusetts Institute of Technology, Center for Advanced Engineering Study.
- Dingel, J. I., & Neiman, B. (2020). How many jobs can be done at home? *Journal of Public Economics*, 189(2).
- Dionne, G. (2013). Risk Management: History, Definition and Critique. *Risk Management and Insurance Review*, 16(2), 147–166.

- Duan, P., Goh, Y. M., & Zhou, J. (2023). The impact of the COVID-19 pandemic on construction safety in China and the U.S.: A comparative study. *National Library of Medicine*, 1–13.
- Elliott, D., Swartz, E., & Herbane, B. (2010). *Business continuity management: a crisis management approach*. Routledge.
- Esposito, S., Principi, N., Leung, C., & Migliori, G. B. (2020). Universal use of face masks for success against COVID-19: evidence and implications for prevention policies. *European Respiratory Journal*, 55(6), 1–5.
- Feng, S., Shen, C., Xia, N., Song, W., Fan, M., & Cowling, B. J. (2020). Rational use of face masks in the COVID-19 pandemic. *The Lancet Respiratory Medicine*, 8(5), 434–436.
- Hale, A., & Borys, D. (2013). Working to rule, or working safely? Part 1: A state of the art review. *Safety Science*, 55, 207–221.
- Hanna, S. T., Uhi-Bien, M., Avolio, B. J., & Cavarretta, F. (2022). A Framework for Examining Leadership in Extreme Contexts. *Leadership Quarterly*, 20(6), 897–919.
- Hasey, P. (2008). *Management of organizational behavior: leading human resources*. Upper Saddle River, N.J.: Pearson Prentice Hall.
- Hiles, A. (2011). *The Definitive Handbook of Business Continuity Management, 3rd Edition*. John Wiley & Sons.
- House, R. J., & Mitchell, T. R. (1974). *The path-goal theory of leadership*. Southern Illinois: Southern Illinois University Press.

- Kaplan, R. S., & Mikes, A. (2012). Managing Risks: A New Framework. *Harvard Business Review*, 90(6), 48–60.
- Kouzes, J. M., & Posner, B. Z. (2012). *The leadership challenge: How to make extraordinary things happen in organizations*. John Wiley & Sons.
- Melnyk, S. A., Lummus, R., Vokurka, R., Burns, L., & Sandor, J. (2022). Mapping the Future of Supply Chain Management: A Delphi Study. *Journal of Supply Chain Management*, 35(4), 16–26.
- Mirčetić, V., Brzaković, P., & Vukotić, S. (2018). Leadership effectiveness in the modern age. *Proceedings of ERAZ*, 885.
- Niemimaa, J. (2019). Business continuity of business models: Evaluating the resilience of business models for contingencies. *International Journal of Information Management*, pp. 49, 208–216.
- Northouse, P. G. (2018). *Leadership: Theory and practice (8th ed.)*. SAGE Publications, Inc.
- Ofori, G. (2015). *The construction industry: Aspects of its management and research*. Singapore: Springer.
- Oreg, S., & Berson, Y. (2018). Leadership and employees' reactions to change: The role of leaders' attributes and transformational leadership style. *Personnel Psychology*, 64(3), 627–659.
- Partager, S. (2023, January 19). *Business Continuity Management (BCM) and Cyber Resilience*. Retrieved from Heamind Partner: <https://www.headmind.com/en/business-continuity-management-and-cyber-resilience-bcm/>

- Sohrabi, C., Alsafi, Z., O'Neill, N., Khan, M., Kerwan, A., Al-Jabir, A., . . . Agha, R. (2020). World Health Organization declares global emergency: A review of the 2019 novel coronavirus (COVID-19). *International Journal of Surgery*, 76, 71–76.
- Stojanović-Aleksić, V. (2017). Correction: Factors and sources of leadership capabilities: Experience from Serbia. *Annals of the Faculty of Economics in Subotica*, 53(38), 317-333.
- The Health Foundation. (2015). *Infection prevention and control. Lessons from acute care in England*. The Health Foundation.
- Uhl-Bien, M., Russ, M., & Bill, M. (2007). Complexity leadership theory: Shifting leadership from the industrial age to the knowledge era. *The Leadership Quarterly*, 18(4), 298–318.
- Wu, L., Xia, H., & Bao, S. (2021). Emergency Preparedness within the Hotel Industry: A Case Study of Wuhan City, China. *International Journal of Safety and Security Engineering*, 11(1), 43–49.
- Zsidisin, G. A., Ellram, L. M., Carter, J. R., & Cavinato, J. L. (2004). An analysis of supply risk assessment techniques. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, 34(5), 397–413.

ปัจจัยที่ส่งเสริมศักยภาพเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดเพชรบูรณ์

Factors that Promote Potential of Ecotourism Route in Phetchabun Province

ดวงกมล สุรพิพิธ¹ ณัฐรินทร์ ปริวงศ์กุลธ² ผกามาศ ชัยรัตน์³ ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ⁴
Duangkamol Surabhidbhidh, Nuttharin Pariwongkhuntorn, Pakamas Chairatana
and Tanarat Ratanapongtra

Received: April 25, 2023 Revised: May 3, 2023 Accepted: June 22, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอในเรื่องปัจจัยที่ส่งเสริมศักยภาพเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยศึกษาด้านปัจจัยที่จะส่งต่อการส่งเสริมศักยภาพเพื่อจัดทำแนวทางเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดเพชรบูรณ์ จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดด้านการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยว จึงมีข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมศักยภาพเส้นทางการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นหัวใจหลัก ประกอบด้วยปัจจัย 9 ประการ ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) 2) ด้านราคา (Price) 3) ด้านการจัดจำหน่าย (Place) 4) ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) 5) ด้านบุคคล (People) 6) ด้านกายภาพ (Physical Evidence) 7) ด้านกระบวนการ (Process) 8) ด้านความร่วมมือทางธุรกิจ (Partnership) และ

¹ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา กรุงเทพมหานคร, College of Management Bangkok - University of Phayao corresponding author E-mail: duangkamol.su@up.ac.th

² วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา กรุงเทพมหานคร, College of Management Bangkok - University of Phayao, E-mail: nuttharin.pa@up.ac.th

³ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กรุงเทพมหานคร, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, E-mail: pakamaschairatana@gmail.com

⁴ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พระนครศรีอยุธยา, University of Technology Suvarnabhumi, Phranakhon Si Ayutthaya District, Phranakhon Si Ayutthaya Province, E-mail: thanarat.r@rmutsb.ac.th

9) ด้านความเข้าใจ (Perception) เพื่อให้สามารถสังเคราะห์จากปัจจัยของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยว แสดงศักยภาพเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อสามารถสร้างเป็นเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ได้

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งเสริม ศักยภาพ เส้นทางท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดเพชรบูรณ์

Abstract

This academic article aims to: 1) present the factors that promote the potential of ecotourism routes, Phetchabun province by studying the factors that will affect the promotion of the potential, and 2) create guidelines for ecotourism routes, Phetchabun Province from the analysis and synthesis of the concept of promoting potential in tourism. There are proposals in order to promote the potential of tourism routes which is the main issues that consist of 9 factors: 1) Product, 2) Price, 3) Place, 4) Promotion, 5) People, 6) Physical Evidence, 7) Process, 8) Partnership, and 9) Perception. There must be a synthesis from the factors of location to provide tourist attractions and demonstrate potential that can be linked to eco-tourism destinations in other attractions in order to create a tourist route of Phetchabun province.

Keywords: Factors, potential promotion, ecotourism route, Phetchabun province

บทนำ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น โดยอาจมีเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องโดยการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งนั้น จะต้องมีการบูรณาการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องมีกิจกรรมที่ส่งเสริม ให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศนั้น มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวประเทศไทย, 2560) จากการเดินทางของ

นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนช่วยกระจายรายได้ลงสู่ระบบเศรษฐกิจในประเทศ โดยเฉพาะเศรษฐกิจในท้องถิ่นที่เป็นเมืองท่องเที่ยวและตามเส้นทางท่องเที่ยว รัฐบาลจึงมีนโยบายชัดเจนให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและชุมชนด้วยการผลักดันให้นักท่องเที่ยวเดินทางเชื่อมโยงจากเมืองหลักสู่ “เมืองรอง” มากขึ้น เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้พัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยว จึงต้องมีการค้นหาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ และกิจกรรมท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงตามนโยบายลดความเหลื่อมล้ำ ภายใต้กรอบพัฒนาประเทศระยะยาว ให้บรรลุวิสัยทัศน์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยครอบคลุมตั้งแต่ปี พ.ศ.2561-2580 มีเป้าหมายที่กำหนดไว้คือ การเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวระดับโลกหรือเป็นแม่เหล็กการท่องเที่ยวระดับโลก (สำนักพัฒนาการประชาสัมพันธ์, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561) โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบกลุ่มความสนใจพิเศษที่จะมีมากขึ้นให้เหมาะกับกำลังรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว (Carrying Capacities) เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวที่จะตามมา และเพื่อให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวให้นำไปสู่การท่องเที่ยวระดับประเทศ รวมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวให้ยั่งยืนเพื่อป้องกันไม่ให้ทรัพยากรท่องเที่ยวเสื่อมโทรมภายใต้เงื่อนไขที่จะทำอะไรให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาท่องเที่ยวเมืองรองให้นานขึ้นและใช้จ่ายมากขึ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2562)

เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งสอดคล้องกับการท่องเที่ยวเมืองรองของประเทศไทยที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เร่งผลักดันให้ “เมืองรอง” ให้เป็น “นางเอก” ของการท่องเที่ยว ด้วยความโดดเด่นน่าเที่ยวไม่แพ้เมืองท่องเที่ยวหลัก ซึ่งเมืองรองของประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 55 จังหวัดก็ได้มีการปรับตัวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากผู้ประกอบการด้านต่างๆ รวมถึงมีการเสริมความปลอดภัยจากสถานการณ์แพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) เพื่อให้นักท่องเที่ยวท่องเที่ยวได้อย่างสบายใจ(ไทยโพสต์,2565) จึงเป็นโอกาสให้การท่องเที่ยวเมืองรองมีการพัฒนา ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยได้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคและเมืองด้านการท่องเที่ยว มีการกำหนดการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและความยั่งยืน มีธุรกิจบริการต่อเนื่องกับการท่องเที่ยว บริการสุขภาพและการศึกษาที่ได้มาตรฐาน รวมทั้ง

ผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561)

จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นหนึ่งใน 16 จังหวัดเมืองรองของภาคเหนือ (ศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว, 2561) มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 9 ของประเทศ ลักษณะทางกายภาพเป็นพื้นที่ราบลุ่มแบบท้องกระทะ ประกอบด้วยเนินเขา ป่า และที่ราบเป็นตอน ๆ สลับกันไป จึงส่งผลให้พื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย (วิกิพีเดีย, 2565) จังหวัดเพชรบูรณ์ จึงมีการท่องเที่ยวที่หลากหลายรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงโบราณสถาน/โบราณวัตถุ ประเพณี และการท่องเที่ยวผจญภัย ถือได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ จากการสำรวจข้อมูลของการท่องเที่ยวภายในประเทศ จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้รับรางวัลดีเด่นประเภทองค์กรของรัฐสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว จากการประกวดอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย(กินรี) หรือ “ไทยแลนด์ทัวริสซึมอวอร์ด” ครั้งที่ 11 ประจำปี 2560 (Thailand Tourism Awards) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560) และติดอันดับ 1 ใน 10 อันดับเมืองท่องเที่ยวสุดฮิตของประเทศไทยจากเว็บไซต์ซิลไปไหน (ซิลไปไหน สื่อออนไลน์, 2562) จากข้อมูลรายงานสถานการณ์การท่องเที่ยว ระหว่างเดือนมกราคม-กรกฎาคม 2565 จังหวัดเพชรบูรณ์มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 1.15 ล้านคน ทำรายได้สะสม 3.3 พันล้านบาท นักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 14,442 คน ทำรายได้สะสม 43.28 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565)

จากข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หากพิจารณาในเชิงรายได้จากนักท่องเที่ยวทั้งหมดอาจสะท้อนให้เห็นได้ว่ารายได้ด้านการท่องเที่ยวของเพชรบูรณ์อาจมาจากกิจกรรมหรือการใช้จ่ายใช้สอยในจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นสำคัญ เป็นการส่งผลดีต่อเศรษฐกิจภายในของจังหวัดเพชรบูรณ์ ทำให้มีรายได้หมุนเวียนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีการสร้างงาน สร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น เช่นเดียวกับวิสัยทัศน์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ “จังหวัดเพชรบูรณ์มุ่งส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ใช้ศักยภาพทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เป็นจุดเด่น พร้อมกับการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและสังคมอย่างยั่งยืน เพื่อให้ไปสู่การเป็นเมืองแห่งความสุขของคนอยู่และผู้มาเยือน” จังหวัดเพชรบูรณ์จึงสะท้อนให้เห็นว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสวยงามและความอุดมสมบูรณ์ของ

ทรัพยากรธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะทั้งการท่องเที่ยว และการจัดอบรมสัมมนาและพักผ่อนในช่วงวันหยุด มีสถานที่ท่องเที่ยว ที่มีชื่อเสียงเช่น ภูทับเบิก จุดชมวิวกาญจนาภิเษกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูทับเบิก การเดินป่าศึกษาธรรมชาติที่ อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว ยลเสน่ห์ของทุ่งสะวันนาแห่งเมืองไทยที่อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,2562)

ถึงแม้ว่าจังหวัดเพชรบูรณ์มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นที่นิยม แต่ในช่วงของ ฤดูกาลของประเทศไทย แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งของจังหวัดเพชรบูรณ์ ต้องมีการปิด เช่น ฤดูฝน มีการปิดแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ เนื่องจากมีปริมาณน้ำมากเป็นอันตราย เป็นต้น การที่ บางช่วงฤดูกาลที่ไม่สามารถให้นักท่องเที่ยวเดินทางได้นั้น จึงส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวใน บริเวณแหล่งท่องเที่ยว กระทั่งผู้ประกอบการ ชุมชน ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวลดลง แต่ จังหวัดเพชรบูรณ์ นอกจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีกิจกรรมทั้งด้าน วัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดที่เป็น เอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ซึ่งสามารถที่จะเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ผ่าน กิจกรรมที่แต่ละพื้นที่คงอนุรักษ์ไว้ เพื่อถ่ายทอดให้ชนรุ่นหลัง (วิชัย ประสิทธิ์วิเศษ,2555) ซึ่ง ทำให้ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวได้มากขึ้น ไม่ เพียงแต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเดียว ทำให้ผู้ประกอบการสามารถบริการนักท่องเที่ยวได้ทุก ฤดูกาล สามารถสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง ไม่เพียงบางช่วงฤดูกาลเท่านั้น มีนักท่องเที่ยวและ รายได้จากนักท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี

จากศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่สามารถเป็นทั้งการท่องเที่ยวที่ สามารถพักผ่อนหย่อนใจและร่วมกับการศึกษา เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น จึงควรมีการกำหนด เป็นกระบวนการและลำดับขั้นตอนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวของ จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยการจัดการของทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาค ประชาชน ภาคนักวิชาการและนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อให้มีความสอดคล้องกับการส่งเสริม การท่องเที่ยวเมืองรองที่ต้องการให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวและรายได้ เกิดการ ยกระดับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ และเป็นการกระจายนักท่องเที่ยวที่หนาแน่นของ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศหลัก ให้เดินทางตามเส้นทางที่สามารถเก็บเกี่ยวประสบการณ์ได้เพิ่ม มากขึ้น

การนำเสนอเนื้อหาในบทความนี้ ผู้เขียนนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยว และส่วนที่สองผู้เขียนนำเสนอด้านศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน

แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว

Kotler และ Armstrong (2005) กล่าวถึงความหมายของส่วนประสมทางการตลาดว่า หมายถึงตัวแปรหลักในการที่จะใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีปัจจัยหลายประการที่เป็นตัวแปรในการควบคุมการตลาดเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าและกลุ่มเป้าหมาย และ Lovelock and Wirtz (2007) กล่าวว่าส่วนประสมทางการตลาดคือ เครื่องมือหรือปัจจัยทางการตลาดที่ควบคุมธุรกิจ ต้องนำ ปัจจัยมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการ และสร้างความพึงพอใจแก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย รวมถึงเพื่อกระตุ้นให้ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเกิดความต้องการสินค้าและบริการ หมายถึง ส่วนประกอบที่เป็นปัจจัยในการวางแผนการตลาดในสินค้าหรือบริการนั้น นอกจากนั้นแล้ว Holloway (2004) ได้นำทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด 4Ps ของ Kotler และ Armstrong (2005) มาปรับใช้กับการตลาดของธุรกิจด้านการท่องเที่ยว โดยได้เพิ่มปัจจัยทางการตลาดอีก 3 ปัจจัย ได้แก่ บุคคล (People) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และกระบวนการ (Process) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดที่สำคัญทางการตลาดสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับธุรกิจทางด้านการบริการ ดังนั้นจึงรวมเรียกได้ว่าเป็นส่วนประสมทางการตลาดแบบ 7Ps ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการให้บริการ และลักษณะทางกายภาพ (อิสริย์ สุขพรสินธรรม, 2562)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2552) ได้อธิบายความหมายของส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) ไว้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการตลาดเป็นปัจจัยที่กิจการสามารถควบคุมได้กิจการธุรกิจจะต้องสร้างส่วนประสมทางการตลาดที่เหมาะสมในการวางกลยุทธ์ทางการตลาดธุรกิจ ในอุตสาหกรรมบริการ (Service Industry) มีความแตกต่างจากธุรกิจอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคและบริโภคทั่วไปเพราะมีทั้งผลิตภัณฑ์ที่จับต้องได้ (Tangible Product) และผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Product) เป็นสินค้าและบริการที่นำเสนอต่อลูกค้า หรือตลาดกลยุทธ์การตลาดที่นำมาใช้กับธุรกิจบริการการบริการจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีส่วน

ประสมทางการตลาดที่แตกต่างจากการตลาดโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจที่มีการต้อนรับ
ขับสู้ (Hospitality) เป็นหัวใจหลักในการทำธุรกิจ ประกอบด้วยปัจจัย 7 ประการ ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) เป็นสิ่งซึ่งสนองความจำเป็นและความต้องการของ
มนุษย์ได้คือ สิ่งที่ผู้ขายต้องมอบให้แก่ลูกค้า และลูกค้าจะได้รับผลประโยชน์ และคุณค่าของ
ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ โดยทั่วไปแล้วผลิตภัณฑ์แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ผลิตภัณฑ์ที่อาจจับต้องได้
และผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้

2. ด้านราคา (Price) คุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่าง
คุณค่า (Value) ของบริการกับราคา (Price) ของบริการนั้น ดังนั้น การกำหนดราคาการ
ให้บริการควรมีความเหมาะสมกับระดับการให้บริการชัดเจน และง่ายต่อการจำแนกระดับ
บริการที่ต่างกัน

3. ด้านการจัดจำหน่าย (Place) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศ
สิ่งแวดล้อมในการนำเสนอบริการให้แก่ลูกค้า ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของลูกค้าในคุณค่าและ
คุณประโยชน์ของบริการที่นำเสนอซึ่งจะต้องพิจารณาในด้านทำเลที่ตั้ง (Location) และ
ช่องทางในการนำเสนอบริการ (Channels)

4. ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญใน
การติดต่อสื่อสารให้กับผู้ใช้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่แจ้งข่าวสารหรือชักจูงให้เกิดทัศนคติและ
พฤติกรรม การใช้บริการและเป็นกุญแจสำคัญของการตลาดสายสัมพันธ์

5. ด้านบุคคล (People) หรือพนักงาน (Employee) ซึ่งต้องอาศัยการคัดเลือก
การฝึกอบรม การจูงใจ เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้แตกต่างเหนือคู่แข่ง
เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และผู้ใช้บริการต่าง ๆ ต้องมีความสัมพันธ์
ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และผู้ใช้บริการต่าง ๆ ต้องมีความสามารถมีทัศนคติที่สามารถ
ตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา สามารถสร้าง
ค่านิยมให้กับองค์กร

6. ด้านกายภาพ (Physical Evidence) เป็นการแสดงให้เห็นถึงลักษณะทาง
กายภาพและการนำเสนอให้กับลูกค้าให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยพยายามสร้างคุณภาพโดยรวม ทั้ง
ทางด้านกายภาพ และรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้าไม่ว่าจะเป็นด้านการ
แต่งกายสะอาดเรียบร้อย การเจรจาต้องสุภาพอ่อนโยน และการให้บริการที่รวดเร็ว หรือ
ผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ลูกค้าควรได้รับ

7. ด้านกระบวนการ (Process) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีการและงานปฏิบัติในด้านการบริการ ที่นำเสนอให้กับผู้ใช้บริการเพื่อมอบการให้บริการอย่างถูกต้องรวดเร็ว และทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความประทับใจ

ภาพที่ 5 The 7 P's Service Marketing ส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจ

ที่มา : ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2552)

เสรี วงษ์มณฑา (2554) ได้ประยุกต์ส่วนประสมทางการตลาด 9 ประการ (9P's) เป็นตัวกระตุ้นที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ประกอบไปด้วย

1) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) คือ สินค้าและบริการต่างๆ ที่ให้บริการได้ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

2) ด้านราคา (Price) คือ มูลค่าในการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการ ในรูปแบบของเงินตรา

3) ด้านการจัดจำหน่าย (Place) คือ ช่องทางที่ช่วยกระจายสินค้าและบริการให้ถึงมือผู้บริโภคอย่างครบถ้วนและสะดวกรวดเร็ว

4) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือ การกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจ รับรู้สินค้าจนเกิดพฤติกรรมการซื้อ

5) ด้านการใช้พนักงานขาย (People) คือ การเสนอขายสินค้าแบบเผชิญหน้ากันหรือการสื่อสารกันโดยตรงระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ

6) ด้านกระบวนการ (Process) คือ รูปแบบและขั้นตอนของการส่งมอบสินค้าและบริการให้กับผู้บริโภค

7) ด้านความร่วมมือทางธุรกิจ (Partnership) คือ การทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจระหว่างผู้จัดส่งวัตถุดิบผู้ผลิตและผู้ขายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

8) ด้านการจัดรวมผลิตภัณฑ์ (Package) คือ การนำเสนอขายสินค้าและบริการที่หลากหลายมาผสมผสานกัน

9) ด้านความเข้าใจ (Perception) คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบสินค้าและบริการรวมทั้งกระบวนการต่างๆ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

จากการที่นักวิชาการด้านการตลาดมีการอธิบายและให้ความเห็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการตลาดในแหล่งท่องเที่ยวจะต้องสร้างส่วน ประสมทางการตลาดที่เหมาะสม สร้างสิ่งที่ดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก โดยมีหลักปฏิบัติการ 2 ประการ คือ 1) ต้องมีการจัดการทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวและเครือข่ายการท่องเที่ยวรวมกัน และ 2) การวางแผนและการสร้างการรับรู้ในตราผลิตภัณฑ์ของแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก (พยอม ธรรมบุตร, 2558) นั้น ทำให้ส่วนประสมทางการตลาดเป็นเครื่องมือหรือปัจจัยทางการตลาดที่นำมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยผู้ซื้อ สินค้าและบริการ ผู้ผลิต และบริการต่างๆ ซึ่งแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์จึงเกิดเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยส่วนประสมทางการตลาดที่สนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างครบถ้วนตามที่นักวิชาการได้ให้ความหมาย คัดเลือกมา 7 ประการ (7P's) ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4) ด้านส่งเสริมการตลาด 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านลักษณะกายภาพ และ 7) ด้านกระบวนการให้บริการ โดยนำไปศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อพิจารณาศักยภาพสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวได้

อย่างเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว โดยเสริมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านความเข้าใจ เป็น ประการที่ 8 เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบสินค้าและบริการ รวมทั้งกระบวนการต่างๆ ให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว

การส่งเสริมการท่องเที่ยว (Tourism Promotion) หมายถึง กระบวนการดำเนิน กิจกรรมต่างๆ ทั้งกระบวนการขายโดยบุคคล (Personal Promotion) และไม่ใช่บุคคล (Non-Personal Selling) เข้าไปติดต่อเพื่อให้เกิดการซื้อขายสินค้าและบริการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ทำให้ สินค้าและบริการเคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคให้มากที่สุด และมีผลกำไรตามธุรกิจนั้น ต้องการ (ศศิกันต์ กุลวานิช, 2551) ในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวมีหลักการ ดำเนินการที่ สำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย, 2550)

1. เร่งพัฒนา บุคลากร พัฒนาบุคลากร และสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมในเขตเมือง และนอก เมืองเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่สร้างแหล่งจำหน่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยส่งเสริม บทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยว และวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพ เดิมอย่าง ต่อเนื่อง

2. เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวแห่งใหม่และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบ การจัดสหกรณ์การท่องเที่ยว และการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว

3. เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอาเปรียบ นักท่องเที่ยวรวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

4. เร่งฟื้นฟูความร่วมมือกับท้องถิ่นอื่นๆ โดยรอบทั้งด้านการตลาด การลงทุน และ การ จัดอุปสรรคในการท่องเที่ยว 5) บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยสร้าง กิจกรรมการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชน ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการบริการ การท่องเที่ยว รวมทั้งการโฆษณา ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นในรูปแบบที่หลากหลาย

จากแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ผู้เขียนจึงสรุปได้ว่า การส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการเคลื่อนของสินค้าและบริการจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค ให้ได้ผลกำไรตามธุรกิจนั้นๆ โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้ง

ภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อเกิดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยว

ศักยภาพ คือ ภาวะแฝง อำนาจ หรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ในสิ่งต่างๆ อาจทำให้พัฒนาหรือให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525) หรืออาจกล่าวได้ว่า ศักยภาพ หมายถึงความสามารถหรือความพร้อมในสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลง การพัฒนา และการปรับปรุงใดๆ ฉะนั้นแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจึงมีศักยภาพแตกต่างกันตามความมุ่งหวังหรือวัตถุประสงค์ของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงจะถูกจัดการเป็นลำดับแรก ดังนั้นการกำหนดปัจจัยการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมและน่าเชื่อถือ เพื่อนำไปใช้ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างแม่นยำและแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีการจัดการที่เหมาะสมต่อไป (สุภาภรณ์ หาญทอง, 2543)

1. หลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพการท่องเที่ยว

การจัดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว จำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นตัววัดศักยภาพ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถเลือกพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ดังนี้ (วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์, 2529)

1.1 คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่เป็นประวัติศาสตร์ ซึ่งนับเป็นคุณค่าหรือความสำคัญที่มีอยู่จะยังผลให้เป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวและเป็นสิ่งที่ตอบสนองความสนใจหรือความต้องการของนักท่องเที่ยวลักษณะของคุณค่าในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะมีมากมีน้อยแตกต่างกันไป ได้แก่ วัดที่มีโบราณวัตถุ โบราณสถานที่เป็นสถาปัตยกรรมเก่าแก่มิประวัติเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ ก็ย่อมจะมีคุณค่ามากกว่าวัดที่สร้างตามแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่และไม่มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจมากนัก

1.2 ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ส่วนประกอบของสถานที่แห่งนั้นในการ

ต้อนรับนักท่องเที่ยว หรือเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเลือกเดินทางมาสู่สถานที่นั้น ๆ ถึงแม้ว่าความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวจะไม่ใช่ว่าสิ่งดึงดูดใจหรือตอบสนองความต้องการโดยตรงแต่ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกเดินทางมายังสถานที่นั้น ซึ่งความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะใหญ่ ๆ ทั้งหมด 5 ลักษณะ ได้แก่

1.2.1 สภาพการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสบาย เหมาะกับการเดินทางท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใดพิจารณา ระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น โดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง เป็นต้น สภาพเส้นทางที่เอื้ออำนวยต่อการเดินทาง เช่น ถนนคอนกรีต ทางลาดยาง ถนนลูกรัง ถ้าเส้นทางต้องใช้เรือหรือแพ เป็นต้น

1.2.2 สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว ระบบสาธารณูปโภคที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถใช้ได้อย่างสะดวกสบายมากน้อยเพียงใด เช่น สถานที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานที่เริงรมย์ สถานบริการอื่นๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานพยาบาล สถานีตำรวจ ระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ต้องพิจารณาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไปถ้าแหล่งเที่ยวนั้นไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วนก็จะพิจารณาถึงความสะดวกและความใกล้เคียงที่จะไปใช้บริการจากแหล่งชุมชนใกล้เคียงมากน้อยเพียงใด

1.2.3 สภาพแวดล้อมสิ่งรอบตัวของแหล่งท่องเที่ยว ตั้งแต่สภาพทางภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ สภาพอื่น ๆ เช่น กายภาพ อากาศ กลิ่น เสียง ควัน แหล่งน้ำขุ่นหรือใสสะอาด รวมทั้งความสะดวกอื่น ๆ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณข้างเคียงหากสภาพแวดล้อมเกิดเป็นปัญหาย่อมส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดสภาพเสื่อมโทรม ลดคุณค่าความใกล้เคียงที่จะไปใช้บริการจากแหล่งชุมชนใกล้เคียงมากน้อยเพียงใดและลดความประทับใจต่อนักท่องเที่ยว

1.2.4 ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว หมายถึง อุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางในการใช้สถานที่แห่งนั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ข้อจำกัดด้านพื้นที่ที่ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวครั้งละมาก ๆ ได้เนื่องจากสถานที่พักและการบริการการท่องเที่ยวไม่เพียงพอ

1.2.5 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว หมายถึง มาตรการหรือการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบของการจัดบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ระบบการให้ความรู้ การสื่อความหมาย และการโฆษณาประชาสัมพันธ์

2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ (วิภา ศรีระทุ, 2551)

2.1 ด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะหรือมีความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพเส้นทาง ฤดูกาล ระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

2.2 ด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับการจัดการควบคุมกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่

2.3 ด้านกิจกรรมและกระบวนการ คือ การพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการสร้างจิตสำนึก และการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

2.4 ด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้าง และประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจหรือสนใจที่จะแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

3. เครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว มีดังนี้ (ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร, 2542)

3.1 ปัจจัยจุดใจหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวขึ้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลาย ๆ ด้าน เช่น ความต้องการในด้านความสงบ ในการพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์ ซึ่งปัจจัยจุดใจหลัก แบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ ปัจจัยจุดใจในด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจุดใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น

3.2 ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติ และการเมือง

3.3 ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน ด้านที่พัก อาหาร การสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสาร การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น

3.4 ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ต้องพิจารณาถึงโครงข่าย การคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า การระบายน้ำ การกำจัดขยะ ตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม

จากแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยว ผู้เขียนจึงสรุปได้ว่า ศักยภาพการท่องเที่ยว คือ ความสามารถหรือความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนา โดยพิจารณาจากคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงสภาพการเข้าถึงของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อมโดยรอบของแหล่งท่องเที่ยว ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมหรือพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ซึ่งสามารถประยุกต์นำไปใช้ในการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยว

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยที่ส่งเสริมศักยภาพเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถผลานจากแนวคิดด้านการท่องเที่ยว 3 แนวคิด ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว 2) แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว และ 3) แนวคิดด้านศักยภาพการท่องเที่ยว เพื่อสร้างศักยภาพเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้เป็นเส้นทางการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ท่องเที่ยวทุกฤดูกาล ด้วยการพิจารณาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ด้านเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทุกแหล่งท่องเที่ยวมีคุณค่า มีการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในทุก ๆ ด้านแล้วนั้น ไม่ว่าจะเป็นด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและด้านการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่าย ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคชุมชน เมื่อมีการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ว่าจะเป็นด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการกำหนดราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านบุคคล และด้านกระบวนการ/กิจกรรมทางการท่องเที่ยว จึงมีแนวทางเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในลักษณะการแบ่งเป็นตามฤดูกาล ตาม

เส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมตามอำเภอของจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะคลัสเตอร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บทสรุป (Conclusion)

ปัจจัยที่ส่งเสริมศักยภาพเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดเพชรบูรณ์ จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดที่เป็นปัจจัยส่งเสริมศักยภาพ จึงสามารถสรุปได้ว่าหากมีการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดเพชรบูรณ์ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่เป็นตัวแปรหลักในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ตามแนวคิดของ Kotler และ Armstrong (2005) ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2552) ได้อธิบายความหมายของส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการตลาดเป็นปัจจัยที่กิจการสามารถควบคุมได้กิจการธุรกิจจะต้องสร้างส่วนประสมทางการตลาดที่เหมาะสมในการวางกลยุทธ์ทางการตลาดธุรกิจในอุตสาหกรรมบริการ (Service Industry) มีความแตกต่างจากธุรกิจอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคและบริโภคทั่วไปเพราะมีทั้งผลิตภัณฑ์ที่จับต้องได้ (Tangible Product) และผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Product) เป็นสินค้าและบริการที่น่าเสนอต่อลูกค้า หรือตลาดกลยุทธ์การตลาดที่นำมาใช้กับธุรกิจบริการจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีส่วนประสมทางการตลาดที่แตกต่างจากการตลาดโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจที่มีการต้อนรับขับสู้ (Hospitality) เป็นหัวใจหลักในการทำธุรกิจ ประกอบด้วยปัจจัย 7 ประการ ดังนี้ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) 2) ด้านราคา (Price) 3) ด้านการจัดจำหน่าย (Place) 4) ด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) 5) ด้านบุคคล (People) 6) ด้านกายภาพ (Physical Evidence) และ 7) ด้านกระบวนการ (Process) และสอดคล้องกับเสรี วงษ์มณฑา (2554) ที่ได้ประยุกต์ส่วนประสมทางการตลาด เพิ่มอีก 2 ประการ รวมเป็นปัจจัยทั้งหมด 9 ประการ (9P's) เป็นตัวกระตุ้นที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ประกอบไปด้วย 8) ด้านความร่วมมือทางธุรกิจ (Partnership) และ 9) ด้านความเข้าใจ (Perception) เพื่อให้การปรับเปลี่ยนรูปแบบสินค้าและบริการ รวมทั้งกระบวนการต่างๆ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยใช้การส่งเสริมการท่องเที่ยว (Tourism Promotion) (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2550) พิจารณาด้านความหลากหลายของการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม เป็นต้น นอกจากนั้น พิจารณาด้านศักยภาพการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านคุณค่าของแหล่ง

ท่องเที่ยว ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก
ของแหล่งท่องเที่ยว ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว และการบริหารจัดการด้านการ
ท่องเที่ยว เพื่อสามารถสร้างเส้นทางท่องเที่ยวให้สามารถครอบคลุมกับศักยภาพของแหล่ง
ท่องเที่ยว และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กรมการท่องเที่ยว. (2562). **การพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยง**. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กรมการท่องเที่ยว. (2558). **แบ่งภาคการท่องเที่ยวเมืองรองตามเกณฑ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย**. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กิตติ แก้วเขียวและ ภิญญา แก้วเขียว. (2563). ส่วนประสมการตลาดบริการและคุณภาพบริการที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการสถานออกกําลังกายในเขตอำเภอ เมือง จังหวัดชุมพร. **วารสารการบริหารและการจัดการ**, 10 (1), มกราคม – มิถุนายน, หน้า 38 - 47.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). **การกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ**. สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). **แผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปี 2562**. สำนักงานประชาสัมพันธ์.
- เฉลิมลักษณ์ คุปิตพันธ์ และปริญญา บรรจงมณี. (2563). แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**, 14 (1), มกราคม – เมษายน, หน้า 1 - 13.
- คมสันต์ ศรีปิตังค์, (2557). **การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ, เพื่อฟ้าพรันต์.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. (2538). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิรัชญา มณีเนตร. (2551). **การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. เอกสารประกอบการสอนวิชาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิรัชญา มณีเนตร. (2552). **ไทยศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว**. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น : คลังนาวิทยา.
- จิรัชญา มณีเนตร. (2553). **แรงจูงใจและพฤติกรรมการทำงานในธุรกิจท่องเที่ยวชายแดนไทย-ลาว(รายงานวิจัย)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ทิมมพร ออรุ่งวิไล. (2563). **กระบวนการตัดสินใจท่องเที่ยวเมืองรองของนักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร**. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ทวนชัย อรุณโรจน์. (2553). **เมืองท่องเที่ยวแบบเมื่อนานอยู่และปัจจัยที่สำคัญของการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- ธนธรณ์ แสงสว่าง. (2563). **ปัจจัยการพยากรณ์พฤติกรรมนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่และการวิเคราะห์แบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ**, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ) คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นริศรา บุญบุตร และดร.ดวงพร พุทธวงค์. (2562). **ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองของไทยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว เมืองรองของนักท่องเที่ยวต่างชาติ**. วารสารบริหารธุรกิจ, 42 (162), เมษายน-มิถุนายน, 69 - 82.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). **การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว**. Tourism Resources Development and Reservation. กรุงเทพฯ.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยวธุรกิจที่ไม่มีวันตายของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: ซีพีบุ๊กสแตนด์ดาร์ด .
- บุษบา สิทธิการ และสิริวัฒนา ไจมา. (2552). **การพัฒนาบทบาทองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุนความพร้อมของเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในกลุ่มภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- พยอม ธรรมบุตร. (2546). **เอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พยอม ธรรมบุตร. (2549). **เอกสารประกอบการสอน เรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว (2006)**. กรุงเทพฯ. สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.
- พระธรรมภู. (2554). **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ. มูลนิธิพุทธธรรม.
- เสรี วงษ์มณฑา, (2542). **กลยุทธ์การตลาด การวางแผนการตลาด**. กรุงเทพฯ: อีระพิมพ์และไซเท็กซ์.

- เสรี วงษ์มณฑา, (2547). **ครบเครื่องเรื่องสื่อสารการตลาด**. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ฉันทิช วรรณณอม, (2554). **การวางแผนและการจัดรายการนำเที่ยว**. กรุงเทพฯ, วิรัตน์ เอ็ดดุกะชัย.
- เฉลิม บุญพิทักษ์, (2556). **กลยุทธ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ, ธรรมสาร.
- วรรณ วลัยวานิช (2559). **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสรี วงษ์มณฑา, (2534). **วิวัฒนาการการท่องเที่ยวของโลกและของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ. วิกีพีเดีย (2563). "จังหวัดน่าน." สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม, 2563, from <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%AB%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B8%99%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%9>.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2554). **กลยุทธ์การตลาด วางแผนการตลาด**. กรุงเทพฯ: ดวงกมลสมัย.
- วินิจ วีรยางกูร, (2552). **การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศรันยา แสงลิ้มสุวรรณ (2555). **การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน**, นักบริหาร.
- Alavanh, P. (2009). **The potential of ecotourism to contribute to local sustainable development: a case study in Kiet Ngong village in Xe Pian National Protected Area, Lao PDR**. New Zealand, Massey University.
- Cohen, E. (1989). **Thai Tourism Hill Tribes, Island and open ended Prostitution**. Bangkok, White Lotus.
- Corbos, A. Z. a. R.-A. (2015). "Towards Sustainable Tourism Development in Urban Areas: Case Study on Bucharest as Tourist Destination. **Sustainability**, 7, 12709- 12722."
- Coulter, M. (2005). **Management**. Prentice Hall, Sawyer.
- Lu, W. (2006). **Tourism Development in Ethnic Areas of Southern China**. Australia, Griffith University.

- Muhammad Aslam Memon, R. A. M. a. C. L. R. (2001). "Human Capital a Source of Competitive Advantage "Ideas for Strategic Leadership." **Australian Journal of Basic and Applied Sciences**: 3(4), pp. 4182-4189.
- R., D. F. (2012). **Strategic Management: Concepts and Cases**. Florence, South Carolina: Prentice Hall, Francis Marion University.
- Reid, R. D. B., D.C (2001). **Hospitality marketing management**. 3rd ed. New York: J. Wiley.
- Schemerhorn, J. R. (2002). **Organizational Behavior**. United Kingdom., U.S.A.: Fairford, GLO,.
- Steven D. Pike (2008). **Destination Marketing: anintegrated marketing communication approach**. Butterworth-Heinmann, Burlington MA.
- Tao, T. C.-H. (2006). **Tourism as a Livelihood Strategy in Indigenous Communities: Case Studies from Taiwan**. Doctor of Philosophy, University of Waterloo.
- Wright, P. L., Pringle, C.D., and Kroll, M.J (1992). **Strategic Management**. New York, Allyn & Bacon.
- Yang, L. (2007). **Planning for Ethnic Tourism: Case Studies from Xishuangbanna, Yunnan, China**. Ontario, Canada, University of Waterloo.

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานงบประมาณ

Bureau of the Budget Government Officers' Working Efficiency

นรินทร์ บุญยเกียรติ¹ และนัทนิชา โชติพิทยานนท์²

Narinthorn Boonyakiati and Natnicha Chotpittayanon

Received: October 28, 2022 Revised: January 14, 2023

Accepted: February 19, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานงบประมาณ โดยการวิจัยให้มีแนวทางการดำเนินการตามภาคของรัฐบาลให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ เกิดประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติที่ไม่มีความจำเป็น โดยสำนักงานงบประมาณจัดสรรงบประมาณประจำปีให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยจัดสรรออกมาในรูปของงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหน่วยงาน กิจกรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานงบประมาณ ให้ความสำคัญในประสิทธิภาพของงานของข้าราชการ โดยเสนอกรอบแนวคิดให้ข้าราชการสำนักงานงบประมาณมีส่วนร่วมด้านปัจจัยเชิงใจ ปัจจัยด้านจูงใจให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปริมาณงาน 2) ด้านคุณภาพงาน 3) ด้านมุ่งเน้นเวลาทำงานสำเร็จทันการณ์ และ 4) ด้านความประหยัดหรือความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน, สำนักงานงบประมาณ

Abstract

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Public Administration, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. Email: gorilla_07@hotmail.com

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. Email: natnicha.ch@ssru.ac.th

The purpose of this study is to examine the factors that affect the performance of civil servants in the Budget Bureau. The research aims to provide guidelines for implementing strategies in the government sector to achieve efficiency, effectiveness, and cost-effectiveness in fulfilling the state's missions. It aims to streamline unnecessary processes and allocate the annual budget in a way that maximizes benefits. The budget allocation is in the form of annual expenses, intended for government agencies and state enterprises to utilize for the development of their organizations and essential activities for national development, considering factors that affect efficiency.

In the performance of their duties in the Budget Bureau, civil servants prioritize the efficiency of their work. They propose a framework that involves the participation of civil servants in the Budget Bureau in terms of motivating factors and supportive factors to enhance the performance efficiency in four aspects: 1) work quantity, 2) work quality, 3) timely completion of tasks, and 4) resource utilization efficiency or cost-effectiveness.

Keywords: Affecting, Working Efficiency, Bureau of the Budget

บทนำ (Introduction)

นโยบายและแนวทางในการบริหารราชการภาครัฐ ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัจจุบัน และตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ สำนักงานงบประมาณ หน่วยงานภาครัฐ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นหน่วยงานส่วนกลาง ที่ทำหน้าที่หลัก 3 ด้าน คือ ด้านการจัดทำงบประมาณ ซึ่งทำหน้าที่พิจารณาและตั้งงบประมาณ รายจ่ายของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่สอดคล้องกับการงบประมาณ โดยคำนึงถึง วินัยทางการคลังและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์โครงการ และรวบรวม ข้อมูลเป็นข้อมูลระดับประเทศเพื่อเข้าสู่กระบวนการของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อไป ด้าน การบริหารงบประมาณ ด้วยการให้คำปรึกษาและดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

และด้านการติดตามและประเมินผล ทั้งติดตามการใช้จ่ายเงิน งบประมาณและติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวบรวม และเสนอแนะแนวทางให้กับรัฐบาล ลักษณะงานของสำนักงบประมาณจึงเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ ข้อมูลเอกสาร การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูล โครงสร้างหน่วยงานตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี แบ่งเป็น 16 ฝ่าย เช่น สำนักนโยบายและแผนงบประมาณ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักจัดทำงบประมาณด้านเศรษฐกิจ 1 ซึ่งแต่ละฝ่ายประกอบด้วยผู้บริหารถึง 5 ระดับ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง ผู้อำนวยการระดับสูง นักวิเคราะห์งบประมาณ ทรงคุณวุฒิ นักวิเคราะห์ งบประมาณเชี่ยวชาญ นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษหรือระดับอาวุโส ส่วนในระดับ ผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ตำแหน่งระดับชำนาญการ ชำนาญงาน ปฏิบัติการและ ปฏิบัติงาน ลักษณะการทำงานในระดับผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบตามแต่ละหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายและทุกคนมีลักษณะงานเช่นเดียวกันคือทำทั้งจัดทำ งบประมาณ บริหารงบประมาณ และติดตาม และประเมินผล ซึ่งหน่วยงานสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และจะมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานตามสถานการณ์อยู่เสมอ การปฏิบัติงานของข้าราชการจึงต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลงและบางครั้งต้องทำงานหนักเป็นเวลาดูติดต่อกัน การส่งเสริมสวัสดิการให้บุคลากรจึง ความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายเป็นอีกทางหนึ่งที่สำนักงบประมาณได้ ดำเนินงาน มาตั้งแต่ ปี 2547 ตามพันธกรณีระหว่างประเทศและนโยบายรัฐบาล มีวิสัยทัศน์ของสำนักงบประมาณคือเป็นกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลที่ ทันสมัย และเชื่อถือได้ ปฏิบัติงานภายใต้พันธกิจ 4 ประการ ได้แก่

- 1) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแนะนำในด้านการงบประมาณแก่รัฐบาล และ หน่วยงานภาครัฐ
- 2) จัดทำงบประมาณรายจ่ายที่สนองต่อนโยบายและเป้าหมายนโยบายของ รัฐบาล โดยคำนึงถึงวินัยทางการคลัง และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ 3) บริหารจัดการงบประมาณ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าให้บรรลุ เป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ของงานตามแผนที่กำหนดไว้ และ 4) ติดตามประเมินผลและรายงานผลความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้ จ่าย

งบประมาณของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ซึ่งทำให้สำนักงบประมาณมีอำนาจหน้าที่ ทั้งหมด 11 ประการ ได้แก่ 1) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง 2) เสนอแนะนโยบายและแนวทางการจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตาม แผนนโยบายแห่งรัฐและแนวทางการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติต่อคณะรัฐมนตรี 3) ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงบประมาณที่สอดคล้องกับการงบประมาณ แก่ส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจ 4) จัดทำงบประมาณรายจ่ายโดยคำนึงถึงวินัยทางการคลังและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ 5) จัดทำร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมเสนอต่อคณะรัฐมนตรี 6) จัดทำข้อเสนอเพิ่มหรือลดการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และกำลังเงินของแผ่นดินต่อคณะรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรี 7) บริหารจัดการงบประมาณเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าให้บรรลุเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงานตามแผนที่กำหนดไว้ 8) ติดตามผล ประเมินผล และรายงานผลความสำเร็จของการดำเนินงานของส่วน ราชการและรัฐวิสาหกิจต่อคณะรัฐมนตรี 9) จัดทำรายงานการโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณเสนอต่อคณะรัฐมนตรี 10) เสนอแนะและให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี ในด้านการงบประมาณ และด้าน อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 11) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงบประมาณหรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย ซึ่งภารกิจของสำนักงบประมาณ จึงต้องสร้างปัจจัยที่ที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

2.1.1 ความหมายของแรงจูงใจ (Motivation)

แรงจูงใจ (Motivation) มาจากภาษาลาติน คือคำว่า Movere หมายถึง การเคลื่อนไหว (to move) แรงจูงใจเป็นเรื่องของความรู้สึกที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรม

ทฤษฎีลำดับความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs Theory)

Maslow (1954) ได้ศึกษาความต้องการของมนุษย์และให้ความสำคัญว่า ประการที่ 1 มนุษย์มีความต้องการเกิดขึ้นเสมอและความต้องการจะมีตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ประการที่ 2

ความต้องการของมนุษย์เป็นสากล คล้ายกันทุกวัฒนธรรมและเป็นลำดับขั้นตอน เมื่อความต้องการในระดับล่างเพียงพอแล้วก็จะยับยั้งความต้องการขึ้นไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ความต้องการของมนุษย์สามารถเรียงเป็นลำดับขั้นได้ 5 ระดับ โดยเริ่มจากลำดับความต้องการขั้นพื้นฐานไปสู่ความต้องการขั้นสูง ดังต่อไปนี้

1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) ได้แก่ ความต้องการพื้นฐานในปัจจัยสี่ทั้งหลาย เพื่อการมีชีวิตอยู่รอด เช่น ความต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค

(2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Security and Safety Needs) กล่าวคือ เมื่อมีอยู่ชีวิตอยู่รอด ได้รับปัจจัย 4 แล้ว มนุษย์ก็อยากจะมี ความมั่นคงในสิ่งที่ได้รับ เช่น ต้องการมีความมั่นคงทางด้านหน้าที่การงาน มั่นคงในชีวิต และทรัพย์สิน

(3) ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) กล่าวคือ ความต้องการที่จะมีเพื่อน มีกลุ่มคนที่รัก ที่ไว้วางใจ เพื่อการพูดคุยปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เนื่องจาก มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงไม่ชอบอยู่โดดเดี่ยว อยู่เป็นกลุ่ม เป็นสังคม

(4) ความต้องการได้รับการยอมรับนับถือ (Esteem Needs) คือ ความต้องการให้คนอื่นเห็นคุณค่า เห็นความสำคัญ ยอมรับในความรู้ความสามารถที่เรามีอยู่ ภาคภูมิใจในตนเองว่าเป็นคนที่มีคุณค่าต่อสังคม

(5) ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง (Self – Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ ไม่มีความกังวลใด ๆ ในความต้องการจากลำดับก่อนหน้าทั้ง 4 ข้อ โดยต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองไปด้วยความอยากรู้ อยากสร้างสรรค์ เพราะใจรัก ทำงานเพราะอยากทำ และมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้ไปถึงจุดสูงสุดที่ศักยภาพของตนเอง มีอยู่อย่างแท้จริง

ทฤษฎี ERG ของเคลตัน อัลเดอร์เฟอร์ (Clayton Alderfer's Existence-Relatedness-Growth ERG Theory) (Alderfer, 1969)

ความต้องการของมนุษย์ในมุมมองของเคลตันไม่ได้เป็นไปในลักษณะตามลำดับขั้นของมาสโลว์ จึงได้นำเสนอทฤษฎี ERG โดยเห็นว่ามนุษย์มีความต้องการ 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

(1) ความต้องการการดำรงอยู่ (Existence Needs: E) เป็นความต้องการด้านกายภาพ ด้านการดำรงอยู่ของชีวิต ด้านวัตถุ และด้านปัจจัย 4 ซึ่งความต้องการในขั้นนี้เทียบเคียงได้กับความต้องการในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ของมาสโลว์นั่นเอง

(2) ความต้องการด้านความสัมพันธ์ภาพ (Relatedness Needs: R) เป็นความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน ลูกน้อง ผู้บังคับบัญชา และกับคนในครอบครัว ความต้องการนี้เป็นความต้องการที่จะได้รับการยอมรับ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การดำรงรักษาความสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลอื่น ๆ ความต้องการรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งจะเทียบเคียงได้ กับความต้องการในระดับ 3 ของมาสโลว์

(3) ความต้องการการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs: G) กล่าวคือ ความต้องการในระดับนี้เป็นความต้องการสูงสุด คือ ความต้องการมีชื่อเสียงได้รับการยกย่องสรรเสริญ จากสังคม ต้องการความสำเร็จสมหวังในชีวิต มีความเชื่อมั่นและนับถือในตัวเอง สามารถเทียบเคียง ได้กับความต้องการในระดับ 4 และ 5 ของมาสโลว์

ทฤษฎีสองปัจจัย (Two-Factor Theory) ของเฮิร์สเบิร์ก

เฮิร์สเบิร์ก (Herzberg, 1974) ผู้คิดค้นทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจในการทำงาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในกลุ่มนักคิด นักบริหาร ซึ่งทฤษฎีของเฮิร์สเบิร์ก ได้ถูกเรียกแตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็น “Motivation- Maintenance Theory” หรือ “Dual Factor Theory” หรือ “The Motivation-Hygiene Theory” ในปี 1959 เฮิร์สเบิร์ก เริ่มต้นค้นคว้าเพื่อสร้างทฤษฎีโดยสัมภาษณ์วิศวกร และนักบัญชีจำนวน 200 คน ในโรงงานอุตสาหกรรม 11 แห่ง ในย่าน Pittsburgh รัฐเพนซิลเวเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยจุดมุ่งหมายของการ

ค้นคว้า เพื่อศึกษาทัศนคติที่เกี่ยวกับงานและการหาหนทางเพิ่มผลผลิต ลดการขาดงาน รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานตลอดจนเพื่อประโยชน์ ให้องค์กรมีความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลต่าง ๆ ที่จะมีส่วนช่วยในการสร้างขวัญและกำลังใจ อันจะส่งผลให้ทุกคนมีความสุขกายสบายใจและมีความพึงพอใจต่อการทำงานมากยิ่งขึ้น

(1) ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors)

ปัจจัยจูงใจนี้หมายถึง ปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นและสนับสนุนให้คนทำงานมากขึ้น อันเนื่องมาจากแรงจูงใจภายในที่เกิดจากการทำงาน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจโดยตรง เป็นปัจจัยที่จะเป็นตัวสร้างทัศนคติในแง่บวกให้เกิดขึ้นกับบุคคลนั้น ซึ่งปัจจัยจูงใจประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ

1. ความสำเร็จในการทำงาน (Achievement) คือ การที่บุคคลสามารถทำงานได้สำเร็จทันตามเป้าหมาย การมีส่วนร่วมในการทำงานของหน่วยงานให้ประสบผลสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ การรู้จักหาแนวทางป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นและเมื่องานสำเร็จก็เกิดความรู้สึกพอใจในความสำเร็จ ได้แก่ การได้ใช้ความรู้ทางวิชาการในการปฏิบัติตามเป้าหมายที่คาดหวัง การเปิดโอกาสให้ตัดสินใจในการทำงานของตนเองได้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาความสำเร็จในการทำงานประกอบด้วย 4 ประเด็น 1) การปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่คาดหวัง 2) การมีส่วนร่วมในการทำงาน 3) การตัดสินใจในการทำงาน 4) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

2. การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือจากหลาย ๆ ฝ่ายไม่ว่าจะเป็นจากหัวหน้า เพื่อนร่วมงานหรือจากบุคคลอื่น ๆ ได้รับ คายยกย่องชมเชย และแสดงความยินดีจากภายในองค์กร ได้รับการให้กำลังใจหรือได้รับการแสดงออก ถึงการยอมรับในความสามารถของบุคคลนั้น ทำให้บุคคลนั้นรู้สึกภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของผลงาน ของตนเอง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาการได้รับการยอมรับ ประกอบด้วย 4 ประเด็น 1) การยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน 2) การยกย่องชมเชย 3) การยอมรับจากองค์กร 4) ความภาคภูมิใจในอาชีพ

3. ลักษณะของงาน (Work Itself) หมายถึง ลักษณะของงานที่มีความน่าสนใจที่จะทำ ตัวงานมีความท้าทายให้ลงมือทำ เป็นงานที่อาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นงานที่มีลักษณะ ทำเสร็จสมบูรณ์ในตัวเอง เป็นงานที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เป็นงานที่มีคุณค่า สามารถปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์และ/หรือทำงานให้เสร็จในระยะเวลาอันสั้น โดยองค์กรทำให้ พนักงานรู้สึกว่าการที่เขาทำนั้นมีความสำคัญและมีความหมายต่อองค์กร จะทำให้บุคคลนั้น แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาลักษณะงานที่ทำ ประกอบด้วย 4 ประเด็น 1) ความท้าทายความสามารถในการทำงาน 2) ความมีอิสระในการทำงาน 3) ความ ถนัดและความรู้ที่ได้ศึกษามา 4) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4. ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความรู้สึกที่พึงพอใจต่อการได้รับ มอบหมายให้รับผิดชอบต่องานของตนและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างอิสระไม่มีการควบคุมจาก หัวหน้ามากจนเกินไปให้อำนาจในการรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะ ศึกษา ความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 4 ประเด็น 1) ความเชื่อถือและความไว้วางใจในงาน 2) ความเหมาะสมกับปริมาณงาน 3) การได้รับมอบหมายงานที่สำคัญ 4) การมีส่วนร่วมในงานที่ได้รับมอบหมาย

5. ความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง การได้รับเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น หมายถึงรวมถึงการได้รับโอกาสในการเข้าฝึกอบรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและได้รับ โอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาความก้าวหน้าใน หน้าที่การงาน ประกอบด้วย 4 ประเด็น 1) การมีโอกาสดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น 2) การ ได้รับการเลื่อนขั้น 3) การได้รับการฝึกอบรม 4) การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

จึงสรุปได้ว่าปัจจัยจูงใจ จึงเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นและสนับสนุนให้คนทำงานมากขึ้น อันเนื่องมาจากแรงจูงใจภายในที่เกิดจากการทำงาน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจโดยตรง เป็นปัจจัยที่จะเป็นตัวสร้างทัศนคติในแง่บวกให้เกิดขึ้นกับบุคคลนั้น แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- ด้านความสำเร็จในการทำงาน (Achievement) หมายถึง การที่บุคคล สามารถทำงานได้เสร็จและประสบผลสำเร็จอย่างดี มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ การรู้จักป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นและการแสดงสิ่งหนึ่งที่ส่งผลให้เห็นผลงานของบุคคลหนึ่ง

- ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้มาขอรับการปรึกษา บุคลากรในหน่วยงานหรือบุคคลอื่นทั่วไปซึ่งการยอมรับนี้อาจจะเป็นการยกย่องชมเชย อย่างไรก็ตามการได้เลื่อนขั้นตำแหน่ง หรือได้รับเงินรายได้เพิ่มขึ้นก็จัดอยู่ในลักษณะของการยอมรับนับถือเช่นกัน แต่เป็นการยอมรับในระดับรองลงไป

- ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง เป็นความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ ๆ และมีอำนาจในการรับผิดชอบอย่างเต็มที่

- ด้านความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสถานะหรือตำแหน่ง ในกรณีที่บุคคลย้ายตำแหน่งจากแผนกหนึ่งไปยังอีกแผนกหนึ่งขององค์การโดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงสถานะ แต่เป็นเพียงการเพิ่มโอกาสให้มีความรับผิดชอบงานมากขึ้นเรียกว่า เป็นการเพิ่มความรับผิดชอบ แต่ไม่ใช่เป็นความก้าวหน้าในตำแหน่งงานที่แท้จริง

- ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ (Work it self) หมายถึง ความรู้สึกดีหรือไม่ดีที่บุคคลมีต่อลักษณะงาน เช่น อาจเป็นงานประจำ หรือเป็นงานที่ต้องใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือเป็นงานที่ง่ายหรือยากเกินไป

ปัจจัยคำจุน (Hygiene Factors)

ปัจจัยคำจุน หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาวะหรือข้อกำหนดเบื้องต้น อันเป็นการป้องกันการเกิดความไม่พึงพอใจขึ้น ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่จะบ่งชี้ถึงความไม่พอใจในการทำงานอยู่เท่านั้น ไม่ได้มีการจูงใจใด ๆ และยังเป็นปัจจัยทั่วไป ไม่ได้เกี่ยวข้องกับตัวงานโดยตรง แต่จะเป็นปัจจัยทางด้านการอยู่ร่วมกันในองค์กร เช่น กฎ ระเบียบ นโยบายและข้อบังคับต่าง ๆ รวมไปถึง การบริหารจัดการของผู้บริหารด้วย ค่าจ้าง ค่าตอบแทนต่าง ๆ อันจะช่วยให้บุคคลนั้นจะยังคงปฏิบัติงานกับองค์กรไปได้ตลอด ปัจจัยคำจุนประกอบด้วย 9 ประการดังนี้

1. ค่าจ้างและเงินเดือน (Salary) หมายถึง ค่าจ้างหรือค่าตอบแทนที่ได้รับจากการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นค่าจ้าง เงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการและประโยชน์อื่นใดอันพึงได้รับ

จากการทำงานของบุคคลนั้น หมายรวมถึงการเลื่อนขั้นเงินเดือนในหน่วยงานอย่างเหมาะสม อันเป็นที่พอใจของบุคลากรที่ทำงาน

2. นโยบายและการบริหารขององค์กร (Company Policy and Administration) หมายถึง นโยบายการจัดการและการบริหารองค์กรต่าง ๆ กฎ ระเบียบข้อบังคับ การจัดการระบบการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร การกำหนดนโยบาย หรือกฎระเบียบใด ๆ กำหนดอย่างชัดเจน เหมาะสมและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคนในองค์กร กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา (Inter Personal Relationship with Supervisors, Peers and Subordinates) หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยกริยาหรือวาทะต่าง ๆ ที่แสดงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความสามารถทำงานร่วมกัน ความช่วยเหลือเกื้อกูลอยู่ร่วมกันได้ เป็นอย่างปกติสุข

4. สภาพการทำงาน (Working Conditions) หมายถึง สภาพแวดล้อมทางกายภาพในการทำงาน สถานที่ทำงาน กล่าวคือ แสง เสียง อากาศ บรรยากาศ โดยรวม รวมถึงลักษณะสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ได้แก่ อุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงานต่าง ๆ ที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับพนักงานในการปฏิบัติงาน

5. โอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Possibility of Growth) หมายถึง การที่บุคคลได้รับการแต่งตั้งเลื่อนตำแหน่งภายในหน่วยงาน และหมายรวมถึงสถานการณ์ที่บุคคลสามารถ ได้รับความก้าวหน้าในทักษะต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างวิชาชีพอีกด้วย

6. สถานภาพของอาชีพ (Status) หมายถึง อาชีพที่ทำอยู่นั้นเป็นอาชีพที่มีเกียรติและศักดิ์ศรีเป็นที่ยอมรับของสังคม

7. ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว (Personal life) หมายถึง ความรู้สึกที่ดี หรือไม่ดีอันเป็นผลที่เกิดจากการได้รับงานในหน้าที่ของบุคคลนั้น กล่าวคือ การงานที่ได้รับมอบหมายอาจเป็นผลกระทบทางตรงหรือทางอ้อมต่อชีวิตส่วนตัว เช่น การได้รับคำสั่งให้ย้ายไปทำงานในที่ใหม่ ซึ่ง

อาจจะต้องห่างไกลจากครอบครัว อาจก่อให้เกิดพนักงานไม่มีความสุขและทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน

8. ความมั่นคงในงาน (Job Security) หมายถึง ความรู้สึกมั่นคงในงานที่ทำให้ ความมั่นคงต่อองค์กร ความมั่นคงยั่งยืนของการประกอบอาชีพ

9. วิธีการปกครองบังคับบัญชา (Supervision-Technical) หมายถึง ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการบริหารจัดการภายในองค์กร การดำเนินงานต่าง ๆ ปกครองและบริหารด้วยความยุติธรรม บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้ดี รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นและให้คำแนะนำสนับสนุน และส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชา

ปัจจัยคำจุณ จึงเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานะหรือข้อกำหนดเบื้องต้น อันเป็นการป้องกันการเกิดความไม่พึงพอใจขึ้น ปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่จะบ่งชี้ถึงความไม่พอใจในการทำงานอยู่เท่านั้น ไม่ได้มีการจุใจใด ๆ และยังเป็นปัจจัยทั่วไป ไม่ได้เกี่ยวข้องกับตัวงานโดยตรง แต่จะเป็นปัจจัยทางด้านการอยู่ร่วมกันในองค์กร เช่น กฎ ระเบียบ นโยบายและข้อบังคับต่าง ๆ รวมไปถึง การบริหารจัดการของผู้บริหารด้วย ค่าจ้าง ค่าตอบแทนต่าง ๆ อันจะช่วยให้บุคคลนั้นจะยังคงปฏิบัติงานกับองค์กรไปได้ตลอด แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- ด้านนโยบายการบริหารงาน (Work policies) หมายถึง ผู้บริหารองค์การมีนโยบาย ในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม ชัดเจน ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจนโยบายและสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จ ตามนโยบายขององค์การ

- ด้านค่าตอบแทน (Salary) หมายถึง การได้รับเงินเดือน ค่าจ้างผลตอบแทน และสวัสดิการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

- ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal relations) หมายถึง การปฏิสัมพันธ์ระหว่าง บุคลากรในองค์การมีความสัมพันธ์อันดี มีความสามัคคี และช่วยเหลือกัน

- ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน (Work environment) หมายถึง บรรยากาศ อาคารสถานที่ในการ ทำงานมีความเหมาะสม สะอาด ถูกสุขลักษณะ และเครื่องมือ เครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์มีเพียงพอสำหรับ การทำงาน

- ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน (Work security) หมายถึง ความรู้สึกเชื่อมั่นในองค์กร ตำแหน่งและ องค์กรมีความมั่นคง ยั่งยืนในระยะยาว

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ความหมายของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2550) ได้ให้นิยามของประสิทธิภาพว่า คือการทำงานที่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่น้อยกว่าผลผลิตที่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Herbert A. Simon (1960) ที่กล่าวว่าการจะพิจารณาว่างานใดมีประสิทธิภาพให้ดูจาก ปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลผลิต (Output) ที่ได้มา และถ้าเป็นการบริหารราชการหรือองค์กรภาครัฐจะมีการเพิ่มความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Satisfaction) เข้าไปด้วย ซึ่งเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$E = (O - I) + S$$

$E = \text{EFFICIENCY}$ คือ ประสิทธิภาพของงาน

$O = \text{OUTPUT}$ คือ ผลผลิตหรือผลงานที่ได้ออกมา

$I = \text{INPUT}$ คือ ปัจจัยนำเข้า หรือทรัพยากรที่ใช้ไปในการปฏิบัติงาน

$S = \text{SATISFACTION}$ คือ ความพึงพอใจในผลงานที่ออกมา

โดยการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจะต้องมีการปรับปรุงองค์การในด้านต่าง ๆ ได้แก่

(1) ปรับโครงสร้างองค์การ ตำแหน่ง เงินเดือน ขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติงาน และกฎระเบียบ ที่ใช้อยู่ให้มีความยืดหยุ่น โดยมองว่าการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางจะเป็นการ ปิดกั้นความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ต้องปรับโครงสร้างองค์การให้เป็นแนวราบ เพื่อให้เกิดความ รวดเร็วในการทำงาน

(2) ปรับขั้นตอนการปฏิบัติงานให้กระชับชัดเจน ควรมีการออกแบบกระบวนการทำงานใหม่ (Reengineering) เพื่อให้การทำงานมีความรวดเร็วในการตัดสินใจมากขึ้น โดยไม่ต้องรอการตัดสินใจ จากผู้บังคับบัญชา

(3) พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ องค์กรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ รวมทั้งกระตุ้นให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

(4) สร้างบรรยากาศองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมีการให้รางวัลในการแสดงความคิดสร้างสรรค์ และมีการเปิดโอกาสและยอมรับการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง

(5) เขียนคำบรรยายลักษณะงาน โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดค่าเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ในแต่ละตำแหน่ง

การปฏิบัติงานของข้าราชการนั้น สำนักงาน ก.พ. ได้กำหนดตัวชี้วัดด้านประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพ หรือผลสัมฤทธิ์ เพื่อใช้ประกอบในการประเมินผลการปฏิบัติราชการ และนำผลการ ประเมินมาประกอบการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนและพัฒนาบุคลากร ตามหลักเกณฑ์และ วิธีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการพลเรือนสามัญ 2544 โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่

(1) ด้านมุ่งเน้นปริมาณงาน (Quantity) คือ จำนวนงานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงาน โดยผลงานที่ปฏิบัติได้มีปริมาณที่เหมาะสมตามที่กำหนดไว้ในแผนงาน หรือเป้าหมายขององค์กร ซึ่งโดยรวมแล้วจะพิจารณาจากจำนวนผลงานที่ทำสำเร็จ

(2) ด้านมุ่งเน้นคุณภาพงาน (Quality) คือ ต้องมีคุณภาพสูง ผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์คุ้มค่าและมีความพึงพอใจ ผลการทำงานมีความถูกต้อง ได้ตามมาตรฐาน รวดเร็ว ซึ่งผลงานที่มีคุณภาพจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้มารับบริการ ซึ่งโดยรวมแล้วจะพิจารณาจากความถูกต้องเรียบร้อยตามมาตรฐานของผลงาน

(3) ด้านมุ่งเน้นเวลาที่งานสำเร็จทันการณ์ (Time) คือ เวลาที่ใช้ในการดำเนินงานจะต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องตามหลักการ เหมาะสมกับงาน และทันสมัยมีการพัฒนาเทคนิคการทำงานให้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ใช้เวลาในการปฏิบัติงานน้อย การส่งมอบตรงตามกำหนด

ถูกต้อง และรวดเร็ว ซึ่งโดยรวมแล้วจะพิจารณาจากเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เปรียบเทียบจากมาตรฐานที่กำหนดไว้

(4) ด้านความประหยัดหรือความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร (Costs) คือ การดำเนินการทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงาน และวิธีการ โดยต้องลงทุนน้อยได้ผลกำไรมากที่สุด ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่าย หรือต้นทุนการผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยี ที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ้มค่า และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด ซึ่งโดยรวมแล้วจะพิจารณาจากการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการทำงาน อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

ซึ่งหลักในการประเมินผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้อง กับแนวคิดของ Petersen and Plowman (1989) ที่ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานประกอบด้วย 4 ด้านดังนี้

(1) คุณภาพของงาน (Quality) งานที่ได้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้และ ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ

(2) ปริมาณงาน (Quantity) ทำงานได้ตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนด

(3) เวลา (Time) ใช้เวลาในการทำงานได้อย่างเหมาะสม สะดวก รวดเร็ว โดยนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการทำงานเพื่อให้สามารถทำงานได้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น

(4) ค่าใช้จ่าย (Costs) มีการลงทุนน้อยแต่ได้กำไรมาก กล่าวคือสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างจำกัด ทั้งด้านเงิน คน วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี ได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า

โดยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลถูกกำหนดด้วยปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ (วรจิตร หนองแก, 2540)

(1) ด้านลักษณะเฉพาะบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ เชื้อชาติ ความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ของแต่ละบุคคล เป็นต้น

(2) ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้เกิดความพยายาม ความตั้งใจในการที่จะ ปฏิบัติงานให้สำเร็จเนื่องจากคนที่มีแรงจูงใจสูงจะมีความพยายามความอดุติศร่างกายแรงใจ และมี กำลังใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จส่งผลให้งานนั้นมีประสิทธิภาพมากกว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มี แรงจูงใจต่ำ

(3) ด้านการสนับสนุนจากองค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่จะเป็นขวัญและกำลังใจสนับสนุนให้ บุคลากร ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ ได้แก่ การได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม การ ได้รับความยุติธรรม การติดต่อสื่อสาร เป็นต้น

กชกร เอ็นดูราษฎร์ (2550) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง การ สร้างผลงานหรือได้ผลสำเร็จของงานออกมาโดยผลงานที่ได้มีคุณค่ามากกว่าทรัพยากรที่ใช้ไป

Simon (1960) ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพในเชิงธุรกิจเกี่ยวกับการทำงาน ของเครื่องจักรโดยพิจารณาว่างานใดมีประสิทธิภาพสูงสุดให้ดูจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย นำเข้า (Input) และผลผลิต (Output)

วิรัช สงวนวงษ์วาน (2531) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของการบริหารงานจะเป็นเครื่องชี้ ความเจริญก้าวหน้า หรือความล้มเหลวขององค์กรงานที่สำคัญของการบริหารองค์กรก็คืองานใน หน้าที่ของการบริหาร ซึ่งจะเหมือนกันเป็นสากลไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดใด มีจุดประสงค์ใด เป็นเครื่องมือช่วยให้การบริหารที่เหมาะสมกับองค์กรของตนเอง สถานการณ์ต่าง ๆ และนำไป ปรับใช้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรมากที่สุด

Millet (1954) ได้ให้คำนิยาม ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิด ความพึงพอใจและได้รับผลกำไรในการปฏิบัติงานซึ่งหมายถึง ความพึงพอใจในการให้บริการ ประชาชนโดยพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1. การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน (Equitable Service)
2. การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา (Timely Service)
3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service)

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service)

5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service)

อุทัย หิรัญโต (2525) กล่าวว่า คำว่าประสิทธิภาพในวงธุรกิจหมายถึง การจัดการที่ได้รับผลกำไรหรือขาดทุน สำหรับในการบริหารงานราชการในทางปฏิบัติวัดประสิทธิภาพได้ยากมาก วิธีวัดประสิทธิภาพที่ใช้ในวงราชการจึงหมายรวมถึง ผลการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและผลประโยชน์แก่ประชาชน ดังนั้นประสิทธิภาพในทางราชการจะต้องพิจารณาถึงคุณค่าทางสังคม จึงไม่จำเป็นต้องประหยัดหรือมีกำไร เพราะงานบางอย่างถ้าจะทำการประหยัดอาจไม่มีประสิทธิภาพได้ นอกจากนี้การบริหารที่มีประสิทธิภาพจะต้องพิจารณาค่าว่าประสิทธิภาพ ที่หมายถึง ผลสำเร็จของการบริหารที่บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพก็ได้ เพราะประสิทธิผลเพียงแต่พิจารณาถึงผลงานที่ได้รับเท่านั้น ลักษณะการบริหารที่มีประสิทธิผลคือการบรรลุเป้าหมาย แต่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ คือ การใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างประหยัด เกิดผลรวดเร็ว โดยนำเวลาเข้ามาพิจารณาด้วย ลักษณะของความสำเร็จ คือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการทำงานด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถที่ได้รับมอบหมายและเต็มเวลาและรู้จักทำงานเป็นทีม หากคนในองค์กรปฏิบัติงานที่ได้รับความรับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ

ทิพาดี เมฆสุวรรณ (2538) ชี้ให้เห็นว่าประสิทธิภาพในระบบราชการมีความหมายรวมถึงผลิตภาพ และประสิทธิภาพ โดยประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่วัดได้หลายมิติตามแต่วัตถุประสงค์ที่ต้องการพิจารณา คือ

(1) ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนของการผลิต (input) ได้แก่ การใช้ทรัพยากร การบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ เทคโนโลยี ที่มีอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

(2) ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการการบริหาร (process) ได้แก่ การทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม

(3) ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ ได้แก่ การทำงานที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทันทเวลา ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและบริการ เป็นที่พอใจของลูกค้า หรือผู้มารับบริการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

Mager and Besch (1967) ได้ทำการศึกษาและนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราว หมายถึง ความสามารถในการที่จะบอกถึงความแตกต่างระหว่างสิ่ง 2 สิ่ง สิ่งไหนเป็นสิ่งสำคัญกว่า ทั้งนี้ เพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ หรือสามารถเห็นถึงความแตกต่างว่าสิ่งไหนถูกต้องสิ่งไหนไม่ถูกต้อง

(2) ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง กระบวนการของการสามารถหาคำตอบเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ความสามารถในการเห็นความสัมพันธ์ระหว่างอาการและสาเหตุ ที่จะเกิดขึ้นตลอดการนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ถูกต้อง

(3) ความสามารถจำเรื่องที่ผ่านมา หมายถึง ความสามารถที่รู้ได้ว่าจะต้องทำอะไรหรือต้องใช้อะไรตลอดจนสามารถรู้ระดับหรือระเบียบของการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นประสิทธิภาพและความสามารถเชิงสติปัญญา

(4) ความสามารถในการดัดแปลง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อที่จะปฏิบัติงานที่ต้องการให้เสร็จสิ้นลงไปได้

(5) ความสามารถในการพูด หมายถึง ความสามารถในการเชิงการพูดหรือการสื่อสาร คือ สิ่งสำคัญในการสื่อความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญยิ่งต่อประสิทธิภาพในการทำงาน

การปฏิบัติงานของข้าราชการนั้น สำนักงาน ก.พ. ได้กำหนดตัวชี้วัดด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล หรือผลสัมฤทธิ์ เพื่อใช้ประกอบในการประเมินผลการปฏิบัติราชการ และนำผลการประเมินมาประกอบการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนและพัฒนาบุคลากร ตามหลักเกณฑ์และ

วิธีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการพลเรือนสามัญ 2544 โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านมุ่งเน้นปริมาณงาน พิจารณาจากจำนวนผลงานที่ทำสำเร็จ
- 2) ด้านมุ่งเน้นคุณภาพงาน พิจารณาจากความถูกต้องเรียบร้อยตามมาตรฐานของผลงาน
- 3) ด้านมุ่งเน้นเวลาทำงานสำเร็จทันการณ์ พิจารณาจากเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้
- 4) ด้านที่มุ่งเน้นความประหยัดหรือความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร พิจารณาจากการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการทำงาน อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

Becker and Neuhauser (1975) ได้เสนอ ตัวแบบจำลองเกี่ยวกับประสิทธิภาพขององค์กร (Model of Organization Efficiency) โดยกล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์กรนอกจากจะพิจารณาถึง ทรัพยากร เช่น คน เงิน วัสดุ ที่เป็นปัจจัยนำเข้า และผลผลิตขององค์กร คือ การบรรลุเป้าหมายแล้ว องค์กรในฐานะที่เป็นองค์กรในระบบเปิด (Open System) ยังมีปัจจัยประกอบซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. หากสภาพแวดล้อมในการทำงานขององค์กรมีความซับซ้อนต่ำ (Low Task Environment Complexity) หรือมีความแน่นอน (Certainly) มีการกำหนดระเบียบปฏิบัติ ในการทำงานขององค์กรอย่างแน่ชัดจะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพขององค์กรมากกว่าองค์กรที่มีสภาพแวดล้อมในการทำงานยุ่งยากซับซ้อนสูง (High-Task Environment Complexity) หรือมีความไม่แน่นอน (Uncertainly)
2. การกำหนดระเบียบปฏิบัติชัดเจนเพื่อเพิ่มผลการทำงานที่มองเห็นได้มีผลทำให้ประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย
3. ผลการทำงานที่มองเห็นได้สัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิภาพ

4. หากพิจารณาควบคู่กันจะปรากฏว่า การกำหนดระเบียบปฏิบัติอย่างชัดเจน และผลของ การทำงานที่มองเห็นได้ มีความสัมพันธ์มากขึ้นต่อประสิทธิภาพมากกว่าตัวแปรแต่ละตัวตามลำพัง

Certo (2000) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานไว้เป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราว หมายถึง การที่จะสามารถมองเห็นความแตกต่าง ระหว่าง 2 สิ่ง หรือมากกว่า หรือความสามารถในการที่จะบอกได้ถูกต้องว่างานสำคัญได้เสร็จสิ้น ล่วงไปแล้ว หรือสามารถเห็นถึงความแตกต่างว่าอันใดถูกต้องและอันใดไม่ถูกต้อง

2) ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง กระบวนการของการสามารถหาคำตอบ เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ความสามารถในการแก้ปัญหานี้จะกระทำได้โดยการสอนพนักงานให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างอาการและสาเหตุที่จะเกิดขึ้นตลอดแนวทางแก้ไข

3) ความสามารถจำเรื่องที่ผ่านมา หมายถึง การสามารถรู้ได้ว่าจะต้องทำอะไร หรือต้องใช้ อะไรตลอดจนสามารถรู้ลำดับหรือระเบียบของการปฏิบัติงานของงานใดงานหนึ่ง สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นประสิทธิภาพและความสามารถเชิงสติปัญญา

4) ความสามารถในการดัดแปลง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักเครื่องมือ หรือเครื่องกล ต่าง ๆ เพื่อที่จะปฏิบัติงานที่ต้องการให้เสร็จสิ้นลงไปได้

5) ความสามารถในการพูด หมายถึง ความสามารถในการเชิงการพูดเป็นสิ่งสำคัญในการ สื่อ ความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้น ประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าพนักงานนั้นมีความสามารถในการปฏิบัติงาน ได้ตาม มาตรฐานการทำงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของปริมาณงาน ที่ออกมาคุณภาพของ ชิ้นงาน อัตราผลผลิต ตลอดจนปริมาณผลผลิตที่สูญเสียไป

Steers (1977) กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ดีนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประการ ดังนี้

(1) ความสามารถเฉพาะตัว หมายถึง การที่กำหนดการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรให้ตรงตามทักษะและความสามารถที่มี

(2) ความชัดเจนของบทบาทและการยอมรับ หมายถึง การที่บุคลากรมีการยอมรับงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ

(3) ความมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่ได้รับมอบหมาย

Peterson and Plowman (1989) กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานจะประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ด้านคุณภาพของงาน (Quality) หมายถึง ผลการปฏิบัติงานมีความถูกต้องได้มาตรฐาน มีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการ คุณภาพนั้นควรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าหรือผู้ให้บริการ

(2) ด้านปริมาณของงาน (Quantity) กล่าวคือ ผลการปฏิบัติงานจะต้องเป็นไปตามจำนวนและความคาดหวังหรือเป้าหมายที่หน่วยงานกำหนดไว้ในแผนการทำงานหรือเป้าหมายที่องค์กรได้วางไว้

(3) ด้านเวลา (time) ประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีอีกด้านหนึ่งคือเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานจะต้องรวดเร็ว เหมาะสมกับลักษณะของงานสามารถนำข้อมูลที่ทันสมัยมาใช้ประโยชน์เพื่อให้ผลงานเสร็จตามระยะเวลาที่หน่วยงานหรือองค์กรกำหนด

(4) ด้านค่าใช้จ่าย (Cost) หมายถึง ความสามารถในการลดต้นทุน หรือ ความสามารถในการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า และได้ผลการปฏิบัติงานตามที่ต้องการ

ดังนั้นประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จึงเป็นการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล ที่แสดงความสามารถ ความรับผิดชอบ ความมุ่งมั่นทุ่มเทในการปฏิบัติงานของตน เพื่อรักษาคุณภาพ และ มาตรฐานการปฏิบัติงาน รวมถึงการสร้าง ความพึงพอใจต่อตนเอง องค์กรและลูกค้า แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- ด้านปริมาณงาน หมายถึง ทำงานได้จำนวนตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนด
- ด้านคุณภาพของงาน หมายถึง งานที่ได้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้และ
ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ
- ด้านมุ่งเน้นเวลาทำงานสำเร็จทันการณ์ หมายถึง การใช้เวลาในการทำงานได้อย่าง
เหมาะสม สะดวก รวดเร็ว โดยนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการทำงานเพื่อให้สามารถทำงานได้
สะดวกรวดเร็วมากขึ้น
- ด้านความประหยัดหรือความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร หมายถึง มีการลงทุนน้อยแต่
ได้กำไรมาก กล่าวคือสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างจำกัด ทั้งด้านเงิน คน วัสดุ อุปกรณ์
เทคโนโลยี ได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า

บทสรุป (Conclusion)

ข้าราชการในสำนักงานประมาณที่มีอายุแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากข้าราชการที่มีอายุมากกว่าจะมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า จึงส่งผลให้ในการปฏิบัติงานแต่ละงานนั้น สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์สิริ กาวิน และพิชิต รัชตพิบูลภพ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการดำเนินงานของข้าราชการกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของข้าราชการกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

ข้าราชการในสำนักงานประมาณที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากข้าราชการที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันย่อมมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านแตกต่างกันไป หรืออาจเนื่องมาจากข้าราชการที่มีการศึกษาระดับที่ต่ำกว่า จะมีความกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อให้ตนเองได้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งและในหน้าที่การงานมากขึ้น รวมถึงมีความต้องการที่จะอยู่ในหน่วยงานต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงธิสิทธิ์ อุทุม (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาของข้าราชการองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดสระแก้วที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน

ข้าราชการในสำนักงานประมาณที่มีระยะเวลาในการทำงานแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากข้าราชการที่มีระยะเวลาการทำงานน้อยจะมี

ความกระตือรือร้นในการทำงานมากกว่า จึงทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากกว่า รวมถึงข้าราชการที่มีระยะเวลาในการทำงานเป็นระยะเวลานาน จะมีประสบการณ์ในการทำงานสูง และมีความต้องการที่จะอยู่ในหน่วยงานต่อไปและมีความผูกพันกับหน่วยงานสูง จึงสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยวรรณ บรรพชาติ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานครที่มีระยะเวลาการทำงานที่แตกต่างกันสามารถปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพแตกต่างกัน

การได้รับการยอมรับนับถือส่งผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานงบประมาณ อาจเนื่องมาจากผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ข้าราชการแสดงความคิดเห็น เคารพการตัดสินใจ และยอมรับในความสามารถของข้าราชการ สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิพงศ์ ปิคาน (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับหัวหน้าแผนกของบริษัทโกลไทยแลนด์ จำกัด ผลการวิจัยพบว่า การได้รับการยอมรับนับถือมีผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานงบประมาณ จากผลการวิจัยที่พบว่า การได้รับการยอมรับนับถือส่งผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานงบประมาณ ดังนั้น องค์กรควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับศักยภาพของข้าราชการที่แสดงออกมาให้ผู้บังคับบัญชาได้เห็น ให้นำความสามารถนั้นมาพัฒนาในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น อาจจะมอบหมายงานที่มีความยากเพิ่มขึ้น ช่วยส่งเสริมให้เกิดการยอมรับและไว้วางใจในการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน อีกทั้ง ยังช่วยให้ข้าราชการเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

ความรับผิดชอบส่งผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานงบประมาณ อาจเนื่องมาจากหน่วยงานมอบหมายงานอย่างชัดเจน เหมาะสมกับหน้าที่ ทำให้บุคลากรปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบ กระตือรือร้นในการทำงาน ใช้ความรู้ คิดค้นวิธีการทำงานรูปแบบใหม่ ให้ผลงานนั้นมีประสิทธิภาพและเกิดผลสำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของนลพรรณ บุญฤทธิ์ (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบมีผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จากผลการวิจัยที่พบว่า ความรับผิดชอบส่งผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานงบประมาณ

ดังนั้น องค์กรควรให้สิทธิในการแสดงความเห็น หรือการตัดสินใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ แลกเปลี่ยนความคิด หรือจัดทำตัวอย่างการตอบหนังสือราชการ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีลักษณะทิศทางแบบเดียวกัน รวมไปถึงช่วยในการปรับปรุงผลงานของข้าราชการให้ดียิ่งขึ้น ลดข้อผิดพลาดในการทำงาน

ลักษณะงานที่ปฏิบัติส่งผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานงบประมาณ อาจเนื่องมาจาก ลักษณะของเนื้องานสามารถเข้าใจได้ดี และมีความเข้าใจในการทำงานได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวัตร เป็งวันปลูก (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจุดใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ของข้าราชการทหารประจำสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการทหาร สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7 จากผลการวิจัยที่พบว่า ลักษณะงานที่ปฏิบัติส่งผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานงบประมาณ ดังนั้น องค์กรควรส่งเสริมลักษณะงานที่มีความท้าทายต่อความรู้ความสามารถ ซึ่งการทำงานที่ท้าทายจะทำให้เกิดการกระตุ้นในการทำงาน จะส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการทำงานมากขึ้น และส่งผลทำให้เกิดผลสำเร็จในการทำงานที่ดีและได้รับการยกย่องจากเพื่อนร่วมงานและเป็นสิ่งจุดใจที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น ถ้าได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

นโยบายการบริหารงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานงบประมาณ อาจเนื่องมาจากนโยบายการบริหารงานที่ดีและชัดเจน จะทำให้ข้าราชการสามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามความต้องการของหน่วยงาน จึงทำให้ผลงานที่ออกมามีประสิทธิภาพ และนโยบายการบริหารงานที่ชัดเจน ยังเป็นสิ่งจุดใจให้ข้าราชการมีความต้องการทำงานออกมาให้ได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของพันธุ์ธัช รัตนกาญจนวงษ์ (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการบริหารงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ จากผลการวิจัยที่พบว่า นโยบายการบริหารงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานงบประมาณ ดังนั้น องค์กรควรมีนโยบายในการบริหาร และระเบียบการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เหมาะสม และมีการประกาศให้บุคลากรในองค์กรทราบล่วงหน้าก่อนใช้บังคับ

ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานงบประมาณ อาจเนื่องมาจากเพื่อนร่วมงานมีการช่วยเหลือและร่วมมือกันในการทำงานให้

สำเร็จตามเป้าหมายเดียวกัน มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน ทำให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีมในหน่วยงาน จึงสามารถทำให้ให้มีประสิทธิภาพได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของสาวตรี ตันเจริญ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ศุลกากร กองสืบสวนและปราบปราม กรมศุลกากร ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ส่งผลต่อตัวแปรตามคือประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศุลกากร กองสืบสวนและปราบปราม กรมศุลกากร จากผลการวิจัยที่พบว่าความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานมีผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานประมาณ ดังนั้น องค์กรควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ข้าราชการได้ทำร่วมกันเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี

สภาพแวดล้อมในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานประมาณ อาจเนื่องมาจากหน่วยงานให้ความใส่ใจสภาพแวดล้อมในการทำงานของพนักงาน รวมถึงการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์เครื่องใช้ในการปฏิบัติงานมีเพียงพอและใช้การได้ดี สภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสมทำให้ข้าราชการรู้สึกมีความสุขในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชฌุ กิตติพงศ์วร (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของ พนักงานรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน จากผลการวิจัยที่พบว่าสภาพแวดล้อมในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานประมาณ ดังนั้น องค์กรควรจัดอุปกรณ์สำนักงานให้เพียงพอตามตำแหน่งที่มีอยู่ และซ่อมแซมปรับปรุงให้อุปกรณ์สามารถใช้งานได้อยู่เสมอ บรรยากาศในการทำงานควรเอื้ออำนวย รวมไปถึงการรักษาความสะอาดในสถานที่ทำงาน เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานประมาณ อาจเนื่องมาจากบุคคลส่วนมากที่เลือกมารับราชการมีความต้องการในความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน รวมถึงความมั่นคงในงานของระบบราชการ จึงสามารถทำงานให้งานออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะสามารถคงอยู่ในหน่วยงานได้ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวัตร เป็งวันปลูก (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจุดใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ของข้าราชการทหารประจำสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความมั่นคงในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการทหาร สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7 จากผลการวิจัยที่

พบว่า ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในปฏิบัติงานของข้าราชการใน
สำนักงานประมาณ ดังนั้น องค์กรควรส่งเสริมและปลูกฝังให้ข้าราชการรับรู้ถึงความมั่นคง
ปลอดภัยในการทำงานกับองค์กร และสร้างการรับรู้ให้แก่ข้าราชการว่าองค์กรให้ความสำคัญกับ
ข้าราชการทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กานต์สิริ กาวิน และพิชิต รัชตพิบูลภพ. (2564). ประสิทธิภาพการดำเนินงานของข้าราชการ กรุงเทพมหานคร. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 9(2), 73-81.
- ณัฐวัตร เป้งวันปลูก. (2560). ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ของ ข้าราชการทหารประจำสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- นลพรรณ บุญฤทธิ์. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยวรรณ บรรพชาติ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการใน สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พฤติสิทธิ์ อุทุม. (2559). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วน จังหวัดสระแก้ว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พันธุ์ธัช รัตนกาญจน์วงษ์. (2562). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิชญ์ กิตติพิงศ์วร. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของ พนักงาน รัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วุฒิพงศ์ ปีกาน. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของพนักงานระดับหัวหน้าแผนกของบริษัทโตไทยแลนด์ จำกัด. (การค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สาวตรี ต้นเจริญ. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ศุลกากร กองสืบสวนและปราบปราม กรมศุลกากร. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงบประมาณ. (2565). เกี่ยวกับสำนักงบประมาณ. <https://www.bb.go.th/topic-detail.php?id=138&mid=162>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. Harper & Row.

แนวทางการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน

The Development Guidelines for Organizational Excellence of Anti-Money Laundering Office

ณัฐรินทร์ ชูมาก¹ และ นัทนิชา โชติพิทยานนท์²

Nattharin Choomak and Natnicha Chotpittayanon

Received: March 13, 2023 Revised: March 31, 2023 Accepted: April 3, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ต่อการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ 2) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยต่อความสำเร็จของการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราวของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จำนวน 768 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 270 คน โดยคำนวณจากสูตรของเครจซี่และมอร์แกน การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ใช้ t-test และใช้ F – test โดยวิธีวิเคราะห์ One way ANOVA และใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหา Master of Public Administration, College of Politics and Government, Suan Sunandha
Rajabhat University. E-mail: s64563809003@ssru.ac.th

²หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหา Master of Public Administration, College of Politics and Government, Suan Sunandha
Rajabhat University. E-mail: natnicha.ch@ssru.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ต่อการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ โดยรวม อยู่ในระดับสูง (2) การเปรียบเทียบระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พบว่า ประเภทของบุคลากรแตกต่างกันมีระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศแตกต่างกัน (3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ ผู้นำองค์การควรเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นของพนักงานเจ้าหน้าที่และควรยึดมั่นในหลักการหรือระบบคุณธรรมมากกว่ายึดมั่นในตัวบุคคลหรือระบบอุปถัมภ์ รองลงมา คือ ควรเปิดอัตราตำแหน่งระดับชำนาญการพิเศษให้เหมาะสมกับบุคลากร เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ และการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควรมีการติดตามอย่างใกล้ชิด ทั้งรายเดือนและรายไตรมาส เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และนำข้อมูลเหล่านั้นเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อมีข้อสั่งการแก้ไขปัญหาต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนาองค์การ คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

Abstract

This research was aimed to: 1) study the level of demographic and new public management factors on the development of organizational excellence, 2) examine the influence of these factors on the achievement of development excellence, and 3) propose guidelines for organizational development towards excellence for the Anti-Money Laundering Office. The quantitative methodology was employed, with questionnaires utilized as the primary tool for data collection. The study population comprised of civil servants, government employees, and temporary staff members of the Anti-Money Laundering Office, totaling of 768 individuals. A sample of 270 participants was selected by using the Krejcie & Morgan formula. Descriptive statistics were used to analyze the frequency, percentage, mean, and standard deviation distributions. Inferential

statistics were tested utilizing t-tests, F-tests, one-way ANOVA, and multiple regression analysis.

The results showed that the sample held their opinions regarding the level of demographic factors and new public management factors on the development of organizational excellence at a high level. Additionally, the Anti-Money Laundering Office's success level in achieving organizational excellence varied among different personnel types. To enhance the Anti-Money Laundering Office's performance towards excellence, organizational leaders should prioritize active listening to the perspectives of their officials and uphold morals or principles rather than favoring individuals or patronage systems. The specialist-level position should be available to employees for career advancement opportunities. Besides, the Anti-Money Laundering Office's performance evaluation should be monitored monthly and quarterly to assess its overall performance, identify any issues or obstacles, and present this information to supervisors for further analysis and problem resolution.

Keywords: Organizational development, government management quality, Anti-Money Laundering Office.

บทนำ

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเต็มไปด้วยความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความกำกวม ซึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งส่งผลให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เข้ามาสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ในการดำรงชีวิตของคนในสังคม ส่งผลให้พฤติกรรม การดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมนั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเรียกได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลัน รวมถึงเป็นแรงผลักดันให้องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องมีการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะต่าง ๆ สำหรับการบริหารการเปลี่ยนแปลงขององค์กรภาครัฐ เป็นการรับมือกับสถานการณ์ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ภายในองค์กรอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการบริหารการเปลี่ยนแปลงขององค์กรภาครัฐจึงมีความสำคัญทั้งต่อผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนผู้มาใช้บริการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ 2565, หน้า 12-13)

นับตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษที่ 1980 ถึงช่วงทศวรรษ 1990 เป็นต้นมาได้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการจัดการภาครัฐ คือ เปลี่ยนจากการบริหารแบบดั้งเดิม มาเป็น “การจัดการภาครัฐแนวใหม่” โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากหลากหลายประเด็น ได้แก่ 1) ขนาดของระบบราชการที่มีขนาดใหญ่เกินไปจนส่งผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด 2) ด้านขอบข่ายความรับผิดชอบของรัฐบาลที่มีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการมากจนเกินไป ทำให้รัฐจำเป็นต้องปรับลดขนาดและบทบาทของรัฐลง จึงทำให้มีการถ่ายโอนภารกิจให้กับภาคเอกชน ดำเนินการในรูปของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ 3) การดำเนินงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและการดำเนินงานที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะการให้บริการของระบบราชการที่มีความเสื่อมถอยและขาดธรรมาภิบาล ส่งผลบั่นทอนความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต นอกเหนือจากที่กล่าวมา ยังมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงของภาคเอกชนอันเนื่องมาจากโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันกันมากขึ้นทั้งระดับประเทศและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการ และด้านบุคลากร และจากการเปลี่ยนแปลงของภาคเอกชนดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรภาครัฐ ต้องเปลี่ยนแปลงควบคู่กันไปด้วย (จุมพล หนีมพานิช, 2553 หน้า 15) จากปัญหาดังกล่าวทำให้แนวทางการบริหารงานของภาครัฐ “แบบดั้งเดิม” ไม่สามารถรองรับปัญหาการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ จึงเกิดการพัฒนาเป็นแนวทาง “การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่” (New Public Management) หรือบางทีก็มีชื่อเรียกย่อว่า “NPM” นักวิชาการบางคน เช่น คาร์ล มาร์ก (Karl Marx) เห็นว่าเป็นการปฏิบัติการบริหารภาครัฐซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากเหมือนกับทฤษฎีระบบราชการของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) หลักการของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ เน้นการเปลี่ยนแปลงระเบียบและวิธีการของระบบราชการไปสู่การบริหารแบบใหม่ โดยใช้กระบวนการของภาคเอกชนมาบูรณาการการทำงานซึ่งเน้นผลสำเร็จและความรับผิดชอบ (ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร, 2552 หน้า 56)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้กำหนดวิธีการและกระบวนการทำงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานของหน่วยงานราชการให้อยู่ในระดับสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรแห่งความเป็น

เลิศ จึงได้กำหนดเกณฑ์ “เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ” Public Sector Management Quality Award: (PMQA) ขึ้นมา 7 หมวด ประกอบด้วย หมวด 1 การนำองค์การ หมวด 2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ หมวด 3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ หมวด 5 การมุ่งเน้นบุคลากร หมวด 6 การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ หมวด 7 ผลลัพธ์การดำเนินการอันเป็นกรอบแนวทางเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐเป็นการนำหลักเกณฑ์และแนวคิดของรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศ สหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA) มาปรับใช้จนเกิดเป็นรางวัลคุณภาพแห่งชาติ หรือ (Thailand Quality Award :TQA) ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาระบบราชการไทยและการดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 รวมทั้งการประเมินผลตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ เพื่อให้มีความเหมาะสมตามบริบทของราชการไทย โดยมุ่งหวังให้หน่วยงานภาครัฐใช้เป็นกรอบในการประเมินองค์การด้วยตนเอง และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการองค์การ เพื่อการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการทำงานของหน่วยงานภาครัฐไปสู่มาตรฐานสากล (สำนักคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552 หน้า 9-11)

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) เป็นหน่วยงานราชการเทียบเท่ากรม เป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระและเป็นกลาง มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีภารกิจดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศซึ่งจากสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ประชาชนเข้าถึงเทคโนโลยีมากขึ้น การถูกหลอกและตกเป็นเหยื่อของอาชญากรในการกระทำความผิดยิ่งเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การบริหารราชการขององค์การมีประสิทธิภาพ องค์การจึงต้องมีปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอย่างเต็มประสิทธิภาพ (สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2563 หน้า 3)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวและผู้วิจัยในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของบุคลากรในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงมีความสนใจที่จะศึกษา “การพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” ภายใต้กรอบแนวคิดของการบริหารจัดการ

ภาครัฐแนวใหม่ ” (New Public Management : NPM) ที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้สอดคล้องตามแนวทางของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ให้เห็นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น จึงได้นำหลักเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ทั้ง 7 หมวด มาใช้เป็นกรอบแนวทางการในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการขององค์การไปสู่ความเป็นเลิศ เพื่อให้ผลการดำเนินงานขององค์การเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งให้ได้ผลการวิจัยอันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและการพัฒนาองค์การไปสู่ความเป็นเลิศตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ต่อการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยต่อความสำเร็จของการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1.ขอบเขตของการวิจัย

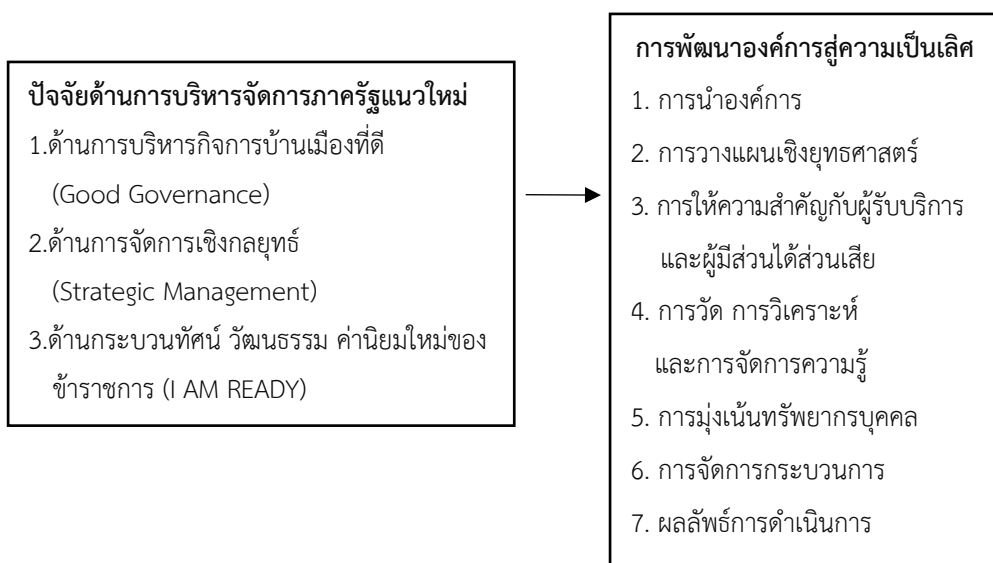
1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ และศึกษาระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ รวมถึงการศึกษาแนวทางการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหนังสือราชการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์พัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ได้แก่ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2565 ถึง เมษายน 2566

2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งมีตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน โดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการตรวจสอบค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence : IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่า IOC สูงกว่า 0.60 และมีการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง (Pre-test) เน้นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อถือของแบบสอบถาม (Reliability Coefficients) โดยการใช้สูตรสัมประสิทธิ์

แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อถืออยู่ระหว่าง 0.907 – 0.973 ถือว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง (Cronbach,1990) ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้เกณฑ์การสุ่มตัวอย่างแบบความน่าจะเป็น (Probability Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยคำนวณจากสูตรของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan,1970 อ้างใน ธีรวุฒิ เอกะกุล,2543) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 270 คน

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาค้นคว้า หนังสือ บทความ วารสาร ตำรา รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ส่วนข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จำนวน 270 คน ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaires)

5.การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ด้วยวิธีการหาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม และลักษณะของการแจกแจงของตัวแปร โดยทำการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ โดยมีเกณฑ์การกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีการวัดข้อมูลเป็นหน่วยเดียวกันมีค่าของระดับคะแนนตามมาตรวัดจิตพิสัย ด้วยมาตรวัด Likert scale 5 ระดับ (Likert, 1932, PP. 44 - 53) การแปลความหมายพิจารณาจากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981)

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

ผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 36 - 45 ปี สูงกว่าปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,001 บาท ประเภทของบุคลากร คือ ระดับชำนาญการ และระยะเวลาการปฏิบัติราชการที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ น้อยกว่า 5 ปี

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก สามารถแยกตามปัจจัย 3 ปัจจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตัวแปรอิสระในภาพรวม

ด้านที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น ต่อตัวแปรอิสระ		
		$\bar{x}$	S.D	ระดับ
1	ปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	4.13	0.47	สูง
2	ปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์	4.25	0.51	สูงมาก
3	ปัจจัยด้านกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม ค่านิยม ของข้าราชการ	4.24	0.50	สูงมาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.21	0.46	สูงมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยรวม อยู่ในระดับสูงมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.46 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ อยู่ในระดับสูงมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 รองลงมา คือ ด้านกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม ค่านิยมของข้าราชการ อยู่ในระดับสูงมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.24 ส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อยู่ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.47

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในภาพรวม

ด้านที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		ต่อตัวแปรอิสระ		
		$\bar{x}$	S.D	ระดับ
1	การนำองค์การ	4.19	0.65	สูง
2	การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์	4.22	0.61	สูงมาก
3	การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.11	0.65	สูง
4	การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้	4.19	0.63	สูง
5	การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล	4.16	0.67	สูง
6	การจัดการกระบวนการ	4.26	0.58	สูงมาก
7	ผลลัพธ์การดำเนินการ	4.21	0.64	สูงมาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.19	0.56	สูง

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยรวม อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.56 เมื่อจำแนกเป็นรายหมวด พบว่า หมวดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการกระบวนการ อยู่ในระดับสูงมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58 รองลงมา คือ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ อยู่ในระดับสูงมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ 0.61 และหมวดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ

แนวทางการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวม ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราวของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้เสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 15 คน ข้อเสนอแนะ และนำมาจัดเป็นกลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าแนวทางการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่สำคัญที่สุด คือ ผู้นำองค์กรควรเปิดกว้างรับฟังความเห็นของพนักงานเจ้าหน้าที่และระบบการทำงานและควรยึดมั่นในหลักการหรือระบบคุณธรรมมากกว่ายึดมั่นในตัวบุคคลหรือระบบอุปถัมภ์ (ร้อยละ 20.00) รองลงมา คือ ผู้บริหารควรมีการปรับโครงสร้างขยายกรอบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่แต่ละตำแหน่งเพิ่มขึ้น เพื่อสร้างความก้าวหน้าของสายงาน ควรเปิดอัตราตำแหน่งระดับชำนาญการพิเศษให้เหมาะสมกับบุคลากรเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ ควรกำหนดตัวชี้วัดของงานให้สอดคล้องกับความเหมาะสมในแต่ละตำแหน่งและปริมาณคดีในปัจจุบัน และควรดำเนินการอย่างสุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ (ร้อยละ 13.33) และการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ควรมีการติดตามอย่างใกล้ชิด ทั้งรายเดือนและรายไตรมาส เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และนำข้อมูลเหล่านั้นเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อมีข้อสั่งการแก้ไขปัญหานั้นต่อไป ปริมาณบุคลากรน้อยกว่าปริมาณงานที่มีอยู่ ทำให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และองค์กรควรเพิ่มงบประมาณสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบสารสนเทศในการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 6.67)

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากฐานผลการวิจัยของวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ต่อการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงาน

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร) โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง พิจารณาราย หมวด เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า หมวด 6 การจัดการกระบวนการ หมวด 2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ และหมวด 7 ผลลัพธ์การดำเนินการ อยู่ในระดับสูงมาก หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ หมวด 1 การนำองค์การ หมวด 5 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล และหมวด 3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2562) ที่เป็นการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ประกอบด้วย 7 หมวด คือ หมวดที่ 1 ด้านการนำองค์การ หมวดที่ 2 ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ หมวดที่ 3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมวดที่ 4 การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ หมวดที่ 5 การมุ่งเน้นบุคลากร หมวดที่ 6 การจัดการกระบวนการ และหมวดที่ 7 ผลลัพธ์การดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดนัย นิมพาลี (2565) ผลการวิจัยเชิงปริมาณระดับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ของสถานีดำรงจตุรหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการประเมิน ด้านการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ด้านที่มีการพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการนำองค์การ ด้านการจัดการกระบวนการ และด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผลการวิจัยเชิงคุณภาพแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ของสถานีดำรงจตุรหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ โดยมีการตรวจประเมินการกำกับดูแลตนเอง และมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม มีการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และยังต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในระยะยาว นึกถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ทำให้สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ของสถานีดำรงจตุรหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายขององค์กรได้อย่างประสบผลสำเร็จ การเปรียบเทียบระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จำแนกตามประชากรศาสตร์ พบว่า ประเภทของบุคลากรแตกต่างกัน มีระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงินแตกต่างกัน แต่เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาการปฏิบัติราชการที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแตกต่างกัน มีระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยเห็นว่า ประเภทของบุคลากรมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ บุคลากรที่เป็นระดับชำนาญการมีความคิดเห็นของระดับความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินน้อยกว่าบุคลากรที่เป็นพนักงานราชการและบุคลากรที่เป็นลูกจ้างชั่วคราว สามารถอธิบายความผันแปรเรื่องความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้ร้อยละ 85.80 สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา เลิศมะเลา (2561) ที่พบว่า การพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับสูงกว่าร้อยละ 80 ปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในภาพรวม อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า หลักนิติธรรมและหลักประสิทธิภาพ อยู่ในระดับสูงมาก หลักคุณธรรม จริยธรรม หลักการรับผิดชอบต่อหลักประสิทธิภาพ หลักการมีส่วนร่วม หลักความเสมอภาค หลักการตอบสนอง หลักความโปร่งใส และหลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับสูง

จากฐานผลการวิจัยของวัตถุประสงค์ที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม ค่านิยมในการทำงานของข้าราชการ ปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ ปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้วิจัยเห็นว่า ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การปรับปรุงพัฒนาผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์สำนักงานได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์คุ้มค่า สามารถให้บริการแก่ผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การรายงานผลการปฏิบัติราชการให้ประชาชนได้รับทราบ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหลากหลายช่องทางทำให้ประชาชนผู้รับบริการได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและมีความทันสมัย การกำหนดอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับไว้อย่างชัดเจน ให้บริการแก่ผู้รับบริการอย่างเท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้บุคลากรและประชาชนได้มีส่วนร่วม ขับเคลื่อนและสนับสนุนการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ การกระจาย

อำนาจไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ให้บริการประชาชนด้วยความสุภาพอ่อนโยนและรักษาความลับของผู้รับบริการ มีการแจ้งให้บุคลากรได้รับทราบเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์การอย่างชัดเจน การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ การรายงานผลการดำเนินงานที่สนองต่อนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขององค์การ บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ต่อวิชาชีพของตน บุคลากรมีการพัฒนาการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการอยู่เสมอ บุคลากรคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อผู้รับบริการที่เกิดจากการดำเนินงานขององค์การ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่บุคลากรอยู่เสมอ บุคลากรมีการวางแผนการปฏิบัติงานและสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายตามระยะเวลาที่กำหนด บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบและมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย การส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานเป็นทีม พร้อมรับความคิดเห็น ของผู้รับบริการ การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นรูปธรรม จากปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ การนำผลการทบทวนการดำเนินงานมาช่วยในการวางแผนและตัดสินใจ พัฒนาองค์การผู้บริหารมีการสื่อสารแผนงานกับบุคลากรทุกระดับ ให้เข้าใจถึงบทบาทที่ต้องปฏิบัติตามแผนงาน การนำความต้องการ/ความคาดหวังของประชาชนและผู้รับบริการ รวมถึงผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียเข้ามาใช้ในการวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานผลการดำเนินงานด้านการจัดการความรู้มีส่วนช่วยให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ การเปิดช่องทางให้บุคลากรได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาทักษะกระบวนการปฏิบัติงานขององค์การ มีส่วนช่วยสนับสนุนให้บรรลุตามพันธกิจขององค์การ และผลการดำเนินงานในภาพรวมขององค์การบรรลุตามพันธกิจและแผนยุทธศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2543) ที่กล่าวว่า ด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบต่อ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักนิติธรรม 7) หลักความเสมอภาค 8) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน 9) หลักการกระจายอำนาจ 10) หลักคุณธรรม จริยธรรม แนวคิดของทศพร ศิริสัมพันธ์ (2549) ที่กล่าวว่า ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ประกอบด้วย 1) การกำหนดแผนกลยุทธ์ 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) การประเมินและการควบคุมกลยุทธ์ แนวคิดของคณะรัฐมนตรี ที่กล่าวว่า ด้านกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม ค่านิยมใหม่ของข้าราชการ (I AM READY) ประกอบด้วย

1) ปฏิบัติงานอย่างมีศักดิ์ศรี 2) การปฏิบัติงานเชิงรุก 3) การมีศีลธรรม คุณธรรม 4) การเรียนรู้ และปรับตัวให้ทันโลก ทันปัญหาและสิ่งท้าทาย 5) การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ 6) รับผิดชอบต่อผลงานต่อสังคม 7) มีน้ำใจและการกระทำที่เป็นประชาธิปไตย มีส่วนร่วมโปร่งใส 8) มีผลงาน มุ่งเน้นผลงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นารีลักษณ์ ศิริวรรณ (2561) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการภาครัฐ หมวด 3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ 1) ปัจจัยด้านนโยบาย ได้แก่ ความชัดเจนของนโยบายยุทธศาสตร์ พันธกิจของหน่วยงาน การให้ความสำคัญ ส่งเสริมและสนับสนุนของผู้บริหารกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ความเหมาะสม ทันสมัยของกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ และมีระบบประเมินคุณภาพการให้บริการ ของ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ/ การ ปฏิบัติงาน ได้แก่ เตรียมความพร้อมของอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการ ปฏิบัติงานนำ สารสนเทศที่สำคัญมาใช้ในการตัดสินใจดำเนินงานและแก้ไขปัญหาในทุกขั้นตอน สร้างเครือข่ายความร่วมมือและการจัดการความสัมพันธ์กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง มีกระบวนการค้นหาและจำแนกกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วน เสียไว้อย่างชัดเจน เสาะแสวงหา ความรู้โดยนำมาปรับปรุงกระบวนการงานจนเกิดเป็นนวัตกรรม ใหม่ ดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่ เหนือกว่าความต้องการ/ความคาดหวังของผู้รับบริการและผู้ มีส่วนได้ส่วนเสีย นำระบบประชารัฐมาใช้ ในการดำเนินงานเพื่อช่วยลดความขัดแย้งและการ ต่อต้านจากทุกภาคส่วน มีทัศนคติเชิงบวกในการ ดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการภาครัฐ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพ ของกระบวนการให้สอดคล้องกับ ปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ บุคลากรในหน่วยงานให้ ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแนวทางการพัฒนาการ บริหารจัดการภาครัฐ

จากฐานผลการวิจัยของวัตถุประสงค์ที่ 3 เสนอแนวทางการพัฒนาองค์การสู่ ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในภาพรวม คือ ผู้นำองค์กร ควรเปิดกว้างรับฟังความเห็นของพนักงานเจ้าหน้าที่และระบบการทำงานและควรยึดมั่นใน หลักการหรือระบบคุณธรรมมากกว่ายึดมั่นในตัวบุคคลหรือระบบอุปถัมภ์ ผู้บริหารควรมีการ ปรับโครงสร้างขยายกรอบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่แต่ละตำแหน่งเพิ่มขึ้นเพื่อสร้างความก้าวหน้า ของสายงาน ควรกำหนดตัวชี้วัดของงานให้สอดคล้องกับความเหมาะสมในแต่ละตำแหน่งและ ปริมาณคดีในปัจจุบัน และควรดำเนินองค์การอย่างสุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ และองค์การ

ควรเพิ่มงบประมาณสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบสารสนเทศในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวเรศว์ นุตเดชาพันธ์ (2558) พบว่า จากข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารระดับสูง ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรในการตัดสินใจ การกำหนดทิศทางขององค์กร ควรมีการสื่อสารถึงผู้บริหารหน่วยงานในสังกัดกรมสุขภาพจิต เพื่อให้เกิดการสนับสนุนและกระตุ้นบุคลากรให้เกิดการยอมรับและความร่วมมือและลดการต่อต้านจากบุคลากร รวมทั้งใช้ความสำเร็จของการพัฒนาองค์กรของหน่วยงานในสังกัดในการประเมินความดีความชอบแก่ผู้บริหารหน่วยงานในสังกัด สำหรับระบบงานควรผลักดันให้การพัฒนาองค์กรสอดคล้องเป็นเนื้อเดียวกันกับงานประจำ ลดจำนวนตัวชี้วัด ลดการรายงานผลที่ไม่จำเป็นเพื่อลดภาระงาน สำหรับการให้ความรู้ ความเข้าใจ ควรบรรจุหัวข้อ ความรู้/หลักคิด/แนวทางในการพัฒนาองค์กรในหลักสูตรอบรมบุคลากรใหม่ของกรมสุขภาพจิต ทบทวนความรู้ให้แก่บุคลากรกลุ่มต่าง ๆ เป็นระยะ รวมทั้งมีการติดตามผลและ Coaching อย่างสม่ำเสมอ

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พบว่า ผู้นำควรเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การ เพื่อได้ทราบถึงการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับแผนงานที่ตั้งไว้และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรพิจารณาเปิดอัตราตำแหน่งหน้าที่ให้มีเหมาะสมกับบุคลากรเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดของงานให้สอดคล้องกับความเหมาะสมในแต่ละตำแหน่งและปริมาณคดีในปัจจุบัน ต้องดำเนินองค์การอย่างสุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ และควรบริหารจัดการบุคลากรให้เหมาะสมกับปริมาณงานที่มีอยู่ เพื่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และบุคลากรควรปรับตัวพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา เพื่อสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่การเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงนับว่าเป็นองค์ความรู้ใหม่สำหรับผู้บริหารที่จะนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาองค์การเพื่อให้การบริหารงานภายในองค์การสามารถเติบโตและมีมาตรฐานสากลสู่ความเป็นเลิศได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการติดตามประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมินมาบูรณาการร่วมกันกับการบริหารในองค์กร

2. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้ได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) มีการประกาศ (PMQA) ให้เป็นภารกิจหลักขององค์กร ชี้แจงนโยบาย เพื่อบุคลากรทุกระดับสามารถนำหลักการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) มาพัฒนาการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบแนวทางการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรภายในองค์กรและสร้างความพร้อมทุกปัจจัย เช่น ปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์กร ปัจจัยด้านงบประมาณในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านการควบคุมความสำเร็จของนโยบาย ปัจจัยด้านความร่วมมือและต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ ปัจจัยด้านกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม ค่านิยมของข้าราชการ ปัจจัยด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น และสุดท้ายปัจจัยด้านความผูกพันของบุคลากรที่มีต่อองค์การในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องอื่น ๆ เช่น การศึกษาปัญหาในการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศในมุมมองของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานกับประชาชนทั่วไป การศึกษากลยุทธ์แห่งความสำเร็จของภาครัฐ การศึกษาคุณภาพการให้บริการสาธารณะต่อผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีต่อการเปลี่ยนแปลงบริหารราชการของภาครัฐ เป็นต้น

2. ควรศึกษาประชากรอื่น ๆ เช่น ผู้บริหารระดับสูง ประชาชนทั่วไป ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริการที่ได้รับ เป็นต้น

3. ควรใช้เครื่องมืออื่น ๆ เพิ่มเติมควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต

เอกสารอ้างอิง (References)

- จุมพล หนีพานิข (2553). การบริหารจัดการภาครัฐ:หลักการแนวคิด และกรณีตัวอย่างของไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชยากร สาริรัตน์ (2562) “การบริหารสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา.” คุชชินิพนธ์ปรัชญาคุชชินิติต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร : กรุงเทพฯ.
- ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร. (2552). การศึกษากรอบแนวคิดแบบรัฐประศาสนศาสตร์ในความหมายใหม่และการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีต่อการปฏิรูประบอบราชการของไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐดนัย ฉิมพาลี (2565). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ของสถานตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2549). การบริหารราชการแนวใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.).
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2549), การวางแผนกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นารัตน์ ศิริวรรณ. (2561). การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ กรณีศึกษาหน่วยงานที่ได้รับรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ หมวดที่ 3 ด้านการมุ่งเน้นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2565 จาก <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php>.
- มยุรี แสนสุข และกาญจนา บุญส่ง. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University: ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, ปีที่ 9 ฉบับที่ 3, กันยายน – ธันวาคม, หน้า 691-703.

- เยาวเรศว์ นุตเดชานันท์ (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาองค์กร ตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.** กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- วาสนา เลิศมะเลา และเทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. (2561). การพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**, ปีที่ 9 ฉบับที่ 2, กรกฎาคม – ธันวาคม, หน้า 209 – 248.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2543). **การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและสังคมที่ดี (Good Governance).** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). **PMQA การพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศ.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท วิชั่น พรินท์ แอนด์ มีเดีย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2565). **คู่มือการประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566).** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (2563). **แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการราชการ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565).** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.
- อังคณา แยมนิล. (2564). การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ในการบริหารองค์กร ภายใต้นโยบายThailand 4.0 ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**, ฉบับที่ 8 ฉบับที่ 1 ,มกราคม – มิถุนายน, หน้า 108 - 122.
- Best, J.W. (1981). **Research in Education (4th ed.).** New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing. (5th ed.).** New York: Harper Collins Publishers.
- Likert, R. (1932). A Technique for the measurement of attitudes. **Archives of Psychology.** pp. 140-53.

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาธรรมาภิบาล
การจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

Administration Based on Good Governance: A Case Study of
Good Governance Management of Hawker Stalls Along the sidewalk
in PakKlong Talat Area, Phra Nakhon District, Bangkok

ยศฐา ศรีปัญญาวิชญ์¹ และ เมทินทร์ เมธาวิกุล²

Yostar Sripanyawich and Mekin Methavikul

Received: March 7, 2023 Revised: April 23, 2023 Accepted: August 31, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาถึงสภาพปัจจุบันธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอยรวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการหาบเร่แผงลอยพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอยแบบสร้างสรรค์ในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ (3) เพื่อศึกษารูปแบบในการจัดการทางด้านธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบเชิงลึก โดยใช้เอกสารในการสัมภาษณ์และใช้แอปพลิเคชัน (Line) โดยการการอนุเคราะห์จาก ผู้อำนวยการเขตพระนคร, หัวหน้าฝ่ายเทศกิจและ

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Public Administration, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: s63563809012@ssru.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Public Administration, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: mekin.me@ssru.ac.th

เจ้าหน้าที่เทศกิจเขตพระนคร, พ่อค้าแม่ค้า,ผู้ประกอบการ,ประชาชน จำนวนทั้งสิ้น 26 คน ผลการวิจัยพบว่าในแง่ของการที่นำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาดถือว่าประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีการปฏิบัติจริงทั้ง พ่อค้าแม่ค้า ผู้ประกอบการ ประชาชน แม้ว่าผู้ค้าจะไม่เห็นด้วยหรือเห็นด้วยก็ตามแม้มีปัญหาอุปสรรคแต่เจ้าหน้าที่และผู้ค้าก็สามารถพูดคุยได้ดีและผู้ค้าและผู้ประกอบการเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่เทศกิจ และผู้ค้าต้องเคารพกฎเกณฑ์ของทางภาครัฐและทางผู้บริหารของกรุงเทพฯ และทางเจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรมจึงจะทำให้การจัดระเบียบเป็นไปด้วยความระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการนำเอาธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล, การจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถี, ปากคลองตลาด

Abstract

This article aims to: (1) study the current state of governance and management of hawker stalls, including problems and obstacles in hawker stall management in Pak Klong Talat area, Phra Nakhon District, Bangkok, (2) study the opinions and suggestions of those involved in good governance and management hawker stalls in Pak Klong Talad area, Phra Nakhon district, Bangkok, and (3) study the management model in good governance and the management of hawkers in the Pak Khlong Talat area, Phra Nakhon District, Bangkok. This is a qualitative research in which the in-depth interview is used. The interviews were conducted in person and by using Line Applications (Line). The key-informants included the director of Phra Nakhon District, head of municipal workers, municipal workers, seller, entrepreneur, and people at the total of 26 people. The results of the research revealed that in terms of good governance applied with the management of hawker stalls along the sidewalk in the Pak Khlong Talat area, it was considered successful. There must be a practicality by merchants,

entrepreneurs, and the public. Even if traders disagree or agree, even if there are obstacles, the staff and traders have a nice conversation, and traders and operators must obey and follow the advice of the municipal officials. And traders must respect the rules of the government and the management of Bangkok. The staff must perform their duty strictly and fairly in order to make the organization orderly and to comply with the intention of adopting good governance in the management of hawker stalls along the sidewalk in the Pak Khlong Talat area, Phra Nakhon District, Bangkok.

Keywords: Good governance, management of street vendors along sidewalk stalls, Pak Khlong Talat.

บทนำ

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงของประเทศไทยและเป็นศูนย์กลางของการปกครอง มีความความเจริญ และมีโครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น สถาน ที่ราชการ โรงพยาบาล ธนาคาร สถานศึกษา สถาบันบันเทิง การคมนาคมที่สะดวก รวดเร็ว ทันสมัย และยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่างๆ ที่สวยงามซึ่งเป็นสถานที่สำคัญและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ทำให้กรุงเทพมหานครมีอัตราการขยายตัวในด้านต่างๆ สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็น การเติบโตทางด้านเศรษฐกิจที่มีความสะดวกของเม็ดเงินที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากการย้ายถิ่นฐานรวมทั้งการหลั่งไหลของแรงงานทั้งจากต่างจังหวัด และประเทศเพื่อนบ้าน ที่ล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายในการประกอบอาชีพ หารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวรวมทั้งยังมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่เดินทางมาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครด้วยชื่อเสียงและมนต์เสน่ห์จากคำร่ำลือต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัดวาอาราม สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม สถาบันบันเทิง รวมถึงอาหารการกินที่มีรสชาติอร่อย ราคาถูก และหารับประทานได้ง่าย และมีตลอด 24 ชั่วโมง ส่งผลให้ในหลายพื้นที่มีการเติบโตของธุรกิจและจำนวนของหาบเร่แผงลอยที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก

ปากคลองตลาด เขตพระนครจึงเป็นตลาดหนึ่งที่มีทำเลที่เหมาะสมในด้านการค้า เป็นย่านศูนย์กลางของกรุงเทพฯ จึงเป็นตลาดที่รองรับการซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรขนาดใหญ่ ทั้งการค้าปลีกและส่งขนาดใหญ่ของประเทศรวมถึงระดับภูมิภาคด้วย ซึ่งโดยทั่วไปจะถือกันว่า

ตลาดกรุงเทพฯเป็นตลาดกลางหรือปลายทางในแง่เป็นสินค้าส่งออกของประเทศ คือ สินค้าจากต่างจังหวัดต่างๆทั่วประเทศจะมารวมกันที่ปากคลองตลาด มีผู้คนที่สนใจเกี่ยวกับดอกไม้จึงได้แวะเวียนมาซื้อดอกไม้เพื่อเอาไปจำหน่ายอีกทอดหนึ่ง และยังเป็นสินค้าส่งออกไปขายตลาดต่างประเทศทางการค้าของปากคลองตลาดสามารถดำรงอยู่ได้จนถึงปัจจุบันเนื่องจากกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นภายในตลาดก่อให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้พ่อค้าแม่ค้าที่ปากคลองตลาดส่วนใหญ่เป็นหาบเร่แผงลอย ซึ่งหาบเร่แผงลอย เป็นอาชีพหลักส่วนใหญ่ของคนกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพฯ เป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาส แต่สามารถหาเลี้ยงชีพปากท้องให้กับครอบครัว เป็นอาชีพที่โอบอ้อมผู้มียารได้น้อยสามารถเลี้ยงชีพไปวันๆ หากมองผิวเผินหาบเร่แผงลอยเป็นเพียงวิถีชีวิตของคนทั่วไป แต่ทว่าภาพเหล่านี้คือการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดการหมุนเวียนของรายได้

หาบเร่แผงลอยบนบาทวิถีในกรุงเทพฯเป็นกิจกรรม เพื่อพาณิชย์กรรมประเภทหนึ่งที่เกิดปัญหามากมายขึ้นในชุมชนเมืองเนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้เข้าครอบครองพื้นที่บนบาทวิถีและถนนสาธารณะ ในบริเวณที่มีประชาชนเข้ามาจับจ่ายซื้อของจำนวนมาก เพื่อใช้ในการประกอบกิจกรรมการค้าโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ จึงก่อให้เกิดปัญหาการกีดขวางการสัญจรของผู้ที่มาจับจ่ายใช้สอยและเกิดความสับสนต่อการสัญจรบนบาทวิถีและถนนสาธารณะ เป็นผลเสียต่อระบบการคมนาคมขนส่งของชุมชนเมือง ยังผลให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและปัญหาความไม่ปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สินทางบาทวิถีมีการเสียหาย และผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบนบาทวิถีก็ยังก่อให้เกิดปัญหาสกปรก ปัญหาในด้านสุขภาพอนามัย และปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนเมือง เนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบนบาทวิถีไม่คำนึงถึงสินค้าและสถานที่ประกอบการและยังอาจเป็นพาหนะแพร่เชื้อโรคต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว และกิจกรรมหาบเร่แผงลอยบนบาทวิถีในกรุงเทพฯอีกประการหนึ่ง ได้แก่ ปัญหาการปฏิบัติผิดกฎหมาย และเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติผิดกฎหมายเนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีและประกอบกิจกรรมการค้า โดยไม่มีใบอนุญาตทำกิจกรรมทางด้านค้าขายบนบาทวิถีและการละเมิดสิทธิประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม โดยการเข้าครอบครองพื้นที่บนบาทวิถี และถนนสาธารณะเพื่อประกอบกิจกรรมการค้าของตน เป็นตัวอย่างทำให้ร้านค้าต่างๆริมทางเท้าที่ประกอบการอย่างถูกกฎหมาย พยายามวางสินค้าของตนบนบาทวิถีบ้าง เพื่อเสนอขายสินค้าและกีดกันคู่แข่งที่เป็นหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีที่อยู่ใกล้เคียง กรุงเทพฯจึงได้จัดตั้ง

หน่วยงานขึ้นมากำกับโดยตรง คือ สำนักเทศกิจ เพื่อจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบนบาทวิถีทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2557 เพื่อให้กับประชาชนใช้บาทวิถีไปมาได้ อย่างสะดวกปลอดภัย ผู้วิจัยมีความคิดว่า หากบทเรียนจากการศึกษาเรื่องนี้สามารถระบุปัจจัยสำคัญต่อผลของการนำหลักธรรมาภิบาล รวมทั้งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ในการนำหลักธรรมาภิบาลการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ได้นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมและถูกต้องแล้วและที่สำคัญ ควรจะศึกษาให้ลึกซึ้งถึงผลกระทบต่อภาคส่วนต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เมื่อมีการนำหลักธรรมาภิบาลดังกล่าวนี้ไปปฏิบัติ มุมมองหนึ่งอาจเป็นการเอื้อประโยชน์กับกลุ่มหนึ่ง แต่ในขณะเดียวกันอีกมุมหนึ่งอาจเป็นการส่งผลร้ายกับอีกกลุ่มหนึ่ง ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายที่มีผลกระทบจริงๆ จากการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ต้องมีความถูกต้อง แม่นยำ มีความเสมอภาค เป็นธรรม สุจริต มีความรับผิดชอบ และมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ผลจากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านการเพิ่มพูนองค์ความรู้ในเรื่องการวิเคราะห์การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ไปปรับใช้กับพ่อค้า แม่ค้า ผู้ประกอบการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัจจุบันหลักธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอย รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการหาบเร่แผงลอยพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านธรรมาภิบาล และการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอยแบบสร้างสรรค์ในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร
3. เพื่อศึกษารูปแบบในการจัดการทางด้านธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอย

ในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี คือ วิจัยเอกสาร และวิจัยสนาม ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1) วิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการเก็บข้อมูล จากตำราบทความทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัยทั้งประเทศไทย

2) การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ต่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทน (Focus Group) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ซึ่งประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. ผู้อำนวยการเขตพระนคร 1 คน
2. ฝ่ายเทศกิจเขตพระนคร 1 คน
3. เจ้าหน้าที่เทศกิจเขตพระนคร 5 คน
4. ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ปากคลองตลาด 6 คน
5. ประชาชนที่สัญจรไปมา 8 คน
6. ผู้ประกอบการ 5 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายข้อมูล เนื่องจากการศึกษาวิจัยนี้ใช้แนวทางการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative approach) การวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูลจึงขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของผู้ศึกษาวิจัย ซึ่งผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ในเชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยใช้กรอบแนวความคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ความสำคัญของการจัดทำธรรมาภิบาลการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ พบว่า กรณีศึกษาธรรมาภิบาลการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ จากการศึกษาพบว่า การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยนั้นในอดีตได้มีปล่อยมานานแล้ว ไม่เคยมีการจัดระเบียบเลย โดยให้มีการค้าแบบเสรีมากจนเกินไป แถมยังอภิสิทธิ์ชนขายลงถนนโดยไม่เกรงกลัวภัยอันตรายจาก

ยวดยานพาหนะที่จะมาชนพ่อค้าแม่ค้าและประชาชนที่จะมาจับจ่ายใช้สอย แต่ยังไม่กล้าเอาจริง เอาจึงกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย โดยปัจจุบันมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายเกณฑ์ตามหลักธรรมาภิบาล และมีมาตรการจับกุมผู้ทำผิดระเบียบทำให้การจัดระเบียบการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ให้ถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาลนี้ก่อให้เกิดผลสำเร็จในปัจจุบันได้

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลของการนำหลักธรรมาภิบาลการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ พบว่า

2.1 ปัจจัยความสอดคล้องและความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ผู้ศึกษาพบว่า ธรรมาภิบาลการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ในยุคปัจจุบันนั้น มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เนื่องจากการค้าหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีบนพื้นที่ปากคลองตลาดนั้นยังไม่มีระเบียบและความเรียบร้อย ทั้งยังทำให้มีผลกระทบโดยตรงกับประชาชนผู้มีสิทธิในการใช้ประโยชน์ต่อบาทวิถีสาธารณะ การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยนั้นจึงถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาอยู่มาก ต่อนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ก็มีความชัดเจนอยู่ในแง่วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะและก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีให้กับคนกรุงเทพฯ และประเทศชาติ ต่อไปในอนาคต

2.2 ปัจจัยด้านการทำงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจ เขตพระนคร เจ้าหน้าที่เทศกิจ เขตพระนคร (ว 251) ประจำจุดปากคลองตลาด มีศักยภาพเพียงพอที่จะดูแลพื้นที่ปากคลองตลาดและ ด้านความรู้ความสามารถ เจ้าหน้าที่เทศกิจที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ปฏิบัติงานตามระเบียบที่กรุงเทพมหานคร กำหนดอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายว่าด้วยความสะอาดและความเป็นเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เจ้าหน้าที่เทศกิจมีการเปลี่ยนเวร 2 ชุด ชุดแรก 06:00-18:00 และอีกชุด 18:00-06:00 เพื่อดูแลความเรียบร้อยของปากคลองตลาด

2.3 ปัจจัยด้านความโปร่งใส เจ้าหน้าที่เทศกิจเขตพระนคร ชุด ว 251 ประจำจุดปากคลองตลาด การปฏิบัติราชการมีตรงระเบียบผู้ค้าและผู้ประกอบการมีการตั้งป้อมเพื่อความอำนวยความสะดวกที่จะมาติดต่อราชการกับเจ้าหน้าที่เทศกิจ ตลอด 24 ชั่วโมง และมีการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายรักษาความสะอาด พ.ศ. 2535 สามารถเปรียบเทียบปรับ ณ จุดที่ป้อมปากคลองตลาดได้ ช่วยเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ส่วนทางด้านพ่อค้าแม่ค้าและ

ผู้ประกอบการไม่ได้มองตามนี้เพราะว่าทุกวันจันทร์ได้มีการเข้ามาให้มีการเปรียบเทียบปรับทุกวันจันทร์ 100 บาท(ไม่มีใบเสร็จ) และมีการเข้มงวดกับผู้ค้าอย่างมากมองผู้ค้าอย่างกะโจรผู้ร้าย รับประทาน ร้านใหญ่ๆโตๆไม่กล้าจับกุมจึงทำให้ทางผู้ค้าและผู้ประกอบการมองว่าเป็นการไม่โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบนพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ส่วนประชาชนมองว่าเป็นสิ่งที่ดีเพื่อให้พ่อค้าแม่ค้าได้เกรงกลัวกฎหมายบ้างไม่ใช่อยากวางสินค้าเท่าไรก็จะวางไม่มีทางเดินให้กับประชาชนและผู้พักอาศัยที่อยู่ปากคลองตลาดตามความเห็นผู้ทำการศึกษาเรื่องนี้มองเห็นว่าผู้กระทำผิดก็ควรมีการจับปรับจริงและต้องมีระดับหัวหน้าชุดเป็นผู้ออกใบเสร็จและปรับเพื่อความโปร่งใสให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลด้วย

2.4 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ส่วนทางด้านการมีส่วนร่วมได้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนช่วยกันให้การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบนบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร ได้แก่ สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง ช่วยในด้านการจราจรช่วงหน้าเทศกาลที่มีประชาชนมาจับจ่ายใช้สอยสินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกการจราจร ยกตัวอย่างเช่น ตรุษจีน ,วาเลนไทน์,ลอยกระทง,หรือเทศกาลประจำชาติหรือศาสนา เป็นต้น ส่วนทางด้านสำนักงานเขตพระนคร มีส่วนร่วม ฝ่ายรักษาความสะอาดคอยดูแลเรื่องขยะที่มีประชาชนทิ้งขว้างลงบนถนน หรือมีพ่อค้าแม่ค้าและผู้ประกอบการไม่ได้เก็บกวาดทางด้านฝ่ายรักษาความสะอาดจะอำนวยความสะดวกนำไปเก็บทิ้งให้ ทางด้านเอกชน ได้รับสถานที่อำนวยความสะดวกด้านจับจ่ายใช้สอย ได้แก่ ตลาดยอดพิมานและตลาดส่งเสริมการเกษตร มีสถานที่จอดรถและสถานที่จำหน่ายสินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกอีกตลาดหนึ่ง

2.5 ปัจจัยทางด้านคัมค่า ส่วนทางด้านคัมค่าถือว่าการคัมยิ่งกว่าคัม เพราะว่าได้ค้นทางบาทวิถีให้กับประชาชนที่อยู่ปากคลองตลาด สามารถเดินได้โดยไม่ต้องเดินไปชนสินค้าของพ่อค้าแม่ค้าแถมโดนด่ามาไล่หลังอีก หว่าตาบอดไปชนสินค้าเขาเสียหาย ส่วนทางพ่อค้าแม่ค้ามองว่าไม่คัมค่าเพราะทัศนียภาพของตลาดหายไป สมัยก่อนพ่อค้าแม่ค้าบอกว่าค้าขายดีรำรวยได้เพราะการค้าขายบนบาทวิถีทำให้เขาได้สัมผัสอากาศได้ แต่ปัจจุบันได้ความสวยงามมาแทนที่มีทางเดินกว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม มีสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นรถลากก็ไม่ติดเหมือนสมัยก่อน ตอนเช้าต้องหลบรถเข็นขึ้นมานบนฟุตบอลทางเท้า น้ำที่พ่อค้าแม่ค้ารดน้ำดอกไม้กล้วยไม้ สินค้าที่พ่อค้าแม่ค้าเอามาจำหน่ายแล้วน้ำน้ำมาลดสินค้ากระเด็นใส่เสื้อผ้า และโดนขา

กางเกงหรือกระโปรงนักเรียน นักศึกษา คนทำงานที่ต้องมาขึ้นรถเมล์ที่ปากคลองตลาดและไม่ต้องเสี่ยงกับพวกผู้มีอิทธิพลที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์กับพ่อค้าแม่ค้าอีกทางหนึ่งด้วย

2.6 ปัจจัยทางด้านการรับผิดชอบต่อ ด้านความรับผิดชอบต่อสมัยก่อนพ่อค้าแม่ค้าอยากจะทิ้งขยะสิ่งปฏิกูลลงท่อกรม.โดยไม่มีการจัดเก็บให้เป็นที่เป็นระเบียบ ไม่มีการแยกขยะ ทั้งขยะเปียกขยะแห้ง มีความสกปรกที่เกิดจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยทิ้งน้ำเสีย น้ำมัน ที่มาจากการประกอบอาหารหน้าอาคารบ้านเรือน กลิ่นตลบอบอวลเข้าบ้านแถมมีกลิ่นอาหารติดเสื้อผ้า ทำให้เกิดการสกปรกให้กับเสื้อผ้าและอาคารบ้านเรือน พอหน้าฝนก็เกิดท่อน้ำอุดตันจากขยะเข้าไปขวางทางไหลของน้ำทำให้เกิดการอุดตันของขยะที่พ่อค้าแม่ค้าทิ้งลงท่อ ส่วนในการทำงานของเจ้าหน้าที่กรม.ด้วยไม่มีการโยกขยะเข้ามาที่ตักขยะกวาดลงท่อของกรม.ด้วยทำให้เกิดการอุดตันของทางไหลของน้ำด้วย พอได้มีการจัดระเบียบขึ้นมาได้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตัวเองทั้งพ่อค้าแม่ค้า และเจ้าหน้าที่มีการแยกขยะมีการจัดเก็บขยะออกจากสถานที่ที่จำหน่ายสินค้าทำให้บรรยากาศน่ามองยิ่งขึ้น

5.1.2.7 ปัจจัยทางด้านคุณธรรม ทางด้านคุณธรรมได้มีการจัดฝึกอบรมก่อนที่จะมาปฏิบัติงานและมีการฟังนโยบายจากผู้บริหารทุกครั้งที่มีโอกาสอันสำคัญ เพื่อเป็นการจรรโลงใจให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ไม่ใช่ปฏิบัติงานส่งๆไปพอถึงเวลาตอกบัตรกลับบ้านแต่งหน้าสวยหาแบงก์ทาลิปสติกเตรียมตัวออกไปช้อปปิ้งหรือไม่ก็ออกไปเที่ยวกับแฟนหรือสามี,ภรรยา พอใกล้ถึงเวลาจะเลิกงานควรพบปะกับพ่อค้าแม่ค้า ผู้ประกอบการ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้ซึ่งกันและกัน สามารถบั่นทอนความคิดของเจ้าหน้าที่เทศกิจมองผู้ค้าเป็นโจรอย่างเดียว ควรที่จะมองผู้ค้าเป็น พ่อ แม่ พี่ น้อง จะได้มีความสุขกันทั้ง 2 ด้าน WIN WIN กันทั้ง2ฝ่าย

สรุปได้ว่าความคิดทางด้านธรรมาภิบาลครั้งนี้มาจากแนวทางการจัดทำระเบียบทางธรรมาภิบาลของ สำนักงานรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบและสังคมที่ดี (2542) ในแง่ของการที่นำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาดถือว่าประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีการปฏิบัติจริงทั้ง พ่อค้า แม่ค้า ผู้ประกอบการ ประชาชน แม้ว่าผู้ค้าจะไม่เห็นด้วยหรือเห็นด้วยก็ตาม แต่ก็ยังหาที่ค้าให้ใหม่ เช่น ตลาดยอดพิมาน ตลาดส่งเสริมการเกษตรไทย ตลาดปากคลองตรีเพชร ตลาดปากคลองตลาด2. แม้มีปัญหาอุปสรรคแต่เจ้าหน้าที่และผู้ค้าก็สามารถพูดคุยได้ดีและผู้ค้าและผู้ประกอบการเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่เทศกิจ และผู้ค้าต้องการกฎเกณฑ์ของทางภาครัฐและทางผู้บริหารของกรุงเทพฯ และทางเจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการนำเอาธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการจัดการหาแร่แฝงลอย
ริมบาวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ สืบไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาธรรมาภิบาลการ
จัดการหาแร่แฝงลอยริมบาวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดย
การศึกษาข้อมูลแนวนโยบายและการดำเนินงานตามนโยบายการจัดระเบียบหาแร่แฝงลอย
สภาพปัญหาและผลกระทบจากการดำเนินงานตามนโยบาย รวมทั้งข้อเสนอแนะในการพัฒนา
แนวทาง การจัดระเบียบหาแร่แฝงลอยตามหลักธรรมาภิบาล ผลการศึกษาดังกล่าวมีประเด็นที่
น่าสนใจหลายประเด็นที่น่าศึกษาและพัฒนาต่อยอดให้ มีความชัดเจนในการแก้ไขปัญหาหาแร่
แฝงลอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอยกประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. นโยบายในการดำเนินการจัดการระเบียบหาแร่แฝงลอยของกรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักงานเขตพระนครว่าปากคลองตลาด เขตพระนคร
กรุงเทพฯ เป็นพื้นที่จุดใหญ่ที่ผู้ค้ายึดพื้นที่เพื่อทำการค้า มาเป็นเวลานาน จอพื้นที่ขายจนไม่มี
ทางเดินให้ผู้ค้าได้มาจับจ่ายใช้สอยจนต้องลงไปเดินผิวการจราจร จนทำให้การจราจรติดขัดบาง
รายลงไปขายบนผิวการจราจรจนเกิดการจราจรติดขัด กรุงเทพมหานครจึงร่วมกับรัฐบาล และ
บูรณาการหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม โดยในการจัด
ระเบียบหาแร่แฝงลอยสำนักงานเขตพระนคร รับนโยบายมา 2 ส่วน คือ 1) นโยบายจาก
รัฐบาลให้ดำเนินการจัดระเบียบหาแร่แฝงลอยในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ
โดยคำนึงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสวยงาม 2) นโยบายจากผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานคร (พลตำรวจเอกอัศวิน ขวัญเมือง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) โดยมุ่งเน้นการ
จัดระเบียบกรุงเทพฯ ให้เป็นมหานครแห่งความสุขและมหานครแห่งความปลอดภัย โดยเร่ง
ดำเนินการจัดระเบียบผู้ค้าหาแร่แฝงลอย เพื่อคืนทางเท้าให้ประชาชนได้สัญจรอย่างสะดวก
ปลอดภัย จนสามารถประกาศยกเลิกจุดผ่อนผันผู้ค้า 359 ราย และจะต้องดำเนินการตาม
นโยบายการจัดระเบียบหาแร่แฝงลอยต่อไป ประเด็นนี้บ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารทุกเขตให้
ความสำคัญและได้ดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงานตามนโยบาย
การจัดระเบียบหาแร่แฝงลอย นั้นผู้บริหารเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องจะต้องเข้าใจ

นโยบายจึงจะสามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน และที่สำคัญต้องมีแผนงานโครงการรองรับจึงจะทำให้การแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอยประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยจากหลายๆ ท่าน เช่น ศุภศิณา อุวงศ์ (2525) ศึกษาการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ที่สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพฯ โดยพบว่ามีสภาพพื้นที่ชัดเจน ผู้บริหารให้ความสำคัญมีการติดตามผลมาตลอด ถึงแม้จะไม่ประสบความสำเร็จได้ครบทุกจุดก็ตาม เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านกำลังเจ้าหน้าที่และงบประมาณ เช่นเดียวกับการศึกษาของ วรากุล อุดมประมว (2558) ซึ่งศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีเขตมีนบุรี กรุงเทพฯ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารให้ความสำคัญต่อนโยบายดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศุภศิณา อุวงศ์ (2525) ส่วนการศึกษาของ พรณิลัย นิติโรจน์ (2551) ศึกษาการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพฯไปปฏิบัติเช่นกัน โดยพบว่าอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติได้ในบางพื้นที่นั้น มาจากสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน เช่น ขนาดพื้นที่และจำนวนประชากร โดยพื้นที่ที่มีประชากรจำนวนมาก ย่อมมีความต้องการซื้อสินค้ามาก ทำให้มีผู้ค้าเข้ามาจับจองพื้นที่ค้าขายมากขึ้น ส่งผลให้การจัดระเบียบยากขึ้นด้วยเช่นกัน

จากประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นว่ารัฐบาลและกรุงเทพฯควรร่วมมือกันและให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่และงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ทำให้ได้ข้อมูลว่าผู้ค้าส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย แตกต่างกัน บางส่วนเข้าใจว่าการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย คือการที่หน่วยงานภาครัฐจะช่วยให้การจัดระเบียบเพื่อให้ผู้ค้าสามารถค้าขายได้โดยมีการกำหนดขอบเขตการวางขายสินค้าให้เป็นระเบียบเรียบร้อยไม่รบกวนพื้นที่บนถนนสาธารณะ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการขาดการมีส่วนร่วมของผู้ค้า และการมีความเข้าใจที่ยังคลาดเคลื่อนนับเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้การจัดระเบียบของพื้นที่ ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ยังไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ตามนโยบายที่กำหนด ดังนั้นการสร้างความเข้าใจอันดีจะนำมาสู่การปฏิบัติที่เป็นไปตามกฎระเบียบของกรุงเทพฯที่วางไว้ และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังคงมีมุมมองเชิงบวกต่อนโยบายและแนวทางในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วย และเสนอให้มีแนวทางการเสริมสร้างรายได้ให้กับ

ผู้ค้าในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ เพื่อช่วยให้ผู้ค้าสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้นอกจากนั้นยังเชื่อว่าการค้าหาบเร่แผงลอยไม่สามารถหมดไปโดยสิ้นเชิง ตลาดใดที่ยังไม่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจของชาติให้ก้าวพ้นกับดักผู้มีรายได้น้อยและก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจของยุคไทยแลนด์ 4.0 ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ทุกแห่งในกรุงเทพฯ มีความจำเป็นและมีความสำคัญ อย่างไรก็ตามควรมีการปรับเปลี่ยนให้หาบเร่แผงลอยในกรุงเทพฯ เป็นแหล่งค้าขายสำหรับผู้มีรายได้น้อยที่ไม่ทำให้ผู้ใช้เส้นทางสัญจรเกิดความไม่สะดวกหรือได้รับอันตรายและควรมีการพัฒนารูปแบบให้หาบเร่แผงลอยเป็นแหล่งค้าขายเชิงอนุรักษ์ มีประเภทสินค้าที่หลากหลายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยควรกำหนดพื้นที่ค้าขาย วันเวลาและสินค้า มีการจ่ายค่าธรรมเนียมบำรุงท้องที่ กำหนดแนวทางการบริหารจัดการการตลาดไว้ด้วย ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐต้องให้ความสำคัญและมีความจริงจังในการจัดการหาบเร่แผงลอยอย่างเป็นระบบ

2. ปัญหาและผลกระทบจากการดำเนินงานตามนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชน พบว่าผู้ค้าส่วนใหญ่ซึ่งเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินนโยบายหาบเร่แผงลอยมีความรู้สึกไม่มั่นใจต่อนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ถึงแม้ว่าจะมีการจัดหาสถานที่แห่งใหม่สำหรับค้าขายไว้ให้ โดยผู้ค้าเห็นว่าสถานที่แห่งใหม่ไม่สามารถค้าขายได้เหมือนในพื้นที่เดิม ส่งผลกระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของตนเองและคนในครอบครัว จึงไม่ต้องการย้ายออกจากริมบาทวิถี พื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ไปค้าขายที่อื่น แม้ว่ากรุงเทพฯ พยายามบังคับใช้กฎหมายในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยอย่างเต็มรูปแบบเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองและเพื่อคืนพื้นที่สาธารณะให้ประชาชนทั่วไปได้ใช้ร่วมกัน อย่างไรก็ตามกรุงเทพฯ ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายให้ครอบคลุมพื้นที่ได้เบ็ดเสร็จในคราวเดียว โดยผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้กรุงเทพฯ ไม่สามารถจัดระเบียบได้ทุกพื้นที่เกิดจากหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ อาทิ การมีส่วนร่วมของผู้ค้าและประชาชน ความเหมาะสมของพื้นที่ และจำนวนผู้สัญจร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับหลายงานวิจัย เห็นว่าการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยควรคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย เช่น นกัศวรณ สุภาวรรณ (2559) ศึกษาประสิทธิผลของการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่ แผงลอยของกรุงเทพฯ ไปปฏิบัติกรณีศึกษาพื้นที่ปากคลองตลาด ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความ

ล้มเหลวจากการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้แก่ ความชัดเจนของสภาพปัญหาความพร้อมและสมรรถนะของหน่วยงาน มาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย สภาพสังคมและเศรษฐกิจ การยอมรับและต่อต้านจากกลุ่มผู้ค้า ประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการศึกษา ของมธุรส หาญสมสกุล (2554) ที่ศึกษาการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพฯ ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่สนามหลวง เขตพระนคร ให้ผลเช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่ากรุงเทพฯควรดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายให้ครบทุกจุด แต่บางจุดที่เป็นจุดใหญ่มีผู้ค้าจำนวนมาก มีผู้มีอิทธิพลหรือกลุ่มผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องจะทำให้ดำเนินการทำได้ยาก ต้องใช้เวลานาน พื้นที่บางจุด อาจเป็นสัญลักษณ์บางประการหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น บริเวณถนนข้าวสาร ควรมีการเจรจาต่อรอง ให้โอกาส ให้เวลาและเปิดโอกาสให้หลายฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการร่วมด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพฯ เป็นแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและสามารถคืนทางเท้าให้กับประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงธุรกิจหาบเร่แผงลอยเป็นแหล่งรายได้ของผู้มีรายได้น้อยในกรุงเทพฯและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันสำหรับคนทั่วไปในการซื้อขายสินค้าประเภทอาหาร และเครื่องดื่มและสินค้าอุปโภคบริโภคที่ง่ายมีความสะดวก ผู้ค้าไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่นใด เพื่อให้เข้าถึงผู้ซื้อ ส่วนผู้ซื้อ也不需要เสียเวลาค้นหาข้อมูลแหล่งขายสินค้าเพราะจุดขายมีกระจายอยู่ทั่วไป ทั้งฝ่ายผู้ขายและผู้ซื้อพบกันบนเส้นทางจราจรประจำวัน สร้างความสะดวกสบายในการซื้อหาสินค้าและการดำรงชีวิต ยิ่งกว่านั้นหาบเร่แผงลอยยังเป็นแหล่งสินค้าราคาถูกที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลางซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของกรุงเทพฯ แม้กระทั่งนักท่องเที่ยวต่างชาติยังชื่นชอบกับการหาซื้ออาหารเครื่องดื่มและสินค้าตามริมบาทวิถี เนื่องจากราคาไม่แพง ซื้อสินค้าได้อย่างสะดวกสบายทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติ มองว่าเป็นเสน่ห์ของการมาท่องเที่ยวในเมืองไทย แต่หากมองในอีกด้านหนึ่งจะพบว่าหาบเร่แผงลอยก่อให้เกิดความสกปรก ไร้ระเบียบและบางพื้นที่ยังเป็นอันตรายต่อผู้สัญจรทางริมบาทวิถีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการตั้งภาชนะประกอบอาหารบนทางริมบาทวิถี หากประชาชนให้ความร่วมมือกับภาครัฐด้วยการไม่สนับสนุน ไม่ซื้อสินค้าจากหาบเร่ แผงลอยแล้ว ปัญหาหาบเร่แผงลอยจะหมดไปจากริมบาทวิถีของกรุงเทพฯอย่างยั่งยืน และทางริมบาทวิถีจะกลายเป็นพื้นที่ที่ใช้เฉพาะกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

จากการสัมภาษณ์เจ้าพนักงานผู้บริหารเขตพระนครและเจ้าหน้าที่เทศกิจ เขตพระนคร (ว 251 รอบเช้า) พบว่า การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพฯ ในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับนโยบายการดำเนินงานตามกฎหมายของกรุงเทพฯ ที่ต้องการให้บ้านเมืองมีความสงบเรียบร้อยและความสะดวกในการเดินทางและการสัญจรไปมา รวมทั้งเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาจราจรติดขัด ลดการสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงและลดสภาวะโลกร้อน รวมทั้งการได้รับสารคาร์บอนมอนอกไซด์จากท่อไอเสียของรถยนต์ ผุ่นควันและมลภาวะซึ่งส่งผลต่อระบบทางเดินหายใจและสุขภาพของผู้ใช้เส้นทางสัญจรบริเวณนั้น ดังนั้น หากประชาสังคมมีความตระหนักก็จะช่วยให้การดำเนินนโยบายบรรลุผลได้อย่างแท้จริง แต่ในปัจจุบันที่มีภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ อาจพบว่าหลายคนมีมุมมองต่อการเอาเปรียบสังคมว่าเป็นเรื่องปกติ ทำให้ปัญหาสังคมหลายอย่างไม่สามารถแก้ไขได้โดยง่าย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างการตระหนักรู้เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองที่ดี ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพที่สุจริตนำไปสู่ การอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสงบสุข และสร้างความเจริญของประเทศชาติต่อไป

หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องยึดหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของประชาชน นับว่าเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองและ การตัดสินใจในประเด็นต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการริเริ่ม การให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผล ตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน ทั้งนี้ทุกภาคส่วนจำเป็นต้องมีการระดมความคิดในการแก้ไขปัญหาของสังคมร่วมกัน ลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งความโปร่งใสในการออกกฎหมายที่ต้องไม่เอื้อประโยชน์ให้แก่พวกพ้อง รวมทั้งการสร้างคุณธรรมให้เกิดกับสังคมทุกระดับชั้นไม่สร้างค่านิยมที่ผิด เช่น การยกย่องคนรวยจากการคดโกง แต่ควรสร้างค่านิยมในการชื่นชมยกย่องคุณค่าของบุคคลจากการทำความดีและเสียสละเพื่อส่วนรวม ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาบุคคลรวมทั้งการพัฒนาระบบการทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ตามที่วางไว้

ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาในพื้นที่ปัญหาอื่นๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้งานที่มีผลการศึกษาเชิงลึกมากขึ้น
2. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ จึงควรมีการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลการวิจัยในเชิงสถิติเป็นตัวชี้วัดตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่สามารถพิสูจน์และทดสอบระดับความเชื่อมั่นของข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- มจรุส หาญสมสกุล. (2554). การบริหารจัดการปัญหาหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพฯ : ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ สนามหลวง เขตพระนคร. ภาควิชารัฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์บริหารรัฐกิจ.
- นภัสวรรณ สุภาวรรณ. (2559). ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย กรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ กรณีศึกษาพื้นที่ปากคลองตลาด. ภาควิชารัฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะสำหรับนักบริหาร.
- วรากุล อุดมประมวล. (2558). ประสิทธิภาพในการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. วารสารนวัตกรรมการจัดการภาครัฐและเอกชน, 5(2), กรกฎาคม – ธันวาคม, หน้า 69 – 90.
- พรณิษฐ์ นิติโรจน์. (2551). การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร.
- ศุภัชณา อุวง. (2525). การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย กรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ: ศึกษากรณี สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Students' Participation Management Approach of Suan Sunandha Rajabhat University

พัชริดา สุพร¹ และ วัลลภ ปิรียาวรรณะ²

Pacharida Suporn and Wanlop Piriyawattana

Received: January 18, 2023 Revised: February 17, 2023 Accepted: April 23, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผู้เขียนนำเสนอประเด็นสำคัญ 3 ประเด็นหลักในการศึกษาในครั้งนี้คือ รูปแบบการเข้าร่วมร่วมทางการเมือง ซึ่งมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่สำคัญ 2 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ คือ มีกฎหมายรองรับให้กระทำได้และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ คือ กิจกรรมที่ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ การมีส่วนร่วมนั้น ต้องเป็นไปตามขั้นตอนและเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การวางแผนดำเนินกิจกรรม การลงทุนและการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของนักศึกษามีแนวทางที่สำคัญประกอบด้วย การรับรู้ (Perception) การมีทัศนคติ (Attitude) การเป็นตัวแทน (Representation) มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information-sharing) ฉันทามติ (Consensus) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ความประสงค์หรือความมุ่งหมาย (Purpose) การประเมินผล (Appraisal) ความโปร่งใส (Transparency) ความเป็นอิสระ (Independence) ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง (Onward-doing) เครือข่าย (Network) ทั้งนี้ในการเข้ามามีส่วน

¹รัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program (Politics and Government) College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author E-mail. s60463825028@ssru.ac.th

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail. wallop.pi@ssru.ac.th

ร่วมกิจกรรมทางการเมืองของนักศึกษา นั้น ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่ไม่ใช้ความรุนแรง และอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดไว้

คำสำคัญ (Keywords): รูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง, ขั้นตอนและเงื่อนไขการมีส่วนร่วมทางการเมือง, แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของนักศึกษา

Abstract

A study of the Students' Participation Management Approach of Suan Sunandha Rajabhat University. The researchers present three key issues in this study. First, political participation model. There are two important forms of participation: formal political participation that is a law to support it, and the informal political participation that is activities without law. Participation is subjected to the procedures and conditions of political participation, namely: participation in problem solving, planning activity, investment and operations, and participation in the monitoring and evaluation of work. There are important guidelines for managing student participation, namely; perception, attitude, representation, confidence and trust, information sharing, consensus, interaction, purpose, appraisal, transparency, independence, onward-doing, and networking. In order to participate in political activities, students must meet with non-violent conditions and within the scope of the law.

Keywords: Political participation models, political participation procedures and conditions, students' participation management guidelines

บทนำ (Introduction)

การเมืองเป็นเรื่องของทุกคนซึ่งเป็นคำกล่าวที่ไม่เกินจริงอย่างแน่นอนเมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ทางการเมืองของไทยในปัจจุบัน และผลจากการเมืองนี้เองที่ทำให้ชีวิตของมนุษย์ได้แสดงพฤติกรรมบางอย่างออกมา เช่น การประท้วงเมื่อไม่พอใจกับการบริหาร

บ้านเมืองของรัฐบาลการต่อต้าน และเรียกร้อง เมื่อมีนโยบายใดนโยบายหนึ่งมีผลกระทบทางลบกับประชาชน รวมถึงการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ประชาชนได้แสดงพฤติกรรมออกที่ชัดเจนที่สุด และถูกต้องตามกฎหมายสูงสุดของประเทศ ดังนั้น วิถีชีวิตของมนุษย์ย่อมหนีไม่พ้นจากการเมือง เพราะการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ไปแล้ว (ภูสิทธิ์ ชันติกุล, 2553) ด้านการเลือกตั้ง เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกจากกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียง และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง แต่รวมได้กับกิจกรรมที่เกี่ยวกับความรักชาติแบบต่าง ๆ เช่น การเสียภาษีการเคารพกฎหมายและการสนับสนุนประเทศให้ทำสงคราม แม้ตนเองจะไม่เห็นด้วยจึงกล่าวได้ว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตน กล่าวคือ บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นจะกระทำโดยความสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองดีมากกว่าที่จะเชื่อว่าการลงคะแนนเสียงของตนจะมีผลสำคัญในทางการเมืองการลงคะแนนเสียงไม่จำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารและแรงจูงใจมากเหมือนกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ ผู้ที่ไปลงคะแนนเสียงอาจไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองและรูปแบบอื่นได้ และในทางกลับกัน ผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระตือรือร้นในรูปแบบกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ อาจไม่ไปลงคะแนนเสียงก็ได้ อย่างไรก็ตามการลงคะแนนเสียงมีความสำคัญ มากในแง่ที่สามารถกำหนดความเป็นไปของรัฐบาล หรือการปกครองได้ทันทีทันใด (มนตรี จุริโฆไท, 2554)

สำหรับความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นประเด็นสำคัญคือ การเลือกตั้งซึ่งเป็นการเชิญชวนเพื่อนไปเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การติดตาม (Follow) นักการเมืองที่ตนเองชื่นชอบ การส่งต่อโพสต์วิดีโอข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งโพสต์ภาพข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ด้านการแสดงความคิดเห็น คือ การส่งต่อ (Share) ความคิดเห็นของผู้อื่นที่ตั้งกระทู้ ไว้แล้วเกี่ยวกับข่าวสาร ด้านการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การโพสต์วิดีโอแสดงความคิดเห็นที่มีต่อข่าวสารด้านการเมือง การแสดงความคิดเห็น (Comment) กับนโยบายของรัฐบาล การส่งต่อรูปภาพเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล การโพสต์รูปภาพพร้อมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายของรัฐ ด้านการชุมนุม คือ การแจ้งสถานที่ (Check in) เมื่อไปถึงที่นัดรวมตัวกับกลุ่มของนิสิตเพื่อคัดค้านภาครัฐผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การโพสต์วิดีโอการรวมตัวชุมนุม การโพสต์ภาพการรวมตัวชุมนุมคัดค้านรัฐบาล การรวมกลุ่มของนิสิตที่มีความเห็นทางการเมืองตรงกันการติดต่อโทร (Call) นัดกันเพื่อคัดค้านรัฐบาล ด้านการร้องเรียน คือ การร้องเรียนรัฐบาลด้วยการส่งต่อ (Share) ข้อความ การร้องเรียน ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การโพสต์

วิถีการคัดค้านรัฐบาลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยการโพสต์ภาพการคัดค้านรัฐบาล การโพสต์ภาพประเด็นร้องเรียนการทุจริตทางการเมือง การส่งต่อประเด็นการร้องเรียนรัฐบาลผ่านสื่อสังคมออนไลน์

สำหรับบทความวิชาการฉบับนี้ผู้เขียนมีความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของนักศึกษา ซึ่งจากบริบทที่กล่าวข้างต้นนั้น นักศึกษาเป็นเพียงส่วนเล็ก ๆ ของกิจกรรมทางการเมือง ที่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เท่านั้น บทความฉบับนี้จึงได้ทำการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับนักศึกษาอย่างเหมาะสม โดยประเด็นสำคัญประกอบด้วย 1) รูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง 2) ขั้นตอนและเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ 3) แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของนักศึกษา ซึ่งในแต่ละประเด็นนำเสนอได้ดังนี้

รูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

เนื่องจากการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปรากฏการณ์ของกิจกรรมทางการเมืองหลายอย่างรวมกันอยู่ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ต่างก็มุ่งที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลทั้งสิ้น รูปแบบต่าง ๆ ของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละสังคมอาจเน้นหรือให้ความสำคัญแตกต่างกันไปบางสังคมอาจให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับชาติ แต่บางสังคมอาจเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปของการเดินขบวนประท้วงรัฐบาลก็ได้ นอกจากนี้ในการที่บุคคลแต่ละคนจะยึดเอาการเข้ามีส่วนร่วมในรูปแบบใด ๆ เป็นแนวทาง ย่อมที่จะต้องมีการกระบวนกรที่แตกต่างกันไปด้วย พวกที่เข้าไปช่วยหาเสียงให้ผู้สมัครรับการเลือกตั้งอาจดำเนินการได้โดยเข้าเป็นสมาชิกพรรคนั้น ๆ ปฏิบัติการไปตามแนวทางหรือแนวนโยบายที่พรรควางไว้ให้ ส่วนพวกที่ติดต่อโดยตรงกับผู้แทนราษฎรเพื่อหวังที่จะให้ผู้แทนช่วยเหลือการใด ๆ ก็ย่อมที่จะใช้กระบวนกรที่ต่างกันไป ดังนั้น สิทธิพันธ์ พุทธหิน (2561) จึงกล่าวถึงรูปแบบต่าง ๆ ของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกิจกรรมของบุคคลแต่ละคนในการเลือกตัวแทนของตนเข้าไปมีอำนาจในการปกครอง สิทธิในการเลือกตั้งจึงอาจนับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการควบคุมรัฐบาล แต่การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งจะแตกต่างกันไป จากกิจกรรมการเข้ามีส่วนร่วมในรูปแบบอื่น ๆ ที่สังคมเป็นผู้กำหนดโอกาสให้ เช่น 4 ปีต่อครั้ง จึงทำให้ความรู้สึกสร้างสรรค์ของคนมีน้อยมาก

2. กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเป็นกิจกรรมในลักษณะเดียวกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่เป็นรูปของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง กิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ประชาชนอาจใช้เพื่อเพิ่มอิทธิพลที่เขาพึงมีต่อผลของการเลือกตั้งนอกเหนือไปจากเสียง 1 เสียงที่เขาได้จากสิทธิในการเลือกตั้งแล้ว กิจกรรมรณรงค์หาเสียงนี้นับเป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างยากเมื่อเปรียบเทียบกับ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3. กิจกรรมของชุมชนเป็นกิจกรรมของกลุ่มหรือองค์กรที่ราษฎรร่วมกันดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมและการเมือง ในกรณีนี้ราษฎรจะร่วมมือกันเพื่อใช้อิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐบาล กิจกรรมในรูปแบบนี้เป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอนและมีอิทธิพลมาก

4. การติดต่อเป็นการเฉพาะ เป็นรูปแบบสุดท้ายของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และจะเกี่ยวเนื่องกับราษฎรรายบุคคลไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเพื่อให้แก้ไขปัญหาใด ๆ เฉพาะตัวหรือของครอบครัว กิจกรรมในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลน้อยมาก

Huntington and Nelson (1982) ได้จำแนกรูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ก็ได้เพิ่มเติมในบางรูปแบบเพื่อให้สมบูรณ์และครอบคลุมเนื้อหามากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. กิจกรรมการเลือกตั้ง หมายถึง รวมถึงกิจกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งด้วย

2. การลوبي (Lobby) หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมือง เพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลโดยให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

3. กิจกรรมองค์กร หมายถึง กิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใด ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เฉพาะอย่าง หรืออาจเป็นผลประโยชน์สูงสุดของส่วนรวมก็ได้

4. การติดต่อ หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเป็นการส่วนตัว โดยปกติจะมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัวหรือครอบครัว

5. การใช้กำลังรุนแรง หมายถึง กิจกรรมที่พยายามจะสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลโดยการทำร้ายร่างกายหรือทำลายทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมี

จุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง เช่น กิจกรรมรัฐประหาร การลอบสังหารผู้นำทางการเมือง หรืออาจจะมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เช่น การทำปฏิวัติก็ได้ เป็นต้น

สำหรับรูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการคือมีลักษณะที่กฎหมายรองรับให้กระทำได้หรือต้องกระทำได้แก่การเลือกตั้งการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการจะมีลักษณะที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมและมีกฎหมายกำหนดข้อห้ามไว้อย่างชัดเจนไม่มีกฎหมายรองรับว่าให้กระทำได้ ได้แก่ การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วงการก่อความไม่สงบทางการเมือง การเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นการชุมนุมและการร้องเรียน

ขั้นตอนและเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น มีขั้นตอนสำคัญที่ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ (โกวิทย์ พวงงาม, 2545)

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหา และเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาลงมือย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวชนบทจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมเพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถของตนเองที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำ ไปนั้น

ได้รับผลดีหรือได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างใด การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไป
จึงอาจจะประสบความสำเร็จมากกว่า

การแบ่งกระบวนการการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ (Szentendre อ้างถึงใน
สถาบันพระปกเกล้า, 2545)

1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

การมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้น ซึ่งประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยแควใหญ่
ตอนล่าง ควรมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ทั้ง 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนประชาชนในพื้นที่
ลุ่มน้ำย่อยแควใหญ่ตอนล่างต้องมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจน
กำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการของ
ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งประชาชนในพื้นที่จะเป็นผู้ที่รู้ปัญหาของพื้นที่ดีที่สุด
2. ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการกำหนด
นโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจน
กำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้
3. ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วม ใน
การสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วม บริหารงาน
ประสานงานและเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4. ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชน
มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจาก
การพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ
5. ขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่า
การพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด เป็นขั้นที่ชุมชนลุ่มน้ำร่วมกัน
ประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยเพียงใด ซึ่ง
จะทำให้กำหนดทิศทาง ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมได้อย่างถูกต้องเพื่อกำหนดพัฒนาให้เกิด
ประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนให้มากที่สุด

สามารถสรุปได้ว่าขั้นตอนการมีส่วนร่วมนั้นเริ่มตั้งแต่การเข้าร่วมคิดค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนของตนเอง วิเคราะห์สภาพปัญหาร่วมกัน หาวิธีการแก้ไขปัญหาเข้าร่วมแก้ไขปัญหตามโครงการที่กำหนดไว้และติดตามประเมินผลงานที่เกิดขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งขั้นตอนในการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขในการเข้ามามีส่วนร่วมกล่าวคือ

เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีเงื่อนไขหลายประการที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งอาจเป็นไปด้วยความสมัครใจหรือถูกบังคับหรือผลักดันให้เข้าไปมีส่วนร่วม ดังนั้น เงื่อนไขในการเข้ามามีส่วนร่วม ของประชาชนจึงมีอยู่หลายประการ ซึ่ง Cohen and Uphoff (1977) ได้เสนอว่า บริบทหรือเงื่อนไขแวดล้อมของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

1. ลักษณะของโครงการ โดยพิจารณาจากความสลับซับซ้อนของเทคโนโลยี ทรัพยากรที่ต้องการลักษณะประโยชน์ที่จะได้รับ ความเชื่อมโยงของโครงการ ความยืดหยุ่นของโครงการ การเข้าถึงการบริหารจัดการโครงการ และการครอบคลุมเนื้อหาการบริหารงานโครงการ

2. สภาพแวดล้อมของงานหรือกิจกรรมตามโครงการในปัจจุบันต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และด้านประวัติศาสตร์

สรุปได้ว่าขั้นตอนและเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษานั้น ก่อนจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองนักศึกษาต้องเข้าใจและร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาทางการเมืองในพื้นที่ที่นักศึกษาอาศัยอยู่ก่อน เพื่อให้เข้าใจปัญหาที่แท้จริง และร่วมกันวางแผนดำเนินกิจกรรมเพื่อร่วมกับพื้นที่ซึ่งเป็นขั้นตอนในการร่วมกันวางแผน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานร่วมกันลงมือทำงาน เพื่อแก้ปัญหาการเมืองในพื้นที่ และประเด็นสุดท้าย คือ ร่วมกันติดตามประเมินผลว่า งานที่ดำเนินงานไปตามกิจกรรมที่ร่วมกันวางแผนไว้นั้นได้รับการมีส่วนร่วมกับชุมชนและเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาการเมืองในพื้นที่หรือไม่ เนื่องจากในการดำเนินงานนั้นย่อมกระทบกับการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงาน ประสานงานและเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก หากนักศึกษากระทำโดยลำพังไม่สามารถทำได้อย่างแน่นอน ทั้งในกระบวนการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นนั้นต้องมุ่งพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนให้มากที่สุด

แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของนักศึกษา

จากการศึกษารูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองขั้นตอนและเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้เขียนนำมาวิเคราะห์แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของนักศึกษา เพื่อวางแผนการจัดการศึกษาให้เกิดความเหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้เกิดกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินการพัฒนา ช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผล เพื่อให้เกิดการยอมรับ และก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดกันทุกฝ่ายดังนี้ (ณัชจิรา นาคศิริ, 2557)

1. การรับรู้ (Perception) กระบวนการเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของนักศึกษา คือ ต้องสร้างสำนึกให้มีความตระหนัก การรับรู้ การยอมรับในสิทธิหน้าที่และส่วนร่วมของทุกกลุ่มทุกฝ่าย โดยภาครัฐนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องสร้างสำนึกใหม่ว่ากิจการที่ตนรับผิดชอบไม่ใช่ “รัฐกิจ” หรือ “กิจการของรัฐ” ที่ตนเท่านั้น มีสิทธิตัดสินใจ แต่เป็นสาธารณกิจที่สาธารณชนชอบที่จะมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมกระทำหรือตรวจสอบ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปรับทัศนคติให้ได้ เช่นนี้ ก็จะต้องเผชิญกับสถานะที่อาจเกิดข้อขัดแย้งกับประชาชนกลุ่มที่ต้องการมีส่วนร่วมได้ ส่วนภาคประชาชน การตระหนัก การรับรู้และยอมรับในสิทธิและหน้าที่ตลอดจนการมีส่วนร่วม นั้น ต้องเข้าใจว่าตนและผู้อื่น ต่างก็มีสิทธิหน้าที่และส่วนร่วมเสมอกันตามหลักการเท่าเทียมกัน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องยอมรับการ “รวมขอม” และ “ประสานประโยชน์” มิฉะนั้นความแตกต่างในผลประโยชน์และจุดยืน จะนำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรงในที่สุด

2. ทัศนคติ (Attitude) การมีส่วนร่วมของนักศึกษานั้นต้องสร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติ ให้มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (เทอดศักดิ์ ยอแสงรัตน์ และวราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร, 2560) กล่าวคือ ภาครัฐจะต้องเห็นการมีส่วนร่วมของนักศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องส่งเสริม เพื่อประโยชน์หลายประการ อาทิ เพื่อการได้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดที่หลากหลาย รวมทั้งบุคลากรภาครัฐผู้รับผิดชอบด้านการมีส่วนร่วม จะต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อประชาชนและต่อกระบวนการมีส่วนร่วม มีการปรับปรุงบทบาทและค่านิยม ตลอดจนต้องมีความอดทนในการทำงาน เพราะการมีส่วนร่วมต้องใช้ระยะเวลายาวนาน ต้องทำอย่างต่อเนื่อง และมีความจริงใจต่อกัน ในขณะเดียวกันภาคประชาชน นักศึกษาเองก็ควรมีทาทิที่เข้าใจความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนและนักศึกษาด้วยกัน และจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการมีส่วนร่วมและต่อเจ้าหน้าที่เช่นเดียวกัน ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ ทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น ส่งผลให้กิจกรรมการมีส่วนร่วมบรรลุ

เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หากทั้งสองฝ่ายต่างมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมและต่อกันแล้ว ความร่วมมือ “ประชารัฐ” ก็จะพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น

3. การเป็นตัวแทน (Representation) การมีส่วนร่วมของนักศึกษานั้น ต้องมีการสรรหาและคัดเลือกตัวแทน จะต้องคำนึงถึงประชาชนทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายเพื่อให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ที่หลากหลายทุกกลุ่มนั้นมีตัวแทนเข้าไปร่วมด้วย จะได้ประสานผลประโยชน์กันจนลงตัวและเกิดความเป็นธรรมขึ้น รวมทั้งควรคำนึงถึงคุณสมบัติของตัวแทนที่ต้องการด้วย โดยพิจารณาจากคุณสมบัติในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะและความสามารถที่เกื้อหนุนกัน ความสอดคล้องของเทคโนโลยี วัตถุประสงค์ ค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กรการตอบสนองซึ่งกันและกัน ความรับผิดชอบ ความมั่นคงด้านการเงิน ความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่น เป็นต้น นอกจากนี้ กลุ่มที่เป็นตัวแทนจะต้องมีความน่าเชื่อถือจากกลุ่มทั้งหลายหรือผู้มีส่วนได้เสีย และมีปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องตระหนักถึง คือ สมาชิกที่เป็นตัวแทนต้องมีความรู้สึกที่จะต้องอาศัยซึ่งกันและกัน (นักวิชาการ ศรีจันทร์โท และคณะ, 2562)

4. ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust) การมีส่วนร่วมของนักศึกษานั้นต้องสร้างให้สมาชิกมีความเข้าใจและมีความจริงใจในการเข้าร่วม สิ่งที่จะได้ตามมาคือความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust) ในองค์กร โดยการสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจกันนั้นต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน กำหนดให้เป็นรูปธรรมและเป็นวัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งการสร้างความเชื่อถือ ศรัทธา ความไว้วางใจกันและกัน เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว การสร้างความเชื่อถือไว้วางใจอาจทำได้คือการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมาครบถ้วน รวมทั้งต้องมีการติดต่อระหว่างสมาชิกอย่างสม่ำเสมอบ่อยครั้ง และทำอย่างตั้งใจทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการภายในองค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในการสร้าง และดำรงไว้ซึ่งความเชื่อมั่นและความไว้วางใจการร่วมมือซึ่งกันและกัน

5. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information-sharing) การมีส่วนร่วมของนักศึกษานั้นต้องสร้างกลไกเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ทำให้ข้อมูลข่าวสาร ทั้งด้านที่เป็นข้อเท็จจริงและด้านที่เป็นความคิด ความรู้สึก ความคาดหวัง ได้ถูกแสดงออกอย่างหลากหลายกลุ่มลึกและสมบูรณ์ครบถ้วนมากขึ้น ซึ่งจะทำให้การวินิจฉัยปัญหาและการเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหาามีหลากหลาย และตรงกับความต้องการมากขึ้น ผลที่ตามมา คือ ทำให้การตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและการวางแผนดำเนินไปได้อย่างรอบรู้

รอบคอบและรอบด้านยิ่งขึ้น โดยการที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ และมีข้อมูลข่าวสารเพียงพอ ในนโยบายที่ตนต้องการมีส่วนร่วม ข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นของหน่วยงานที่เป็นผู้ริเริ่มนโยบาย บางส่วนเกิดจากการศึกษาของนักวิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชน ดังนั้น ประชาชนที่สนใจการมีส่วนร่วมกับนโยบายใดอาจไปขอความร่วมมือและข้อมูลจากบุคคลและองค์กรเหล่านั้น

6. ฉันทามติ (Consensus) การมีส่วนร่วมของนักศึกษานั้นเป็นการสร้างฉันทามติ โดยการให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการหาวิธีแก้ไขปัญหาย่อยๆ ยาก ซับซ้อนร่วมกัน หาทางออกสำหรับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในทางสันติ เป็นที่ยอมรับหรือเป็นฉันทามติของประชาสังคม ซึ่งทุกคนยินยอมเห็นพ้องต้องกันในทุกๆ ขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม โดยเสาหลักของการมีส่วนร่วมที่ดีก็คือการที่ประชาชนสามารถที่จะร่วมมือกัน ลดความขัดแย้ง สร้างข้อตกลงที่มั่นคงยืนยาว การยอมรับระหว่างกลุ่ม และหาข้อสรุปร่วมกันได้ทุกฝ่าย แม้ว่าอาจจะมีความเห็นที่แตกต่างกันก็ตาม ก็ต้องสามารถที่จะปรับความเห็นที่ต่างกัน โดยการเจรจาหาข้อยุติที่ทุกฝ่ายยอมรับกันได้อย่างสันติวิธีเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่เห็นพ้องหรือฉันทามติร่วมกันได้ทุกฝ่าย

7. การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) การมีส่วนร่วมของนักศึกษานั้นองค์กรการมีส่วนร่วมต้องสร้างให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันภายในองค์กร คือ จะต้องจัดกิจกรรมที่ทำให้มีการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นของกันและกันเป็นการสื่อสารแบบ 2 ทาง (Two Ways Communication) ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ซึ่งจะนำไปสู่การลดอคติที่มีต่อกันและเกิดความเข้าใจที่ดีขึ้นระหว่างผู้ที่เข้าร่วม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นกลไกที่จะช่วยป้องกันความขัดแย้ง ที่อาจจะเกิดขึ้นหรือกรณีที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้วก็เป็นกลไก ที่ช่วยบรรเทาความขัดแย้งให้ลดระดับความรุนแรงลงได้

8. ความประสงค์หรือความมุ่งหมาย (Purpose) การมีส่วนร่วมของนักศึกษานั้นต้องกำหนดความประสงค์หรือความมุ่งหมาย ในการมีส่วนร่วมไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดีกว่าควรเข้าร่วมหรือไม่ การมีความมุ่งหมายที่ต้องการบรรลุชัดเจน จะนำทางให้สมาชิกผู้เข้าร่วมได้เข้าใจตรงกันและเดินไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นความเป็นเอกภาพทางความคิดเห็น เอกภาพในการดำเนินกิจกรรม และความเข้มแข็งขององค์กร

9. การประเมินผล (Appraisal) การมีส่วนร่วมของนักศึกษานั้นต้องมีระบบการประเมินผล เนื่องจากการประเมินผลเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการมีส่วนร่วม และถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารในการบริหารทรัพยากรบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุดองค์กรใดที่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นธรรม โปร่งใส และจัดทัศนคติส่วนตัวออกได้มากที่สุด ถือว่าองค์กรนั้นใช้เครื่องมือได้อย่างได้ผลและเกิดประโยชน์ ในทำนองเดียวกันการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร ย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรได้เช่นเดียวกัน ซึ่งผลของกระบวนการประเมินผลก็จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าไปในกระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน เพื่อนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

10. ความโปร่งใส (Transparency) การมีส่วนร่วมของนักศึกษานั้นต้องปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรการมีส่วนร่วมให้มีความโปร่งใส เนื่องจากการมีส่วนร่วมนั้น เป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนมีโอกาสตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ สำหรับการตัดสินใจของรัฐบาล และหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะก่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการ ลดการทุจริตและข้อผิดพลาดของนโยบาย แผนโครงการลงได้ โดยการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในองค์กร ซึ่งความโปร่งใสเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย ความไว้วางใจ การเปิดเผยข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล และกระบวนการตรวจสอบ

11. ความเป็นอิสระ (Independence) การมีส่วนร่วมของนักศึกษานั้นจะต้องมีความเป็นประชาธิปไตยโดยการให้เกียรติยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน สมาชิกทุกคนในองค์กรมีอิสระทางความคิด การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจ จะเป็นปัจจัยให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งหลักการและเงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมประการหนึ่ง คือ ความเป็นอิสระ หรือความสมัครใจที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วม การบังคับไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของการคุกคาม การระดม และการว่าจ้าง ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม

12. ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง (Onward-doing) การมีส่วนร่วมของนักศึกษานั้นองค์กรการมีส่วนร่วม ต้องเปิดโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้เกิดประสบการณ์ การเรียนรู้ใหม่ความคิดใหม่ที่ทำนายอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐจะต้องเตรียมประชาชนให้มีความพร้อมและเห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมด้วยการให้ความรู้ และการสร้างความเข้าใจในบทบาทของการมีส่วนร่วมภาคประชาชน รวมทั้ง

มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่องโดยความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญ ที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะบ่งบอกถึงความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วม รวมทั้งจะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่า การเปลี่ยนแปลงจะเป็นไปในทิศทางที่พึงปรารถนา ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและสังคม

13. เครือข่าย (Network) การมีส่วนร่วมของนักศึกษานั้นต้องส่งเสริมให้มีการผนึกกำลังร่วมกันของทั้งภาครัฐ และภาคประชาชนในลักษณะเครือข่าย คือ การที่จะต้องมาทำความเข้าใจกัน มาผนึกกำลังกันเป็นหนึ่งเดียวที่สำคัญต้องเป็นไปเพื่อสร้างผลประโยชน์ในเชิงการทำงานร่วมในรูปกิจกรรม โครงการ แผนงานที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกัน ต้องผนึกกำลังขอความร่วมมือ หรืออาศัยการทำงานร่วมกันหลายองค์กร ซึ่งเครือข่ายความร่วมมือจะต้องเกิดขึ้นจากวิธีคิดของสมาชิก ผู้บริหารและบุคคลในชุมชนเป็นหลัก โดยเครือข่ายความร่วมมือนั้น จำเป็นต้องให้มีตัวแทนของประชาชนมาพบปะพูดคุยเพื่อก่อตัวและกล่าวถึงวัตถุประสงค์ร่วมกัน (ปรีวัตร สิงห์แก้ว, 2562)

สำหรับแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสรุปได้ว่า แนวทางในการจัดการนั้นมีแนวทางที่สำคัญประกอบด้วย การรับรู้ (Perception) ซึ่งเป็นกระบวนการเริ่มต้นในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา การมีทัศนคติ (Attitude) ซึ่งเป็นทัศนคติทางการเมืองที่ถูกต้อง การเป็นตัวแทน (Representation) ในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างชัดเจนมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust) ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information-sharing) ต้องสร้างกลไกเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารให้เกิดการรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องฉันทามติ (Consensus) เป็นที่ยอมรับหรือเป็นฉันทามติของประชาสังคม ซึ่งทุกคนยินยอมเห็นพ้องต้องกันในทุก ๆ ขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ความประสงค์หรือความมุ่งหมาย (Purpose) เพื่อเป็นข้อมูลให้นักศึกษาที่เข้าร่วมว่าจะตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่ การประเมินผล (Appraisal) เพื่อประเมินความสำเร็จในกิจกรรมการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส (Transparency) ก่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการ ลดการทุจริตและข้อผิดพลาดของกิจกรรมต่าง ๆ ความเป็นอิสระ (Independence) โดยการให้เกียรติยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง (Onward-doing) ต้องเปิด

โอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เครือข่าย (Network) เพื่ออาศัยความร่วมมือในการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น

บทสรุป (Conclusion)

แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผู้เขียนนำเสนอประเด็นสำคัญ 3 ประเด็นหลักในการศึกษาในครั้งนี้คือ ประเด็นแรกรูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นการกล่าวคือ บริบทสำคัญที่เป็นปรากฏการณ์ของกิจกรรมทางการเมืองหลายอย่างรวมกันอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สิทธิเลือกตั้ง กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง กิจกรรมของชุมชน การติดต่อเป็นการเฉพาะ ซึ่งทั้งหมดนั้นมีรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่สำคัญ 2 รูปแบบคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ คือ ลักษณะที่กฎหมายรองรับให้กระทำหรือต้องกระทำ ได้แก่ การเลือกตั้งการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ คือ การไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมและไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของสิทธิพันธ์ พุทธahun (2561) ที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้โดยไม่มีข้อกฎหมายกำหนดไว้ ประเด็นที่สองคือขั้นตอนและเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การวางแผนดำเนินกิจกรรม การลงทุนและการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ซึ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมนั้นเริ่มตั้งแต่การเข้าร่วมคิดค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนของตนเอง วิเคราะห์สภาพปัญหาร่วมกัน หาวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันแก้ไขปัญหามาตรการที่กำหนดไว้และติดตามประเมินผลงานที่เกิดขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโกวิท พงงาม (2545) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นเป็นการเข้าร่วมโดยเริ่มตั้งแต่การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผนดำเนินกิจกรรม การลงทุนและการปฏิบัติงานและการติดตามและประเมินผลงานเพื่อให้ทราบข้อมูลและร่วมกันดำเนินกิจกรรมพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมในการมีส่วนร่วม และประเด็นสุดท้ายคือแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของนักศึกษาสรุปได้ว่า แนวทางในการจัดการนั้นมีแนวทางที่สำคัญประกอบด้วย การรับรู้ (Perception) ซึ่งเป็นกระบวนการเริ่มต้นในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา การมีทัศนคติ (Attitude) ซึ่งเป็นทัศนคติทางการเมืองที่ถูกต้อง การเป็นตัวแทน (Representation) ในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างชัดเจนมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งส่งผล

ต่อความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust) ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information-sharing) ต้องสร้างกลไกเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารให้เกิดการรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องฉันทามติ (Consensus) เป็นที่ยอมรับหรือเป็นฉันทามติของประชาสังคม ซึ่งทุกคนยินยอมเห็นพ้องต้องกันในทุก ๆ ขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ความประสงค์หรือความมุ่งหมาย (Purpose) เพื่อเป็นข้อมูลให้นักศึกษาที่เข้าร่วมว่าจะตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่ การประเมินผล (Appraisal) เพื่อประเมินความสำเร็จในกิจกรรมการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส (Transparency) ก่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการ ลดการทุจริตและข้อผิดพลาดของกิจกรรมต่าง ๆ ความเป็นอิสระ (Independence) โดยการให้เกียรติยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง (Onward-doing) ต้องเปิดโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เครือข่าย (Network) เพื่ออาศัยความร่วมมือในการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น ทั้งนี้ในการเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองของนักศึกษานั้นต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่ไม่ใช้ความรุนแรง และอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง (References)

- โกวิทย์ พวงงาม. (2545). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ณัชจิรา นาคศิริ. (2557). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพา. (ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทอดศักดิ์ ยอแสงรัตน์ และวราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร. (2560). ทศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. (ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์). ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- นัฐธีกาล ศรีจันทร์โท และคณะ. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 3(2), 91-110.
- ปรีวัตร สิงห์แก้ว. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา: ศึกษากรณีมหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต. (ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มนตรี ฐิโฆไท. (2554). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านการใช้วาทกรรมทางการเมือง ในช่วง พ.ศ. 2548-2553. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.
- สิทธิพันธ์ พุทธหนุน. (2561). ทฤษฎีพัฒนาการเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Cohen, John M. and Uphoff, Norman T. (1971). Rural Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation. In Rural Development Monograph No.2 The Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University, January.

Huntington, Samuel P. and Nelson. (1982). **Participation and Political Study.**
Cambridge: Cambridge University Press.

